

1520_Az_Æyani_Yekun imtahan testinin sualları

Fənn : 1520 Sistemli analiz və kompüterdə modelləşdirmə

1 “Tamın əhəmiyyəti onu təşkil edənlərin əhəmiyyətindən böyükdür” postulatı hansı alimə məxsusdur?

- Nyuton
- Platon
- Demokrit
- Aristotel
- Kopernik

2 “Tam onun təşkil edənlərin xüsusiyyətləri ilə izah olunur” postulatı hansı alimə məxsusdur?

- Bekon
- Platon
- Demokrit
- Qaliley
- Kopernik

3 Sistemli analizin predmet sahəsi hansıdır?

- tədqiqatın sistemli yanaşma, sistemli prinsipidir
- sistemlərin modelləşdirilməsi və layihələndirilməsi problemlərini öyrənən elm sahəsidir.
- sistemlər və onlar arasındakı münasibətləri öyrənən elm sahəsidir.
- sistem proseslərin predmet aspektlərini, predmet proses və hadisələrin sistem aspektlərini öyrənən elm sahəsidir.
- Doğru cavab yoxdur

4 Sistemli analiz nədir?

- sistem proseslərin predmet aspektlərini öyrənən elm sahəsidir.
- sistem proseslərin predmet aspektlərini, predmet proses və hadisələrin sistem aspektlərini öyrənən elm sahəsidir;
- mürəkkəb, daha çox tam müəyyən edilməmiş nəzəri və təcrübi problemlərin öyrənilməsi metodologiyasıdır;
- müxtəlif təbiətli və xarakterli proseslərin və hadisələrin, fənlərarası problemlərin öyrənilməsi, təsviri, həyata keçirilməsi üçün anlayışlar, metodlar, prosedurlar və texnologiyalar toplusudur;
- sistemlər və onlar arasındakı münasibətləri öyrənən elm sahəsidir;

5 Sistemi öyrənən elmin üç qolu hansıdır?

- sistem nəzəriyyəsi, sistem layihələndirilməsi, sistem texnikası
- sistemli analiz, sistem layihələndirilməsi, sistem texnikası
- sistem nəzəriyyəsi, sistem layihələndirilməsi, sistem modelləşdirilməsi
- sistem nəzəriyyəsi, sistemli analiz, sistem texnikası
- sistem texnikası, sistem modelləşdirilməsi, sistem layihələndirilməsi

6 Cəmiyyətin sistemli resursları hansılardır?

- informasiya, insan, idarə, təşkilat, mühit, kainat
- sosial sahələr, enerji, informasiya, insan, idarə, təşkilat, maddə

- maddə, enerji, informasiya, insan, idarə, təşkilat, mühit, kainat
- maddə, enerji, informasiya, insan, təşkilat, məkan, zaman
- insan, təşkilat, məkan, zaman, idarə, təşkilat

7 Sistemlərin analizi, sintezi və modelləşdirilməsinin əsaslarını şərh etmək üçün formal yanaşma

- konsepsiyalara, anlayışlara, metodoloji prinsirlərə əsaslanır
- ümumiliyin müxtəlif səviyyələrinin formal riyazi aparatına, anlayışlara, ideyalara əsaslanır
- əsas anlayışlara, ideyalara, yanaşmalara, konsepsiyalara, imkanlara, əsas metodoloji prinsiplərə əsaslanır
- ciddiliyin və ümumiliyin müxtəlif səviyyələrinin formal riyazi aparatını istifadə edir.
- doğru cavab yoxdur.

8 Sistemlərin analizi, sintezi və modelləşdirilməsinin əsaslarını şərh etmək üçün aşkar-məzmunlu yanaşma

- doğru cavab yoxdur.
- ümumiliyin müxtəlif səviyyələrinin formal riyazi aparatına, anlayışlara, ideyalara əsaslanır
- ciddiliyin və ümumiliyin müxtəlif səviyyələrinin formal riyazi aparatını istifadə edir.
- əsas anlayışlara, ideyalara, yanaşmalara, konsepsiyalara, imkanlara, əsas metodoloji prinsiplərə əsaslanır
- ümumiliyin müxtəlif səviyyələrinin formal riyazi aparatına əsaslanır.

9 Cəmiyyətin sistemli resursları - maddə necə xarakterizə edilir?

- yüksək səviyyəli intellekt daşıyıcısı kimi çıxış edir və cəmiyyətin iqtisadi, sosial, humanitar mənada unikal və vacib resursudur.
- materiyanın strukturluluğunun ardıcılığının əksi kimi, materiyanın özünütəşkilinin (və cəmiyyət) ardıcılıq ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın bir növdən digər növə keçməsi dəyişkənliyi kimi, materiyanın dönməzliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın təbiətdə daimiliyinin əksi kimi, maddənin eynicinsliliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- dərrakə, intellekt və məqsədyönlü fəaliyyət, sosial başlanğıc ölçüsü, materiyanın dərkətmənin yüksək formalı əksi kimi baxılır;

10 Cəmiyyətin sistemli resursları - enerji necə xarakterizə edilir?

- yüksək səviyyəli intellekt daşıyıcısı kimi çıxış edir və cəmiyyətin iqtisadi, sosial, humanitar mənada unikal və vacib resursudur.
- materiyanın strukturluluğunun ardıcılığının əksi kimi, materiyanın özünütəşkilinin (və cəmiyyət) ardıcılıq ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın təbiətdə daimiliyinin əksi kimi, maddənin eynicinsliliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın bir növdən digər növə keçməsi dəyişkənliyi kimi, materiyanın dönməzliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- dərrakə, intellekt və məqsədyönlü fəaliyyət, sosial başlanğıc ölçüsü, materiyanın dərkətmənin yüksək formalı əksi kimi baxılır;

11 Cəmiyyətin sistemli resursları – informasiya necə xarakterizə edilir?

- yüksək səviyyəli intellekt daşıyıcısı kimi çıxış edir və cəmiyyətin iqtisadi, sosial, humanitar mənada unikal və vacib resursudur.
- materiyanın bir növdən digər növə keçməsi dəyişkənliyi kimi, materiyanın dönməzliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın təbiətdə daimiliyinin əksi kimi, maddənin eynicinsliliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın strukturluluğunun ardıcılığının əksi kimi, materiyanın özünütəşkilinin (və cəmiyyət) ardıcılıq ölçüsü kimi çıxış edir;
- dərrakə, intellekt və məqsədyönlü fəaliyyət, sosial başlanğıc ölçüsü, materiyanın dərkətmənin yüksək formalı əksi kimi baxılır;

12 Cəmiyyətin sistemli resursları – insan necə xarakterizə edilir?

- qrupda resursların forması, qaydaya salınması ölçüsü kimi çıxış edir, insan cəmiyyəti institutlarını, onun strukturunu müəyyən edir,
- materiyanın bir növdən digər növə keçməsi dəyişkənliyi kimi, materiyanın dönməzliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın təbiətdə daimiliyinin əksi kimi, maddənin eynicinsliliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- yüksək səviyyəli intellekt daşıyıcısı kimi çıxış edir və cəmiyyətin iqtisadi, sosial, humanitar mənada unikal və vacib resursudur.
- materiyanın strukturluluğunun ardıcılığının əksi kimi, materiyanın özünütəşkilinin (və cəmiyyət) ardıcılıq ölçüsü kimi çıxış edir;

13 Cəmiyyətin sistemli resursları – təşkilat necə xarakterizə edilir?

- qrupda resursların forması, qaydaya salınması ölçüsü kimi çıxış edir, insan cəmiyyəti institutlarını, onun strukturunu müəyyən edir,
- maddənin (hadisənin) ölçü, onun ətraf mühətdə paylanması dərəcəsidir.
- materiyanın strukturluluğunun ardıcılığının əksi kimi, materiyanın özünütəşkilinin (və cəmiyyət) ardıcılıq ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın bir növdən digər növə keçməsi dəyişkənliyi kimi, materiyanın dönməzliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- materiyanın, hadisənin dönmə ölçüsüdür.

14 Cəmiyyətin sistemli resursları – məkan necə xarakterizə edilir?

- materiyanın, hadisənin dönmə ölçüsüdür.
- materiyanın bir növdən digər növə keçməsi dəyişkənliyi kimi, materiyanın dönməzliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- qrupda resursların forması, qaydaya salınması ölçüsü kimi çıxış edir, insan cəmiyyəti institutlarını, onun strukturunu müəyyən edir,
- maddənin (hadisənin) ölçü, onun ətraf mühətdə paylanması dərəcəsidir.
- materiyanın strukturluluğunun ardıcılığının əksi kimi, materiyanın özünütəşkilinin (və cəmiyyət) ardıcılıq ölçüsü kimi çıxış edir;

15 Cəmiyyətin sistemli resursları – zaman necə xarakterizə edilir?

- maddənin (hadisənin) ölçü, onun ətraf mühətdə paylanması dərəcəsidir.
- materiyanın bir növdən digər növə keçməsi dəyişkənliyi kimi, materiyanın dönməzliyi ölçüsü kimi çıxış edir;
- qrupda resursların forması, qaydaya salınması ölçüsü kimi çıxış edir, insan cəmiyyəti institutlarını, onun strukturunu müəyyən edir,
- materiyanın, hadisənin dönmə ölçüsüdür.
- materiyanın strukturluluğunun ardıcılığının əksi kimi, materiyanın özünütəşkilinin (və cəmiyyət) ardıcılıq ölçüsü kimi çıxış edir;

16 Sistemli posedurlar və metodlara hansılar aid deyil?

- xətti və qeyri-xətti komponentlərin seçimi, modelləşdirmə və təcrübə;
- induksiya və deduksiya, reinjiniring;
- abstraksiya və dəqiqləşdirmə, analiz;
- bütün cavablar doğrudur.
- analiz və sintez, induksiya və deduksiya, alqoritmləşdirmə;

17 Obyekt-yönümlü təfəkkür

- istehsal münasibətlərini təkmilləşdirilməsidir
- materiyanın, hadisənin dönmə ölçüsüdür.
- sistemlərin tədqiqat metodologiyasıdır.

- sistemlərin tədqiqat metod və texnologiyasıdır.
- doğru cavab yoxdur

18 Sistemli (sistem yönümlü) təfəkkür

- istehsal münasibətlərini təkmilləşdirilməsidir
- materiyanın, hadisənin dönmə ölçüsüdür.
- sistemlərin tədqiqat metod və texnologiyasıdır.
- sistemlərin tədqiqat metodologiyasıdır.
- bütün cavblar doğrudur

19 Sistemli analizin məqsədi

- bütün cavblar doğrudur
- müəyyən predmet oblastını, bu oblastın prinsip və metodlarını aşkara çıxarmaq
- qarşılıqlı təsiri, onların potensialını tapmaq
- qarşılıqlı təsiri, onların potensialını tapmaq və onları "insanın xidmətinə yönəltmək"dir.
- texnologiyalar ilə bağlı olan problemi öyrənmək

20 Obyekt-yönümlü analitik

- bütün cavblar doğrudur
- sistemlərdə qanunuyğunluqların və invariantların aşkara çıxarılması və təsviri ilə məşğul olan şəxsdir
- yüksək səviyyəli peşəkar (ekspert), problemi hərtərəfli öyrənən bir insandır.
- müəyyən predmet oblastının, bu oblastın prinsip və metodları, texnologiyaları ilə uyğun olan problemi öyrənən, təsvir edən peşəkar bir insandır
- sistemlərin davranışı və ətraf mühit ilə əlaqələrinin öyrənən şəxsdir

21 Sistemli (sistem yönümlü) analitik

- sistemlərdə qanunuyğunluqların və invariantların aşkara çıxarılması və təsviri ilə məşğul olan şəxsdir
- bütün cavblar doğrudur
- müəyyən predmet oblastının, bu oblastın prinsip və metodları, texnologiyaları ilə uyğun olan problemi öyrənən, təsvir edən peşəkar bir insandır
- yüksək səviyyəli peşəkar (ekspert), problemi hərtərəfli öyrənən bir insandır.
- sistemlərin davranışı və ətraf mühit ilə əlaqələrinin öyrənən şəxsdir

22 Sistemli (sistem yönümlü) analitikin vəzifəsi

- doğru cavab yoxdur
- sistemlərin ümumi xassələrini təsvir etmək
- sistemlərin ümumi xassələrinin və atributlarının aşkara çıxarmaq
- obyekt-yönümlü analitikə obyekt-yönümlü problemlərin doğru öyrənilməsində və həllində kömək etməkdir.
- sistemlərdə qanunuyğunluqların və invariantların aşkara çıxarılmaq

23 Sistemli analizin zəruri atributları hansılardır?

- sistemlərin davranışı və ətraf mühit ilə əlaqələrinin öyrənilməsi üçün qanunla uyğunluqların yeniləşdirilməsi;
- sistemlərin ümumi xassələrinin və atributlarının aşkara çıxarılması, sistemləşdirilməsi və atributlarının aşkara çıxarılması, sistemləşdirilməsi və təsviri;
- mövzu sahələrinin mövcudluğu - sistemlər və sistem prosedurları;
- bütün cavblar doğrudur.

- sistemlərdə qanunuyğunluqların və invariantların aşkara çıxarılması və təsviri;

24 Sistem nəzəriyyəsi nəyi öyrənir və istifadə edir?

- nəzəri aspektləri öyrənir və sistemlərin tədqiqi texnologiyasından istifadə edir;
- sistemlərin tədqiqi və layihələndirilməsinin təcrübə və texnologiyasından istifadə edir;
- metodoloji, ən çox praktiki aspektləri öyrənir və təcrübə metodlarından istifadə edir;
- nəzəri aspektləri öyrənir və nəzəri metodlardan (informasiya nəzəriyyəsi, ehtimal nəzəriyyəsi, oyun nəzəriyyəsi, və s.) istifadə edir;
- praktiki aspektləri öyrənir və nəzəri metodlardan istifadə edir;

25 Sistemli analiz nəyi öyrənir və istifadə edir?

- nəzəri aspektləri öyrənir və sistemlərin tədqiqi texnologiyasından istifadə edir;
- sistemlərin tədqiqi və layihələndirilməsinin təcrübə və texnologiyasından istifadə edir;
- nəzəri aspektləri öyrənir və nəzəri metodlardan (informasiya nəzəriyyəsi, ehtimal nəzəriyyəsi, oyun nəzəriyyəsi, və s.) istifadə edir;
- metodoloji, ən çox praktiki aspektləri öyrənir və təcrübə metodlarından (riyazi statistika, əməliyyatların tədqiqi, proqramlaşdırma, və s.) istifadə edir;
- praktiki aspektləri öyrənir və nəzəri metodlardan istifadə edir;

26 Sistem texnikası nəyi öyrənir və istifadə edir?

- nəzəri aspektləri öyrənir və nəzəri metodlardan (informasiya nəzəriyyəsi, ehtimal nəzəriyyəsi, oyun nəzəriyyəsi, və s.) istifadə edir;
- praktiki aspektləri öyrənir və nəzəri metodlardan istifadə edir;
- nəzəri aspektləri öyrənir və sistemlərin tədqiqi texnologiyasından istifadə edir;
- metodoloji, ən çox praktiki aspektləri öyrənir və təcrübə metodlarından (riyazi statistika, əməliyyatların tədqiqi, proqramlaşdırma, və s.) istifadə edir;
- sistemlərin tədqiqi və layihələndirilməsinin təcrübə və texnologiyasından istifadə edir;

27 Sistemi öyrənən elmin şərti olaraq necə qolu fərqləndirilir?

- dörd;
- beş;
- iki;
- üç;
- altı;

28 Sistemli düşünən və fəaliyyət göstərən insan:

- düzgün dünyagörüşü və insan kollektivlərində düzgün davranışı yaradır.
- bütün cavablar doğrudur.
- öz fəaliyyətini proqnozlaşdırır və fəaliyyətinin nəticələrini nəzərə alır;
- öz fəaliyyətini proqnozlaşdırır və fəaliyyətinin nəticələrini nəzərə alır, onları öz arzu və imkanları ilə müqayisə edir;
- ətraf mühitin maraqlarını hesaba alır, intellektini inkişaf etdirir;

29 Sistem nədir?

- sistem-vahid tamlıq təşkil edən obyekt və onlar arasındakı münasibətlərin toplusudur.
- obyektlərin (elementlər, münasibətlər, struktur, iş, resurslar) müəyyən olunmuş çoxluğunda məqsədə çatmaq üçün vasitədir.

- elementləri - iştirakçıları müəyyən əlaqələr və münasibətlər ilə bağlı olan obyekt və ya prosesdir.
- bütün cavablar doğrudur
- müəyyən məqsədə nail olmaq üçün birgə fəaliyyət göstərən qarşılıqlı əlaqəli elementlər məcmusudur.

30 Alt sistem nədir?

- daha geniş sistemin bir elementidir;
- daha yüksək səviyyəli sistemin elementidir;
- müəyyən əlaqələr və münasibətlər ilə sistemin bir hissəsidir;
- bütün cavablar doğrudur.
- ondan aşağı səviyyədə yerləşən elementlərdən ibarət olan sistemdir;

31 Sistemli analizin əsas anlayışları hansılardır?

- sistemin məqsədi, məsələ, problem, əks-əlaqə, layihələndirmə, proqramlaşdırma;
- problem, əks-əlaqə, yenidən layihələndirmə;
- sistemin vəziyyəti, sistemin məqsədi, məsələ, layihələndirmə;
- sistemin vəziyyəti, sistemin məqsədi, məsələ, problem, əks-əlaqə, ətraf mühit, sinerqetik effekt;
- əks-əlaqə, ətraf mühit, proqramlaşdırma, yoxlama;

32 Sistemin vəziyyəti nə deməkdir?

- sistemin çıxışı ilə girişi arasındakı əlaqədir.
- tədqiq olunan obyektin vəziyyətlərinin müəyyən ilkin (giriş) verilənlər çoxluğu, bu verilənlər çoxluğunu təyin edən məqsədin və bu məqsədə nail olmaq üçün mümkün strategiyaların təsviridir.
- verilən resurslar ilə prolemi həll etməyə imkan yaradan, məsələ və ya problem baxımından mövcud olmayan, lakin arzu olunan ətraf mühitin vəziyyətinin bir surətidir;
- sistemin giriş verilənlərinin çıxış verilənlərinə transformasiya mexanizminin "şekli"-dir;
- məqsəd, əldə olunan (müəssər olan, arzu olunan) nəticələr, hətta resurslar və məqsədə nail olmaq strategiyası kimi vəziyyətlərin, ən azı, məzmunca təsviridir.

33 Sistemin məqsədi nə deməkdir?

- sistemin çıxışı ilə girişi arasındakı əlaqədir.
- tədqiq olunan obyektin vəziyyətlərinin müəyyən ilkin (giriş) verilənlər çoxluğu, bu verilənlər çoxluğunu təyin edən məqsədin və bu məqsədə nail olmaq üçün mümkün strategiyaların təsviridir.
- sistemin giriş verilənlərinin çıxış verilənlərinə transformasiya mexanizminin "şekli"-dir;
- verilən resurslar ilə prolemi həll etməyə imkan yaradan, məsələ və ya problem baxımından mövcud olmayan, lakin arzu olunan ətraf mühitin vəziyyətinin bir surətidir;
- məqsəd, əldə olunan (müəssər olan, arzu olunan) nəticələr, hətta resurslar və məqsədə nail olmaq strategiyası kimi vəziyyətlərin, ən azı, məzmunca təsviridir.

34 Sinerqetik effekt nədir?

- sistem effekti olub, tamın öz tərkib hissələrinin cəmindən böyük və ya kiçik olduğunu ifadə edir
- sistem effekti olub, tamın öz tərkib hissələrinin cəminə bərabər olduğunu ifadə edir.
- sistem effekti olub, tamın öz tərkib hissələrinin cəmindən kiçik olduğunu ifadə edir.
- sistem effekti olub, tamın öz tərkib hissələrinin cəmindən böyük olduğunu ifadə edir.
- doğru cavab yoxdur

35 Sistemli analizdə problem anlayışı necə ifadə olunur?

- doğru cavab yoxdur

- verilənlər çoxluğunu təyin edən məqsədin və bu məqsədə nail olmaq üçün mümkün strategiyaların təsviridir
- tədqiq olunan obyektin vəziyyətlərinin müəyyən ilkin (giriş) verilənlər çoxluğudur
- məqsəd, əldə olunan nəticələr, hətta resurslar və məqsədə nail olmaq strategiyası kimi vəziyyətlərin, ən azı, məzmunca təsviridir
- sistemin elementlərinin qarşılıqlı təsirlərini əks etdirən əlaqələr çoxluğudur

36 Sistemin strukturu nə deməkdir?

- resurslar və məqsədə nail olmaq strategiyası kimi vəziyyətlərin, ən azı, məzmunca təsviridir
- verilənlər çoxluğunu təyin edən məqsədin və bu məqsədə nail olmaq üçün mümkün strategiyaların təsviridir
- tədqiq olunan obyektin vəziyyətlərinin müəyyən ilkin (giriş) verilənlər çoxluğudur
- sistemin elementlərinin qarşılıqlı təsirlərini əks etdirən əlaqələr çoxluğu.
- doğru cavab yoxdur

37 Strukturların əsas topologiyaları hansılardır?

- xətti, iyerarxik, matris, üçbucaqlı
- iyerarxik, şəbəkə, düzbucaqlı, matris;
- xətti, iyerarxik, şəbəkə, dairəvi;
- xətti, iyerarxik, şəbəkə, matris;
- şəbəkə, matris, vektor, xətti;

38 Hansı halda sistemin strukturu əlaqəli struktur adlanır?

- bütün cavablar doğrudur
- obyektlərin çoxluğu pis və ya zəif strukturlaşdırılmış olduqda
- sistemin istənilən iki alt sistemi arasında informasiya mübadiləsi mümkün olduqda
- sistemin istənilən iki alt sistemi arasında resurs mübadiləsi mümkün olduqda
- əgər sistemin strukturu və ya elementləri pis (qismən) təsvir və ya müəyyən edildikdə

39 Pis strukturlaşdırılmış sistemlərin xüsusiyyətləri hansılardır?

- onların strukturlaşdırılması qeyri mümkündür;
- bütün cavablar doğrudur.
- proseslərin dinamikası haqqında kifayət qədər məlumat olmur;
- onlarda baş verən bütün təzahürlərə ümumilikdə baxılmalıdır;
- onların daxilindəki proseslər multiaspektli və qarşılıqlı əlaqəlidir;

40 Sistemin təsviri nə deməkdir?

- sistemin mümkün vəziyyətlərin təsvir edilməsidir;
- alt sistemlərin identifikasiyası və onların qarşılıqlı əlaqələrinin təsvir edilməsidir;
- müəyyənedici elementlərin təsvir edilməsidir;
- bütün cavablar doğrudur.
- məqsədlərinin, funksiyalarının və resurslarının təsvir edilməsidir;

41 Sistemin morfoloji (struktur və ya topoloji) təsviri hansıdır?

- ətraf mühit ilə informasiya əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin altsistemlər və ətraf mühit ilə informasiya əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin fəaliyyət və təkamül qanunlarının, onun davranış alqoritmlərinin, "işləri"nin təsviridir.

- sistemin quruluş və ya struktur təsviri, yaxud bu sistemin A elementləri çoxluğunun və məqsədə çatmaq üçün lazım olan bu elementlər arasında R əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin fəaliyyət və təkamül qanunlarının, və ətraf mühit ilə informasiya əlaqələrinin təsviridir.

42 Sistemin funksional təsviri hansıdır?

- ətraf mühit ilə informasiya əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin altsistemlər və ətraf mühit ilə informasiya əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin quruluş və ya struktur təsviri, yaxud bu sistemin A elementləri çoxluğunun və məqsədə çatmaq üçün lazım olan bu elementlər arasında R əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin fəaliyyət və təkamül qanunlarının, onun davranış alqoritmlərinin, "işləri"nin təsviridir.
- sistemin quruluş və ya struktur təsviridir.

43 Sistemin informasiya-məntiqi və ya infoməntiqi təsviri hansıdır?

- Məqsədə çatmaq üçün lazım olan sistemin elementləri arasında R əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin fəaliyyət və təkamül qanunlarının, onun davranış alqoritmlərinin, "işləri"nin təsviridir.
- sistemin quruluş və ya struktur təsviri, yaxud bu sistemin A elementləri çoxluğunun və məqsədə çatmaq üçün lazım olan bu elementlər arasında R əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin altsistemlər və ətraf mühit ilə informasiya əlaqələrinin təsviridir.
- sistemin fəaliyyət və təkamül qanunlarının, və ətraf mühit ilə informasiya əlaqələrinin təsviridir.

44 Sistemin əsas əlamətlərinə aid deyil:

- resursların mübadiləsi üzrə ətraf mühit ilə əlaqələr;
- alt sistemlərin və onlar arasında əlaqələrin mövcudluğu və ya sistemin strukturunun mövcudluğu;
- tamlıq, bağlılıq və ya ətraf mühitdən və sistemlərdən nisbi asılı olmama;
- bütün cavablar doğrudur.
- ətraf mühitdən ayrılmaq və ya abstraksiya imkanı, yəni məqsədə nail olmağa kifayət qədər təsir etməyən mühit amillərindən nisbi təcrid;

45 Sistemin emercentliyi nə deməkdir?

- doğru cavab yoxdur.
- invariantların mövcudluğu və qorunması xüsusiyyəti;
- uyğunlaşma və öz-özünü tənzimləmə xüsusiyyəti;
- sistemin xassələrinin elementlərin xassələrinə çevrilə bilməməsi, sistemin hissələrinə xas olmayan yeni xassə nümayiş etdirməsi;
- kəmiyyət dəyişmələrinin keyfiyyət dəyişmələrinə keçməsi;

46 Heterogen sistemlərə hansı elementlər daxildir?

- morfoloji təsvir baxımından elementlərə bölünən elementlər;
- həm müxtəlif növlü mənşəyi olan, həm də yalnız bir növ mənşəyi olan elementlər;
- yalnız bir növ mənşəyi olan elementlər;
- müxtəlif növlü mənşəyi olan elementlər;
- yalnız müxtəlif növlü mənşəyi olan elementlər;

47 Morfoloji təsvir baxımından qarışıq sistemlər hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- müxtəlif növlü mənşəyi olan elementlərdən ibarət;
- yalnız bir növ mənşəyi olan elementlərdən ibarət;

- həm müxtəlif növlü mənşəyi olan, həm də yalnız bir növ mənşəyi olan elementlərdən ibarət;
- yalnız bir növ mənşəyi olan elementlər;

48 Morfoloji təsvir baxımından, sistem ola bilər:

- böyük sistem, açıq sistem, qapalı sistem,
- qapalı sistem, mürəkkəb sistem, böyük sistem,
- açıq sistem, qapalı sistem, mürəkkəb sistem,
- heterogen sistem, homogen sistem, qarışıq sistem
- mürəkkəb sistem, böyük sistem, qapalı sistem,

49 Morfoloji təsvir baxımından, sistem neçə növ ola bilər?

- dörd.
- beş;
- iki;
- üç;
- altı;

50 Homogen sistemlərə hansı elementlər daxildir?

- morfoloji təsvir baxımından elementlərə bölünməyən elementlər;
- həm müxtəlif növlü mənşəyi (seçilmiş morfoloji təsvir baxımından elementlərə bölünməyən) olan, həm də yalnız bir növ mənşəyi olan elementlər;
- seçilmiş morfoloji təsvir baxımından elementlərə bölünməyən elementlər;
- yalnız bir növ mənşəyi olan elementlər;
- yalnız müxtəlif növlü mənşəyi olan elementlər;

51 "Təşkil olunmuş sistemlərdə hər bir hissə və ya aspekt digərini tamamlayır və bu mənada onlar üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən tam orqan kimi olmaq vacibdir" ifadəsi hansı alimə məxsusdur?

- Surmin Y.P.
- Antonov A.B.
- Eddinqton A.
- Boqdanov A.A.
- Lapıgin Y.N.

52 Sistemli təhlilin mərhələlərinə aiddir:

- Tədqiqat resurslarının təyini və dəqiqləşdirilməsi.
- Problemlərin (məsələlərin) aşkarlanması.
- Bütün cavablar doğrudur.
- Sistemin sınaqdan keçirilməsi nəticəsində əks əlaqələrin təhlili.
- Problemin aktuallığının qiymətləndirilməsi.

53 Sistemli təhlilin son mərhələsi hansıdır:

- Sistemin emercentliyinin (fövqəladə) təhlili və qiymətləndirilməsi.
- Resursların köməyi ilə sistemin ayrılması (ətraf mühətdən).
- Tədqiqat resurslarının təyini və dəqiqləşdirilməsi.
- Dəqiqləşdirmə, əvvəlki bölmələrin nəticələrinin düzəldilməsi.
- Sistemin və onun alt sistemlərinin funksiyalarının müəyyən edilməsi (təsviri, formalaşması).

54 Sistemli təhlilin ilk mərhələsi hansıdır:

- Tədqiqat resurslarının təyini və dəqiqləşdirilməsi.
- Tədqiqat resurslarının təyini və dəqiqləşdirilməsi.
- Məqsədlərin, onların prioritetlərinin və tədqiqat problemlərinin dürüst ifadə edilməsi.
- Problemlərin (məsələlərin) aşkarlanması.
- Tədqiqat resurslarının təyini və dəqiqləşdirilməsi.

55 Davranışın modelləşdirilməsi zamanı hansı anlayışlar nəzərə alınmalıdır?

- sistemin kənarlaşmalara və dəyişkən şəraitə reaksiya vermək bacarığı.
- sistemin kənarlaşmalara reaksiya vermək bacarığını;
- üsullar və texnologiyaların köməyini;
- çoxvariantlılıq, sistem parametrlərinin çevikliyi;
- sistemin dəyişkən şəraitə reaksiya vermək bacarığı;

56 İnsan düşüncəsinin sistemliliyi nədə təzahür edir?

- xarici mühitə təsir göstərən bütün mümkün amillərin nəticələrinin və xüsusiyyətlərinin nəzərə alınmasında.
- şəxsin ümumi problemin təşkiledicilərinin yerləşdirilməsi, onun qanunauyğunluqlarının aşkar edilməsi və problemin həlli yollarının işlənməsi qabiliyyətində.
- informasiyanın toplanması və işlənməsi mexanizmində.
- alınan informasiyanın strukturlaşdırılması və modelləşdirilməsinə cəhdlərində.
- ayrı-ayrı strukturların qurulmasına prinsipial yanaşmalarda və onların qarşılıqlı təsir prinsiplərində.

57 İnsan idrakının sistemliliyi nədə təzahür edir?

- xarici mühitə təsir göstərən bütün mümkün amillərin nəticələrinin və xüsusiyyətlərinin nəzərə alınmasında.
- alınan informasiyanın strukturlaşdırılması və modelləşdirilməsinə cəhdlərində .
- şəxsin ümumi problemin təşkiledicilərinin yerləşdirilməsi, onun qanunauyğunluqlarının aşkar edilməsi və problemin həlli yollarının işlənməsi qabiliyyətində.
- informasiyanın toplanması və işlənməsi mexanizmində
- ayrı-ayrı strukturların qurulmasına prinsipial yanaşmalarda və onların qarşılıqlı təsir prinsiplərində.

58 Dərk edilmənin (idrakın) nəticələri nədə təzahür edir?

- xarici mühitə təsir göstərən bütün mümkün amillərin nəticələrinin və xüsusiyyətlərinin nəzərə alınmasında.
- informasiyanın toplanması və işlənməsi mexanizmində.
- şəxsin ümumi problemin təşkiledicilərinin yerləşdirilməsi, onun qanunauyğunluqlarının aşkar edilməsi və problemin həlli yollarının işlənməsi qabiliyyətində.
- alınan informasiyanın strukturlaşdırılması və modelləşdirilməsinə cəhdlərdə.
- ayrı-ayrı strukturların qurulmasına prinsipial yanaşmalarda və onların qarşılıqlı təsir prinsiplərində.

59 İnsanı əhatə edən mühitin sistemliliyi nədə təzahür edir?

- ayrı-ayrı strukturların qurulmasına prinsipial yanaşmalarda və onların qarşılıqlı təsir prinsiplərində.
- informasiyanın toplanması və işlənməsi mexanizmində.
- şəxsin ümumi problemin təşkiledicilərinin yerləşdirilməsi, onun qanunauyğunluqlarının aşkar edilməsi və problemin həlli yollarının işlənməsi qabiliyyətində.
- təbiətin təbii xüsusiyyətlərinin sistemliliyində .
- alınan informasiyanın strukturlaşdırılması və modelləşdirilməsinə cəhdlərdə.

60 İnsan cəmiyyətinin sistemliliyi nədə təzahür edir?

- təbiətin təbii xüsusiyyətlərinin sistemliliyində.
- informasiyanın toplanması və işlənməsi mexanizmində.
- şəxsin ümumi problemin təşkiledicilərinin yerləşdirilməsi, onun qanunauyğunluqlarının aşkar edilməsi və problemin həlli yollarının işlənməsi qabiliyyətində.
- ayrı-ayrı strukturların qurulmasına prinsipial yanaşmalarda və onların qarşılıqlı təsir prinsiplərində.
- alınan informasiyanın strukturlaşdırılması və modelləşdirilməsinə cəhdlərdə .

61 İnsanın mühitlə qarşılıqlı təsirinin sistemliliyi nədə təzahür edir?

- təbiətin təbii xüsusiyyətlərinin sistemliliyində.
- informasiyanın toplanması və işlənməsi mexanizmində.
- şəxsin ümumi problemin təşkiledicilərinin yerləşdirilməsi, onun qanunauyğunluqlarının aşkar edilməsi və problemin həlli yollarının işlənməsi qabiliyyətində.
- xarici mühitə təsir göstərən bütün mümkün amillərin nəticələrinin və xüsusiyyətlərinin nəzərə alınmasının və onun vəziyyətinin sonrakı zaman anında qiymətləndirilməsinin vacibliyində
- alınan informasiyanın strukturlaşdırılması və modelləşdirilməsinə cəhdlərdə .

62 Sistemliliyin meydana gəlməsi istiqaməti hansıdır?

- mühitlər, insan cəmiyyəti, insanla mühitin qarşılıqlı təsiri, insan düşüncəsi, insan dərrakəsi
- insan dərrakəsi, dərk etmənin nəticəsi, insanla mühitin qarşılıqlı təsiri
- insanla mühitin qarşılıqlı təsiri, insan düşüncəsi, insan dərrakəsi, dərk etmənin nəticəsi, mühitlər, insan cəmiyyəti
- insan düşüncəsi, insan dərrakəsi, dərk etmənin nəticəsi, mühitlər, insan cəmiyyəti, insanla mühitin qarşılıqlı təsiri
- mühitlər, insan cəmiyyəti, insanla mühitin qarşılıqlı təsiri

63 Sistemin vəziyyəti nə deməkdir?

- sistem funksiyalarının zaman ərzində təzahürü.
- faktorlar çoxluğunun təsiri altında sistemin keyfiyyət vəziyyətində mürəkkəb kəsilməz dəyişiklik;
- sistemin bir vəziyyətdən digərinə keçid prosesidir;
- zamanın müəyyən anında onun xüsusiyyətlərinin kompleksidir
- inkişaf (təkamül) və funksionallıq;

64 Hansı sistemlər özünü inkişaf etdirən sistemlər adlanır?

- düzgün cavab yoxdur.
- funksionallığında insan, maşın və təbiət vasitələrinin iştirakı və s. - malik olan sistemlər,
- alt sistemlər və alt sistemin elementləri arasında müxtəlif (maddi, informativ, pul, energetik və s.) əlaqələr olan sistemlərdir.
- öz daxilində öz maddi, enerji, informasiya, insan və ya təşkilati resursları hesabına təkamülə uğrayan sistemlər;
- genişlənən struktura malik olmayan (məsələn, iyerarxik səviyyə tətbiq edilməsi mümkün olmayan) sistemlər.

65 Sistemin davranışı nə deməkdir?

- sistem funksiyalarının zaman ərzində təzahürü.
- faktorlar çoxluğunun təsiri altında sistemin keyfiyyət vəziyyətində mürəkkəb kəsilməz dəyişiklik;
- zamanın müəyyən anında onun xüsusiyyətlərinin kompleksidir
- sistemin bir vəziyyətdən digərinə keçid prosesidir;
- inkişaf (təkamül) və funksionallıq;

66 Sistemin inkişafı nə deməkdir?

- sistem funksiyalarının zaman ərzində təzahürü.
- zamanın müəyyən anında onun xüsusiyyətlərinin kompleksidir
- sistemin bir vəziyyətdən digərinə keçid prosesidir;
- faktorlar çoxluğunun təsiri altında sistemin keyfiyyət vəziyyətində mürəkkəb kəsilməz dəyişiklik;
- inkişaf (təkamül) və funksionallıq;

67 Sistemin fəaliyyəti nə deməkdir?

- sistem funksiyalarının zaman ərzində təzahürü.
- zamanın müəyyən anında onun xüsusiyyətlərinin kompleksidir
- sistemin bir vəziyyətdən digərinə keçid prosesidir;
- inkişaf (təkamül) və funksionallıq;
- faktorlar çoxluğunun təsiri altında sistemin keyfiyyət vəziyyətində mürəkkəb kəsilməz dəyişiklik;

68 Sistemin funksionallığı nə deməkdir?

- sistemin məqsədini dəyişərək fəaliyyət göstərməsidir
- zamanın müəyyən anında onun xüsusiyyətlərinin kompleksidir
- faktorlar çoxluğunun təsiri altında onun keyfiyyət vəziyyətində mürəkkəb kəsilməz dəyişiklik;
- məqsədini (əsas) dəyişmədən yerinə yetirdiyi iş, sistem funksiyalarının zaman ərzində təzahürü;
- sistemin bir vəziyyətdən digərinə keçid prosesidir;

69 Sistemin inkişafı nə deməkdir?

- sistemin məqsədini dəyişərək fəaliyyət göstərməsi, faktorlar çoxluğunun təsiri altında onun keyfiyyət vəziyyətində mürəkkəb kəsilməz dəyişiklik.
- zamanın müəyyən anında onun xüsusiyyətlərinin kompleksidir;
- məqsədini (əsas) dəyişmədən yerinə yetirdiyi iş, sistem funksiyalarının zaman ərzində təzahürü;
- sistemin öz parametrlərini mexanizmi məlum olmayan müəyyən və ya qeyri-müəyyən faktorların təsirindən dəyişməsi;
- sistemin bir vəziyyətdən digərinə keçid prosesidir;

70 İnkişaf edən sistemlərinin əsas əlamətlərinə nə daxil deyil?

- sistemin vəziyyətinin öz-özünə, təbii dəyişiklikləri, ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin dəyişməsinə aparan təsirlərə müqavimət;
- ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin dəyişməsinə aparan təsirlərə müqavimət;
- sistemin vəziyyətinin öz-özünə, təbii dəyişiklikləri;
- element və alt sistemlərin, sistemin əlaqələrinin kəmiyyət dəyişikliyi keyfiyyət dəyişikliyinə səbəb olmur.
- resurs axınının ətraf mühitlə tarazlığını pozmağa yönəldilmiş resursların daimi axını;

71 Sistemin vəziyyətinin dəyişməsi istiqamətlərinə daxil deyil:

- sistemin makro inkişafı
- sistemin daxili xarakteristikalarının yaxşılaşdırılmasına istiqamətlənmiş inkişaf
- sistemin parametrlərinin artırılmasına istiqamətlənmiş inkişaf
- sistemin global inkişafı
- sistemin mikro inkişafı.

72 Sistemin parametrlərinin artırılmasına istiqamətlənmiş inkişaf nəyi nəzərdə tutur?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin səviyyələrinin dərinləşməsinə;
- sistemin daxili parametrlərinin keyfiyyət dəyişikliklərini;
- sistemin böyüməsinə istiqamətlənmiş dəyişikliklərin həyata keçirilməsini;
- sistemin xarici mühitə, makro proseslərə təsirinin artmasını;

73 Sistemin daxili xarakteristikalarının yaxşılaşdırılmasına istiqamətlənmiş inkişaf nəyi nəzərdə tutur?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin səviyyələrinin dərinləşməsinə;
- sistemin böyüməsinə istiqamətlənmiş dəyişikliklərin həyata keçirilməsini;
- sistemin daxili parametrlərinin keyfiyyət dəyişikliklərini;
- sistemin xarici mühitə, makro proseslərə təsirinin artmasını;

74 Sistemin mikro inkişafı nəyi nəzərdə tutur?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin daxili parametrlərinin keyfiyyət dəyişikliklərini;
- sistemin böyüməsinə istiqamətlənmiş dəyişikliklərin həyata keçirilməsini;
- sistemin səviyyələrinin dərinləşməsinə;
- sistemin xarici mühitə, makro proseslərə təsirinin artmasını;

75 Sistemin makro inkişafı nəyi nəzərdə tutur?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin xarici mühitə, makro proseslərə təsirinin artmasını;
- sistemin böyüməsinə istiqamətlənmiş dəyişikliklərin həyata keçirilməsini;
- sistemin daxili parametrlərinin keyfiyyət dəyişikliklərini;
- sistemin səviyyələrinin dərinləşməsinə;

76 Yekun potensialın artırılması qanunu necə ifadə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin inkişafı prosesində onun alt sistemləri arasında və xarici mühitlə tam uyğunlaşma baş verir;
- idarəetmə fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması, texnoloji proseslərdə elmi nailiyyətlərdən istifadə, iqtisadiyyatda yeni təsərrüfatçılıq üsullarında dəyişiklik;
- maddi sistem bütün həyat dövrlərini keçdikcə daha çox yekun potensiala malik olmağa cəhd edir;
- üst sistemlərə keçid və alt sistemlərin inkişafı;

77 Mükəmməlləşmə qanunu necə ifadə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin inkişafı prosesində onun alt sistemləri arasında və xarici mühitlə tam uyğunlaşma baş verir;
- maddi sistem bütün həyat dövrlərini keçdikcə daha çox yekun potensiala malik olmağa cəhd edir;
- idarəetmə fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması, texnoloji proseslərdə elmi nailiyyətlərdən istifadə, iqtisadiyyatda yeni təsərrüfatçılıq üsullarında dəyişiklik;
- üst sistemlərə keçid və alt sistemlərin inkişafı;

78 Sistemin uzlaşma qanunu necə ifadə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.

- idarəetmə fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması, texnoloji proseslərdə elmi nailiyyətlərdən istifadə, iqtisadiyyatda yeni təsərrüfatçılıq üsullarında dəyişiklik;
- maddi sistem bütün həyat dövrlərini keçdikcə daha çox yekun potensiala malik olmağa cəhd edir;
- sistemin inkişafı prosesində onun alt sistemləri arasında və xarici mühitlə tam uyğunlaşma baş verir;
- üst sistemlərə keçid və alt sistemlərin inkişafı;

79 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – məkan inkişafı nə ilə müşayiət olunur?

- sistemin təşəkkül tapma anından onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin aşağı düşməsi və ya ləğvinə qədər olan zaman periodu.
- progressiv və ya reqressivliyi ilə;
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı ilə;
- sistemin ölçülərinin dəyişməsi, sistemin qarşılıqlı təsir sferasının dəyişməsi, qarşılıqlı əlaqələrinin istiqamətləri ilə;
- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi;

80 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – sistemin müvəqqəti inkişafının kəsilməzliyi nə ilə müşayiət olunur?

- sistemin təşəkkül tapma anından onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin aşağı düşməsi və ya ləğvinə qədər olan zaman periodu.
- progressiv və ya reqressivliyi ilə;
- sistemin ölçülərinin dəyişməsi, sistemin qarşılıqlı təsir sferasının dəyişməsi, qarşılıqlı əlaqələrinin istiqamətləri ilə;
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı ilə;
- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi;

81 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – sistemin inkişaf vektoru nə ilə müşayiət olunur?

- sistemin təşəkkül tapma anından onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin aşağı düşməsi və ya ləğvinə qədər olan zaman periodu.
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı ilə;
- sistemin ölçülərinin dəyişməsi, sistemin qarşılıqlı təsir sferasının dəyişməsi, qarşılıqlı əlaqələrinin istiqamətləri ilə;
- progressiv və ya reqressivliyi ilə;
- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi;

82 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – sistemin inkişaf mexanizminin keyfiyyəti nə ilə müşayiət olunur?

- sistemin ölçülərinin dəyişməsi, sistemin qarşılıqlı təsir sferasının dəyişməsi, qarşılıqlı əlaqələrinin istiqamətləri ilə;
- sistemin təşəkkül tapma anından onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin aşağı düşməsi və ya ləğvinə qədər olan zaman periodu.
- progressiv və ya reqressivliyi ilə;
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı ilə;
- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi ilə;

83 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – sistemin həyat dövrü necə müəyyən olunur?

- sistemin qarşılıqlı təsir sferasının dəyişməsi ilə,
- progressiv və ya reqressivliyi ilə;
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı ilə;
- sistemin təşəkkül tapma anından onun fəaliyyətinin səmərəliliyinin aşağı düşməsi, və “ölümü” və ya ləğvinə qədər olan zaman periodudur;
- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi ilə;

84 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – sistemin inkişaf mənbəyi nədir?

- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi;
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı
- sistemin ölçülərinin dəyişməsi, sistemin qarşılıqlı təsir sferasının dəyişməsi, qarşılıqlı əlaqələrinin istiqamətləri ;
- sistemin məkan-zaman xarakteristikalarının keyfiyyət dəyişikliklərini təmin edən faktor, amil.
- progressiv və ya regressivliyi;

85 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – sistemin inkişaf mexanizminin əsasları nədir?

- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi;
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı;
- sistemin ölçülərinin dəyişməsi, sistemin qarşılıqlı təsir sferasının dəyişməsi, qarşılıqlı əlaqələrinin istiqamətləri ;
- fundamental qanunlar, qanunauyğunluqlar, prinsip və tendensiyalar.
- progressiv və ya regressivliyi;

86 Sistemlərin inkişaf istiqamətləri – sistemin səviyyələrinin qarşılıqlı təsir mexanizmi hansı müddəaya əsaslanır?

- fundamental qanunlar, qanunauyğunluqlar, prinsip və tendensiyalar.
- sistemin daxili mühitinin (tərkibi, strukturu, funksiyaları v. s.) dəyişməsi;
- sistemin inkişaf sürətinə görə təkamülü və inqilabi inkişafı;
- istənilən sistemin çoxsəviyyəli təşkil olunması;
- sistemin inkişaf sürətinə görə inqilabi inkişafı;

87 Sistemliliyin dərinləşməsi və ya sistemin iyerarxik strukturunun mürəkkəblənməsi qanunu necə ifadə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- idarəetmə fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması, texnoloji proseslərdə elmi nailiyyətlərdən istifadə, iqtisadiyyatda yeni təsərrüfatçılıq üsullarında dəyişiklik;
- maddi sistem bütün həyat dövrlərini keçdikcə daha çox yekun potensiala malik olmağa cəhd edir;
- üst sistemlərə keçid və alt sistemlərin inkişafı;
- sistemin inkişafı prosesində onun alt sistemləri arasında və xarici mühitlə tam uyğunlaşma baş verir;

88 Sistemin inkişafının prinsiplərinə aid deyil:

- stabilləşmə prinsipi;
- elastiklik prinsipi;
- ətalət (inersiyaprinsipi);
- qurulma prinsipi.
- kəsilməzlik prinsipi:

89 Ətalət (inersiyaprinsipi hansıdır?)

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin inkişafı sistemdə onun potensialını dəyişməyə yönəlmiş kəsilməz proseslərin axınıdır;
- sistemin potensialının dəyişmə sürətinin onun potensialının başlanğıc səviyyəsindən asılılığıdır;
- sistemin öz potensialını ona daxili və ya xarici mühit tərəfindən göstərilən təsirlərin başlanmasından müəyyən vaxt keçəndən sonra dəyişmək qabiliyyətidir;

- sistemin onun potensialının dəyişməsinə daimi sürətinin və ya potensialının dəyişməsinin dipazonunun formalaşmasına cəhdidir;

90 Elastiklik prinsipi prinsipi hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin inkişafı sistemdə onun potensialını dəyişməyə yönəlmiş kəsilməz proseslərin axınıdır;
- sistemin öz potensialını ona daxili və ya xarici mühit tərəfindən göstərilən təsirlərin başlanmasından müəyyən vaxt keçəndən sonra dəyişmək qabiliyyətidir;
- sistemin potensialının dəyişmə sürətinin onun potensialının başlanğıc səviyyəsindən asılılığıdır;
- sistemin onun potensialının dəyişməsinə daimi sürətinin və ya potensialının dəyişməsinin dipazonunun formalaşmasına cəhdidir;

91 Kəsilməzlik prinsipi hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin potensialının dəyişmə sürətinin onun potensialının başlanğıc səviyyəsindən asılılığıdır;
- sistemin öz potensialını ona daxili və ya xarici mühit tərəfindən göstərilən təsirlərin başlanmasından müəyyən vaxt keçəndən sonra dəyişmək qabiliyyətidir;
- sistemin inkişafı sistemdə onun potensialını dəyişməyə yönəlmiş kəsilməz proseslərin axınıdır;
- sistemin onun potensialının dəyişməsinə daimi sürətinin və ya potensialının dəyişməsinin dipazonunun formalaşmasına cəhdidir;

92 Stabiləşmə prinsipi hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin potensialının dəyişmə sürətinin onun potensialının başlanğıc səviyyəsindən asılılığıdır;
- sistemin öz potensialını ona daxili və ya xarici mühit tərəfindən göstərilən təsirlərin başlanmasından müəyyən vaxt keçəndən sonra dəyişmək qabiliyyətidir;
- sistemin onun potensialının dəyişməsinə daimi sürətinin və ya potensialının dəyişməsinin dipazonunun formalaşmasına cəhdidir;
- sistemin inkişafı sistemdə onun potensialını dəyişməyə yönəlmiş kəsilməz proseslərin axınıdır;

93 Sistemlərin ətraf mühitə münasibətinə görə təsnifatı hansıdır?

- xaricdən idarə olunan sistemlər, daxildən idarə olunan sistemlər, kombinə edilmiş idarə olunan sistemlər;
- keyfiyyət parametrlı sistemlər, kəmiyyət parametrlı sistemlər, qarışıq (kəmiyyət-keyfiyyət) təsvirli sistemlər;
- süni sistemlər, təbii sistemlər, virtual sistemlər, qarışıq sistemlər;
- açıq sistemlər, qapalı sistemlər;
- "Qara qutu" tipli sistemlər, parametrləşdirilməmiş sistemlər, parametrləşdirilmiş sistemlər, "Ağ (şəffaf) qutu" tipli sistemlər;

94 Sistemlərin mənşəyinə (elementləri, əlaqələri, altsistemləri) görə təsnifatı hansıdır?

- xaricdən idarə olunan sistemlər, daxildən idarə olunan sistemlər, kombinə edilmiş idarə olunan sistemlər;
- keyfiyyət parametrlı sistemlər, kəmiyyət parametrlı sistemlər, qarışıq (kəmiyyət-keyfiyyət) təsvirli sistemlər;
- açıq sistemlər, qapalı sistemlər;
- süni sistemlər, təbii sistemlər, virtual sistemlər, qarışıq sistemlər;
- "Qara qutu" tipli sistemlər, parametrləşdirilməmiş sistemlər, parametrləşdirilmiş sistemlər, "Ağ (şəffaf) qutu" tipli sistemlər;

95 Sistemlərin dəyişənlərinin təsvirinə görə təsnifatı hansıdır?

- süni sistemlər, təbii sistemlər, virtual sistemlər, qarışıq sistemlər;

- keyfiyyət parametrlı sistemlər, kəmiyyət parametrlı sistemlər, qarışıq (kəmiyyət-keyfiyyət) təsvirli sistemlər;
- xaricdən idarə olunan sistemlər, daxildən idarə olunan sistemlər, kombinə edilmiş idarə olunan sistemlər;
- “Qara qutu” tipli sistemlər, parametrləşdirilməmiş sistemlər, parametrləşdirilmiş sistemlər, “Ağ (şəffaf) qutu” tipli sistemlər;
- açıq sistemlər, qapalı sistemlər;

96 Sistemlərin fəaliyyət qanununun (qanunlarının) təsvirinə görə təsnifatı hansıdır?

- xaricdən idarə olunan sistemlər, daxildən idarə olunan sistemlər, kombinə edilmiş idarə olunan sistemlər;
- “Qara qutu” tipli sistemlər, parametrləşdirilməmiş sistemlər, parametrləşdirilmiş sistemlər, “Ağ (şəffaf) qutu” tipli sistemlər;
- açıq sistemlər, qapalı sistemlər;
- süni sistemlər, təbii sistemlər, virtual sistemlər, qarışıq sistemlər;
- keyfiyyət parametrlı sistemlər, kəmiyyət parametrlı sistemlər, qarışıq (kəmiyyət-keyfiyyət) təsvirli sistemlər;

97 Sistemlərin idarə olunma qaydasına görə (sistem daxilində) görə təsnifatı hansıdır?

- “Qara qutu” tipli sistemlər, parametrləşdirilməmiş sistemlər, parametrləşdirilmiş sistemlər, “Ağ (şəffaf) qutu” tipli sistemlər;
- süni sistemlər, təbii sistemlər, virtual sistemlər, qarışıq sistemlər;
- açıq sistemlər, qapalı sistemlər;
- xaricdən idarə olunan sistemlər, daxildən idarə olunan sistemlər, kombinə edilmiş idarə olunan sistemlər;
- keyfiyyət parametrlı sistemlər, kəmiyyət parametrlı sistemlər, qarışıq (kəmiyyət-keyfiyyət) təsvirli sistemlər;

98 Maddi sistemlər hansıdır?

- elementlərinin istənilən andakı vəziyyəti özündən əvvəlki və ya sonrakı andakı vəziyyəti ilə tamamilə müəyyən olunur.
- müəyyən vaxt ərzində sistemin vəziyyəti dəyişmir
- insan təfəkkürünün məhsulu olan biliklər, nəzəriyyələr, fərziyyələr və s.
- maddi obyektlər çoxluğundan ibarət olur.
- funksionallığı prosesində vəziyyət dəyişməsi baş verir

99 Abstrakt sistemlər hansıdır?

- elementlərinin istənilən andakı vəziyyəti özündən əvvəlki və ya sonrakı andakı vəziyyəti ilə tamamilə müəyyən olunur.
- müəyyən vaxt ərzində sistemin vəziyyəti dəyişmir
- maddi obyektlər çoxluğundan ibarət olur.
- insan təfəkkürünün məhsulu olan biliklər, nəzəriyyələr, fərziyyələr və s.
- funksionallığı prosesində vəziyyət dəyişməsi baş verir

100 Statistik sistemlər hansıdır?

- elementlərinin istənilən andakı vəziyyəti özündən əvvəlki və ya sonrakı andakı vəziyyəti ilə tamamilə müəyyən olunur.
- maddi obyektlər çoxluğundan ibarət olur.
- insan təfəkkürünün məhsulu olan biliklər, nəzəriyyələr, fərziyyələr və s.
- müəyyən vaxt ərzində sistemin vəziyyəti dəyişmir
- funksionallığı prosesində vəziyyət dəyişməsi baş verir

101 Böyük (mürəkkə sistemlərin analizi və sintezində sistemli yanaşma məsələsi nəyi nəzərdə tutur?

- qərar qəbulu ilə əlaqədar fəaliyyətin başlanmasına qədər məqsədlərin formalaşdırılması və onların səviyyələrinin aydınlaşdırılması;
- qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olmaq üçün maksimum effektiv və müvafiq seçimin həyata keçirilməsi;
- idarəetmə ilə, xüsusi halda, qərar qəbulu ilə əlaqədar fəaliyyətin başlanmasına qədər məqsədlərin formalaşdırılması və onların səviyyələrinin aydınlaşdırılması;
- bütün cavablar doğrudur.
- məqsədlərin, metodların və onlara nail olma vasitələrinin bütün mümkün, planlaşdırılmış nəticələrinin geniş, hərtərəfli olaraq qiymətləndirilməsi

102 Dinamik sistemlər hansıdır?

- elementlərinin istənilən andakı vəziyyəti özündən əvvəlki və ya sonrakı andakı vəziyyəti ilə tamamilə müəyyən olunur.
- maddi obyektlər çoxluğundan ibarət olur.
- insan təfəkkürünün məhsulu olan biliklər, nəzəriyyələr, fərziyyələr və s.
- funksionallığı prosesində vəziyyət dəyişməsi baş verir.
- müəyyən vaxt ərzində sistemin vəziyyəti dəyişmir.

103 Determinləşmiş sistemlər hansıdır?

- funksionallığı prosesində vəziyyət dəyişməsi baş verir.
- maddi obyektlər çoxluğundan ibarət olur.
- insan təfəkkürünün məhsulu olan biliklər, nəzəriyyələr, fərziyyələr və s.
- elementlərinin istənilən andakı vəziyyəti özündən əvvəlki və ya sonrakı andakı vəziyyəti ilə tamamilə müəyyən olunur.
- müəyyən vaxt ərzində sistemin vəziyyəti dəyişmir.

104 Ehtimallı sistemlər hansıdır?

- funksionallığı prosesində vəziyyət dəyişməsi baş verir.
- maddi obyektlər çoxluğundan ibarət olur.
- insan təfəkkürünün məhsulu olan biliklər, nəzəriyyələr, fərziyyələr və s.
- sistemin vəziyyətini əvvəlcədən söyləmək mümkün olmur.
- müəyyən vaxt ərzində sistemin vəziyyəti dəyişmir.

105 Hansı sistemlərə sadə sistem deyilir?

- elementlərin öz-özünə əmələ gəməsinin mövcudluğu olan sistemlərdir.
- alt sistemlər və alt sistemin elementləri arasında müxtəlif (maddi, informativ, pul, energetik və s.) əlaqələr olan sistemlərdir.
- genişlənən struktura malik olan, elementləri öz növbəsində sadə alt sistemlər olan sistemlərdir.
- genişlənən struktura malik olmayan (məsələn, iyerarxik səviyyə tətbiq edilməsi mümkün olmayan) sistemlərdir.
- funksionallığında insan, maşın və təbiət vasitələrinin iştirakı və s. - malik olan sistemlərdir.

106 Hansı sistemlərə mürəkkəb sistem deyilir?

- elementlərin öz-özünə əmələ gəməsinin mövcudluğu olan sistemlərdir.
- alt sistemlər və alt sistemin elementləri arasında müxtəlif (maddi, informativ, pul, energetik və s.) əlaqələr olan sistemlərdir.
- genişlənən struktura malik olmayan (məsələn, iyerarxik səviyyə tətbiq edilməsi mümkün olmayan) sistemlərdir.
- genişlənən struktura malik olan, elementləri öz növbəsində sadə alt sistemlər olan sistemlərdir.
- funksionallığında insan, maşın və təbiət vasitələrinin iştirakı və s. - malik olan sistemlərdir.

107 Hansı sistemlərə böyük sistem deyilir?

- funksionallığında insan, maşın və təbiət vasitələrinin iştirakı və s. - malik olan sistemlərdir.
- genişlənən struktura malik olan, elementləri öz növbəsində sadə alt sistemlər olan sistemlərdir.
- genişlənən struktura malik olmayan (məsələn, iyerarxik səviyyə tətbiq edilməsi mümkün olmayan) sistemlərdir.
- alt sistemlər və alt sistemin elementləri arasında müxtəlif (maddi, informativ, pul, energetik və s.) əlaqələr olan; sistemin açıqlığı; sistemdə elementlərin öz-özünə əmələ gəməsinin mövcudluğu; sistemin funksionallığında insan, maşın və təbiət vasitələrinin iştirakı və s. - malik olan sistemlərdir.
- alt sistemlər və alt sistemin elementləri arasında müxtəlif (maddi, informativ, pul, energetik və s.) əlaqələr olan sistemlərdir.

108 Struktur və ya təşkilati tipli mürəkkəblikdə olan sistemlər necə xarakterizə olunur?

- dayanıqlı inkişaf, özünütəşkil üçün resuslar çatışmır;
- sistemin informasiyalı və ya informasiyalı-məntiqi təsviri üçün resuslar çatışmır;
- sistemin davranışının təsviri və onu trayektoriya ilə idarə etmək üçün resuslar çatışmır;
- qurulma, təsvir, struktur idarəetmə üçün resuslar çatışmır;
- alqoritmin fəaliyyətinin təsviri və ya sistemlə idarəetmə, sistemin funksional təsviri üçün resuslar çatışmır;

109 Dinamik və ya müvəqqəti tipli mürəkkəblikdə olan sistemlər necə xarakterizə olunur?

- sistemin davranışının təsviri və onu trayektoriya ilə idarə etmək üçün resuslar çatışmır;
- alqoritmin fəaliyyətinin təsviri və ya sistemlə idarəetmə, sistemin funksional təsviri üçün resuslar çatışmır;
- sistemin informasiyalı və ya informasiyalı-məntiqi təsviri üçün resuslar çatışmır;
- qurulma, təsvir, struktur idarəetmə üçün resuslar çatışmır;
- dayanıqlı inkişaf, özünütəşkil üçün resuslar çatışmır;

110 Informasiyalı və ya informasiyalı-məntiqi, infooloji tipli mürəkkəblikdə olan sistemlər necə xarakterizə olunur?

- dayanıqlı inkişaf, özünütəşkil üçün resuslar çatışmır;
- sistemin davranışının təsviri və onu trayektoriya ilə idarə etmək üçün resuslar çatışmır;
- qurulma, təsvir, struktur idarəetmə üçün resuslar çatışmır;
- sistemin informasiyalı və ya informasiyalı-məntiqi təsviri üçün resuslar çatışmır;
- alqoritmin fəaliyyətinin təsviri və ya sistemlə idarəetmə, sistemin funksional təsviri üçün resuslar çatışmır;

111 Hesablama və ya reallaşdırılma, tədqiqat tipli mürəkkəblikdə olan sistemlər necə xarakterizə olunur?

- dayanıqlı inkişaf, özünütəşkil üçün resuslar çatışmır;
- sistemin davranışının təsviri və onu trayektoriya ilə idarə etmək üçün resuslar çatışmır;
- qurulma, təsvir, struktur idarəetmə üçün resuslar çatışmır;
- səmərəli proqnoz, sistemin parametrlərinin hesablanması və ya onların həyata keçirilməsi üçün resuslar çatışmır;
- sistemin informasiyalı və ya informasiyalı-məntiqi təsviri üçün resuslar çatışmır;

112 Alqoritmik və ya konstruktiv tipli mürəkkəblikdə olan sistemlər necə xarakterizə olunur?

- dayanıqlı inkişaf, özünütəşkil üçün resuslar çatışmır;
- sistemin informasiyalı və ya informasiyalı-məntiqi təsviri üçün resuslar çatışmır;
- sistemin davranışının təsviri və onu trayektoriya ilə idarə etmək üçün resuslar çatışmır;
- alqoritmin fəaliyyətinin təsviri və ya sistemlə idarəetmə, sistemin funksional təsviri üçün resuslar çatışmır;

- səmərəli proqnoz, sistemin parametrlərinin hesablanması və ya onların həyata keçirilməsi üçün resuslar çatışmır;

113 İnkişaf və ya təkamül (tədrici inkişaf), özünütəşkil tipli mürəkkəblikdə olan sistemlər necə xarakterizə olunur?

- alqoritmin fəaliyyətinin təsviri və ya sistemlə idarəetmə, sistemin funksional təsviri üçün resuslar çatışmır;
- sistemin informasiyalı və ya informasiyalı-məntiqi təsviri üçün resuslar çatışmır;
- sistemin davranışının təsviri və onu trayektoriya ilə idarə etmək üçün resuslar çatışmır;
- dayanıqlı inkişaf, özünütəşkil üçün resurslar çatışmır;
- səmərəli proqnoz, sistemin parametrlərinin hesablanması və ya onların həyata keçirilməsi üçün resuslar çatışmır;

114 Böyük sistemlər üçün strukturun mövcudluğu əlamətləri hansıdır?

- elementləri arasında ziddiyyətlər mövcuddur.
- sistemin parametrlərinin təsadüfi daxili dəyişmələri və xarici mühitin stabilliyi pozan təsirləri şəraitində sistem öz funksionallığını yerinə yetirir;
- alt sistemlərin və elementlərin ayrıca məqsədləri sistemin funksionallığı məqsədinə tabe olmalıdır;
- sistemin necə qurulduğu, hansı əlamətlər və elementlərdən ibarət olduğunu, onların hansı funksiyaları və qarşılıqlı əlaqələri olduğunu, xarici mühitlə sistemin necə qarşılıqlı təsirdə olduğunu bilmək olar;
- elementləri və alt sistemləri təbiətə və obyektlərin funksionallığı prinsiplərinə görə ən müxtəlifdirlər;

115 Böyük sistemlər üçün vahid funksionallıq məqsədinin mövcudluğu əlaməti hansıdır?

- elementləri arasında ziddiyyətlər mövcuddur.
- sistemin parametrlərinin təsadüfi daxili dəyişmələri və xarici mühitin stabilliyi pozan təsirləri şəraitində sistem öz funksionallığını yerinə yetirir;
- sistemin necə qurulduğu, hansı əlamətlər və elementlərdən ibarət olduğunu, onların hansı funksiyaları və qarşılıqlı əlaqələri olduğunu, xarici mühitlə sistemin necə qarşılıqlı təsirdə olduğunu bilmək olar;
- alt sistemlərin və elementlərin ayrıca məqsədləri sistemin funksionallığı məqsədinə tabe olmalıdır;
- elementləri və alt sistemləri təbiətə və obyektlərin funksionallığı prinsiplərinə görə ən müxtəlifdirlər;

116 Böyük sistemlərin xarici və daxili təsirlərə dayanıqlığı əlaməti hansıdır?

- elementləri arasında ziddiyyətlər mövcuddur.
- alt sistemlərin və elementlərin ayrıca məqsədləri sistemin funksionallığı məqsədinə tabe olmalıdır;
- sistemin necə qurulduğu, hansı əlamətlər və elementlərdən ibarət olduğunu, onların hansı funksiyaları və qarşılıqlı əlaqələri olduğunu, xarici mühitlə sistemin necə qarşılıqlı təsirdə olduğunu bilmək olar;
- sistemin parametrlərinin təsadüfi daxili dəyişmələri və xarici mühitin stabilliyi pozan təsirləri şəraitində sistem öz funksionallığını yerinə yetirir;
- elementləri və alt sistemləri təbiətə və obyektlərin funksionallığı prinsiplərinə görə ən müxtəlifdirlər;

117 Böyük sistemlərin tərkibinin kompleksliyi əlaməti hansıdır?

- elementləri arasında ziddiyyətlər mövcuddur.
- alt sistemlərin və elementlərin ayrıca məqsədləri sistemin funksionallığı məqsədinə tabe olmalıdır;
- sistemin necə qurulduğu, hansı əlamətlər və elementlərdən ibarət olduğunu, onların hansı funksiyaları və qarşılıqlı əlaqələri olduğunu, xarici mühitlə sistemin necə qarşılıqlı təsirdə olduğunu bilmək olar;
- elementləri və alt sistemləri təbiətə və obyektlərin funksionallığı prinsiplərinə görə ən müxtəlifdirlər;
- sistemin parametrlərinin təsadüfi daxili dəyişmələri və xarici mühitin stabilliyi pozan təsirləri şəraitində sistem öz funksionallığını yerinə yetirir;

118 Böyük sistemlərin inkişaf etmək qabiliyyəti əlaməti hansıdır?

- elementləri və alt sistemləri təbiətə və obyektlərin funksionallığı prinsiplərinə görə ən müxtəlifdir;
- alt sistemlərin və elementlərin ayrıca məqsədləri sistemin funksionallığı məqsədinə tabe olmalıdır;
- sistemin necə qurulduğu, hansı əlamətlər və elementlərdən ibarət olduğunu, onların hansı funksiyaları və qarşılıqlı əlaqələri olduğunu, xarici mühitlə sistemin necə qarşılıqlı təsirdə olduğunu bilmək olar;
- elementləri arasında ziddiyyətlər mövcudur.
- sistemin parametrlərinin təsadüfi daxili dəyişmələri və xarici mühitin stabilliyi pozan təsirləri şəraitində sistem öz funksionallığını yerinə yetirir;

119 “Sərt” sistemlərin tədqiqində hansı kateqoriyalara istinad edilir?

- məqsəd funksiyası;
- optimallaşdırma;
- layihələndirmə;
- bütün cavablar doğrudur.
- reallaşdırma;

120 “Yumşaq” sistemlərin tədqiqində hansı kateqoriyalara istinad edilir?

- sağlam fikir, rasionallıq
- faydalılıq;
- imkan;
- bütün cavablar doğrudur.
- uyğunlaşma;

121 Mürəkkəb sistem nəzəriyyəsi hansı problemlərin işlənməsi istiqamətində inkişaf etdirilir?

- bir neçə göstəricinin ümumi bir göstərici ilə əvəz edilməsi problemi;
- modellər problemi;
- anlayışları formalaşdıran dil problemləri;
- bütün cavablar doğrudur.
- dekompozisiya problemi, strategiya problemi;

122 Mürəkkəb sistemlərin yaradılması və istifadə edilməsinin funksional məsələləri hansıdır?

- planlaşdırma, əməliyyat kompleksləri, resursların idarə edilməsi və sistemin inkişaf etdirilməsi;
- qərar qəbulu ilə əlaqədar fəaliyyətin başlanmasına qədər məqsədlərin formalaşdırılması və onların səviyyələrinin aydınlaşdırılması;
- məqsədlərin, metodların və onlara nail olma vasitələrinin bütün mümkün, planlaşdırılmış nəticələrinin geniş, hərtərəfli olaraq qiymətləndirilməsi
- qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olmaq üçün maksimum effektin və müvafiq seçimin həyata keçirilməsi;
- sistem vasitəsilə onun təyinatının yerinə yetirilməsini təmin edən və iş qabiliyyətini dəstəkləyən tədbirlər;

123 Mürəkkəb sistemlərin yaradılması və istifadə edilməsinin əməli məsələləri hansıdır?

- qərar qəbulu ilə əlaqədar fəaliyyətin başlanmasına qədər məqsədlərin formalaşdırılması və onların səviyyələrinin aydınlaşdırılması;
- qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olmaq üçün maksimum effektin və müvafiq seçimin həyata keçirilməsi;
- sistem vasitəsilə onun təyinatının yerinə yetirilməsini təmin edən və iş qabiliyyətini dəstəkləyən tədbirlər;
- planlaşdırma, əməliyyat kompleksləri, resursların idarə edilməsi və sistemin inkişaf etdirilməsi;
- məqsədlərin, metodların və onlara nail olma vasitələrinin bütün mümkün, planlaşdırılmış nəticələrinin geniş, hərtərəfli olaraq qiymətləndirilməsi;

124 İnformasiya anlayışı hər hansı mahiyyət kimi necə izah edilir?

- materiyanın inkası, idrak atributu, sistemin “intellektuallığı” sayılır.
- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldırır;
- uyğunlaşma idarəetmə prosesində sistemin xarici aləmdən alınır;
- müəyyən informasiyalı-məntiqi (infooloji – məlumatlardan, verilənlərdən, biliklərdən, mücərrədliklərdən, struktur sxemlərdən və s. ibarət olan) modellərin dəyişikliyinə səbəb olur;
- sistemdə müxtəlifliyin əks etdirir və ötürür;

125 Informasiya anlayışı məlumat kimi necə izah edilir?

- materiyanın inkası, idrak atributu, sistemin “intellektuallığı” sayılır.
- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldırır;
- müəyyən informasiyalı-məntiqi (infooloji – məlumatlardan, verilənlərdən, biliklərdən, mücərrədliklərdən, struktur sxemlərdən və s. ibarət olan) modellərin dəyişikliyinə səbəb olur;
- uyğunlaşma idarəetmə prosesində sistemin xarici aləmdən alır;
- sistemdə müxtəlifliyin əks etdirir və ötürür;

126 Informasiya anlayışı əlaqə və münasibətlər kimi necə izah edilir?

- materiyanın inkası, idrak atributu, sistemin “intellektuallığı” sayılır.
- uyğunlaşma idarəetmə prosesində sistemin xarici aləmdən alır;
- müəyyən informasiyalı-məntiqi (infooloji – məlumatlardan, verilənlərdən, biliklərdən, mücərrədliklərdən, struktur sxemlərdən və s. ibarət olan) modellərin dəyişikliyinə səbəb olur;
- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldırır;
- sistemdə müxtəlifliyin əks etdirir və ötürür;

127 Informasiya anlayışı fizioloji, biokibernetik baxımdan necə izah edilir?

- materiyanın inkası, idrak atributu, sistemin “intellektuallığı” sayılır.
- uyğunlaşma idarəetmə prosesində sistemin xarici aləmdən alır;
- müəyyən informasiyalı-məntiqi (infooloji – məlumatlardan, verilənlərdən, biliklərdən, mücərrədliklərdən, struktur sxemlərdən və s. ibarət olan) modellərin dəyişikliyinə səbəb olur;
- sistemdə müxtəlifliyi əks etdirir və ötürür;
- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldırır;

128 Informasiya anlayışı fəlsəfi baxımdan necə izah edilir?

- sistemdə müxtəlifliyi əks etdirir və ötürür;
- uyğunlaşma idarəetmə prosesində sistemin xarici aləmdən alır;
- müəyyən informasiyalı-məntiqi (infooloji – məlumatlardan, verilənlərdən, biliklərdən, mücərrədliklərdən, struktur sxemlərdən və s. ibarət olan) modellərin dəyişikliyinə səbəb olur;
- materiyanın inkası, idrak atributu, sistemin “intellektuallığı” sayılır.
- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldırır;

129 Informasiya anlayışı ehtimal nəzəriyyəsi baxımdan necə izah edilir?

- sistemdə müxtəlifliyi əks etdirir və ötürür;
- uyğunlaşma idarəetmə prosesində sistemin xarici aləmdən alır;
- müəyyən informasiyalı-məntiqi (infooloji – məlumatlardan, verilənlərdən, biliklərdən, mücərrədliklərdən, struktur sxemlərdən və s. ibarət olan) modellərin dəyişikliyinə səbəb olur;
- düzgün cavab yoxdur.
- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldırır;

130 Hansı informasiya giriş informasiya adlanır (sistemə nəzərən)?

- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldan informasiya.
- ancaq sistemin daxilində saxlanılan, yenidən işlənən, istifadə olunan informasiya;
- sistemin ətraf mühitə verdiyi, ötürdüyü informasiya;
- sistemin ətraf mühitdən qəbul etdiyi informasiya;
- sistemin alt sistemləri tərəfindən aktuallaşdırılan informasiya;

131 Hansı informasiya çıxış informasiya adlanır(ətraf mühitə nəzərən)?

- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldan informasiya.
- sistemin ətraf mühitə verdiyi, ötürdüyü informasiya;
- sistemin ətraf mühitdən qəbul etdiyi informasiya;
- ancaq sistemin daxilində saxlanılan, yenidən işlənən, istifadə olunan informasiya;
- sistemin alt sistemləri tərəfindən aktuallaşdırılan informasiya;

132 Hansı informasiya daxili, sistem daxili informasiya adlanır?

- sistemdə qeyri-müəyyənliyi aradan qaldan informasiya.
- sistemin ətraf mühitə verdiyi, ötürdüyü informasiya;
- sistemin ətraf mühitdən qəbul etdiyi informasiya;
- ancaq sistemin daxilində saxlanılan, yenidən işlənən, istifadə olunan informasiya;
- sistemin alt sistemləri tərəfindən aktuallaşdırılan informasiya;

133 Problemin son nəticəsinə görə informasiya necə ola bilər?

- idarəedici, məsləhətçi, çevirici.
- ilkin, təkrar;
- sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit
- ilkin, aralıq, son;
- statik, dinamik;

134 Aktuallaşdırılması zamanı dəyişənliyinə görə informasiya necə ola bilər?

- idarəedici, məsləhətçi, çevirici.
- ilkin, təkrar;
- ilkin, aralıq, son;
- sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
- statik, dinamik;

135 İstifadə mərhələlərinə görə informasiya necə ola bilər?

- sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
- ilkin, təkrar;
- idarəedici, məsləhətçi, çevirici.
- statik, dinamik;
- ilkin, aralıq, son;

136 Sistemin məqsədinə görə informasiya necə ola bilər?

- statik, dinamik;
- sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
- ilkin, aralıq, son;
- sintaksis, semantik, praqmatik;

- ilkin, təkrar;

137 Verilənlər nədir?

- düzgün cavab yoxdur.
 müəyyən məqsəd və struktur əldə etmyi təmin edən informasiyadır;
 müəyyən məlumatlar, biliklər ardıcılığıdır, hansı ki, müəyyən simvol, obraz, işarə, hərəkət, səs və s. tipli işarələrin köməyi ilə aktuallaşdırılır;
 semantik mənaları nəzərə alınmadan mənbəyinin köməyi ilə aktuallaşdırılmış sintetik siqnallar, obrazlardır;
 müəyyən məlumatlar, aktuallaşdırılmış sintetik siqnallardır;

138 İnformasiya nədir?

- düzgün cavab yoxdur.
 müəyyən məqsəd və struktur əldə etmyi təmin edən informasiyadır;
 semantik mənaları nəzərə alınmadan mənbəyinin köməyi ilə aktuallaşdırılmış sintetik siqnallar, obrazlardır;
 müəyyən məlumatlar, biliklər ardıcılığıdır, hansı ki, müəyyən simvol, obraz, işarə, hərəkət, səs və s. tipli işarələrin köməyi ilə aktuallaşdırılır, bir sıra semantik mənaları nəzərə alınmaqla baxılan verilənlərdir;
 müəyyən məlumatlar, aktuallaşdırılmış sintetik siqnallardır;

139 Sistemin elementlərinə görə informasiya necə ola bilər?

- sintaksis, semantik, pragmatik;
 sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
 ilkin, aralıq, son;
 statik, dinamik;
 ilkin, təkrar;

140 Sistemin strukturuna görə informasiya necə ola bilər?

- statik, dinamik;
 sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
 ilkin, aralıq, son;
 idarəedici, məsləhətçi, çevirici.
 ilkin, təkrar;

141 Ərazi nisbətində görə informasiya necə ola bilər?

- statik, dinamik;
 sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
 ilkin, aralıq, son;
 federativ, məhəlli, yerli, hüquqi səxsə aid olan, fiziki səxsə aid olan.
 ilkin, təkrar;

142 Müdaxilə imkanına görə informasiya necə ola bilər?

- federativ, məhəlli, yerli, hüquqi səxsə aid olan, fiziki səxsə aid olan.
 ilkin, təkrar;
 sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
 açıq və ya ümumi istifadəli, qapalı və ya məxfi;
 statik, dinamik;

143 Predmet sahəsinə, istifadə xarakterinə görə informasiya necə ola bilər?

- federativ, məhəlli, yerli, hüquqi şəxsə aid olan, fiziki şəxsə aid olan.
- açıq və ya ümumi istifadəli, qapalı və ya məxfi;
- sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
- statistik, kommersiya, normativ, sorğu, elmi, tədris, metodik və s. qarışıq;
- dünyagörüşü, estetik, dini, elmi, məişət, texniki, iqtisqdi, texnoloji.

144 Informasiya fəlsəfi aspektdə necə ola bilər?

- federativ, məhəlli, yerli, hüquqi şəxsə aid olan, fiziki şəxsə aid olan.
- açıq və ya ümumi istifadəli, qapalı və ya məxfi;
- sabit, dəyişən, qarışıq – şərti-sabit;
- texniki, iqtisqdi, dünyagörüşü, estetik, dini, elmi, məişət, texnoloji;
- statistik, kommersiya, normativ, sorğu, elmi, tədris, metodik və s. qarışıq;

145 Informasiyanın (məlumatın) əsas xüsusiyyətləri hansıdır?

- seçmə qabiliyyəti, ünvanlılıq, məxfilik;
- aktuallıq və əhəmiyyətlik, aydınlıq;
- tamlıq, kodlaşdırma qabiliyyəti və qənaətçilik;
- bütün cavablar doğrudur.
- informativlik və dəyərlilik, kütləvilik;

146 Informasiyanın alınması və istifadəsi metodlarının tiplərinə aid deyil?

- empirik (təcrübi) metodlar, empirik-nəzəri informasiyanın alınması metodları;
- nəzəri metodlar;
- empirik (təcrübi) metodlar;
- bütün cavablar doğrudur.
- empirik-nəzəri metodlar (qarışıq, yarımpirik)

147 Empirik metodlar: müşahidə necə xarakterizə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- axtarış, empirik faktların dürüst ifadə olunması;
- tədqiq olunan sistem və ya sistemlərin oxşarlıq və fərqlərin müəyyən edilməsi;
- ilkin informasiyanın yığılması və ya sistem haqqında (sistemdə) empirik sübutlar;
- tədqiq olunan sistemlərin (sistemin) xüsusiyyətlərini aşkara çıxarmaq üçün məqsədyönlü dəyişikliklər;

148 Empirik metodlar: müqayisə necə xarakterizə olunur?

- tədqiq olunan sistemlərin (sistemin) xüsusiyyətlərini aşkara çıxarmaq üçün məqsədyönlü dəyişikliklər;
- ilkin informasiyanın yığılması və ya sistem haqqında (sistemdə) empirik sübutlar;
- tədqiq olunan sistem və ya sistemlərin oxşarlıq və fərqlərin müəyyən edilməsi;
- düzgün cavab yoxdur.
- axtarış, empirik faktların dürüst ifadə olunması;

149 Empirik metodlar: ölçmə necə xarakterizə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- tədqiq olunan sistem və ya sistemlərin oxşarlıq və fərqlərin müəyyən edilməsi;

- ilkin informasiyanın yığılması və ya sistem haqqında (sistemdə) empirik sübutlar;
- axtarış, empirik faktların dürüst ifadə olunması;
- tədqiq olunan sistemlərin (sistemin) xüsusiyyətlərini aşkara çıxarmaq üçün məqsədyönlü dəyişikliklər;

150 Empirik metodlar: təcrübə necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında (sistemdə) empirik sübutlar.
- tədqiq olunan sistem və ya sistemlərin oxşarlıq və fərqlərin müəyyən edilməsi;
- ilkin informasiyanın yığılması və ya sistem haqqında (sistemdə) empirik sübutlar;
- tədqiq olunan sistemlərin (sistemin) xüsusiyyətlərini aşkara çıxarmaq üçün məqsədyönlü dəyişikliklər;
- axtarış, empirik faktların dürüst ifadə olunması;

151 Empirik-nəzəri metodlar: mücərrədləşdirmə necə xarakterizə olunur?

- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrin saxlanması şərti ilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi.
- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrinin saxlamaqla sistemin alt sistemlərə bölünməsi;
- qarşılıqlı əlaqələrinin aşkara çıxarılması məqsədilə sistemin alt sistemlərə bölünməsi;
- obyektin (və ya obyektlərin) ümumi xüsusiyyətlərinin və tərəflərinin müəyyən edilməsi, sistemin və ya obyektin onların modelləri ilə əvəz olunması;
- qarşılıqlı əlaqələrin aydınlaşdırılması məqsədilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi;

152 Empirik-nəzəri metodlar: təhlil necə xarakterizə olunur?

- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrin saxlanması şərti ilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi.
- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrinin saxlamaqla sistemin alt sistemlərə bölünməsi;
- obyektin (və ya obyektlərin) ümumi xüsusiyyətlərinin və tərəflərinin müəyyən edilməsi, sistemin və ya obyektin onların modelləri ilə əvəz olunması;
- qarşılıqlı əlaqələrinin aşkara çıxarılması məqsədilə sistemin alt sistemlərə bölünməsi;
- qarşılıqlı əlaqələrin aydınlaşdırılması məqsədilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi;

153 Empirik-nəzəri metodlar: dekompozisiya necə xarakterizə olunur?

- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrin saxlanması şərti ilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi
- qarşılıqlı əlaqələrinin aşkara çıxarılması məqsədilə sistemin alt sistemlərə bölünməsi;
- obyektin (və ya obyektlərin) ümumi xüsusiyyətlərinin və tərəflərinin müəyyən edilməsi, sistemin və ya obyektin onların modelləri ilə əvəz olunması;
- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrinin saxlamaqla sistemin alt sistemlərə bölünməsi;
- qarşılıqlı əlaqələrin aydınlaşdırılması məqsədilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi;

154 Empirik-nəzəri metodlar: sintez necə xarakterizə olunur?

- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrin saxlanması şərti ilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi
- qarşılıqlı əlaqələrinin aşkara çıxarılması məqsədilə sistemin alt sistemlərə bölünməsi;
- obyektin (və ya obyektlərin) ümumi xüsusiyyətlərinin və tərəflərinin müəyyən edilməsi, sistemin və ya obyektin onların modelləri ilə əvəz olunması;
- qarşılıqlı əlaqələrin aydınlaşdırılması məqsədilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi;
- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrinin saxlamaqla sistemin alt sistemlərə bölünməsi;

155 Empirik-nəzəri metodlar: kompozisiya necə xarakterizə olunur?

- qarşılıqlı əlaqələrin aydınlaşdırılması məqsədilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi;
- qarşılıqlı əlaqələrinin aşkara çıxarılması məqsədilə sistemin alt sistemlərə bölünməsi;

- obyektin (və ya obyektlərin) ümumi xüsusiyyətlərinin və təərflərinin müəyyən edilməsi, sistemin və ya obyektin onların modelləri ilə əvəz olunması;
- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrin saxlanması şərti ilə alt sistemlərin sistemə birləşdirilməsi
- mühitlə qarşılıqlı əlaqələrinin saxlamaqla sistemin alt sistemlərə bölünməsi;

156 Empirik-nəzəri metodlar: induksiya necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliyin onun əvvəlki dövrlərdəki, real mövcud olan və ya düşünülmən, ehtimal olunan (virtual) tarixindən istifadə etməklə əldə olunması.
- alt sistemlər haqqındakı biliklərə əsasən sistem haqqında biliklərin əldə olunması; əvvəlcə səmərəli həlli, situasiyaları, sonra onun həll edəcəyi problemi müəyyən etmək;
- sistem haqqında biliklərə əsasən alt sistemlər haqqında biliklərin əldə olunması; problemi müəyyənləşdirmək və sonra onun həlli situasiyalarını axtarmaq;
- alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması.
- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;

157 Empirik-nəzəri metodlar: deduksiya necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliyin onun əvvəlki dövrlərdəki, real mövcud olan və ya düşünülmən, ehtimal olunan (virtual) tarixindən istifadə etməklə əldə olunması.
- alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması.
- alt sistemlər haqqındakı biliklərə əsasən sistem haqqında biliklərin əldə olunması; əvvəlcə səmərəli həlli, situasiyaları, sonra onun həll edəcəyi problemi müəyyən etmək;
- sistem haqqında biliklərə əsasən alt sistemlər haqqında biliklərin əldə olunması; problemi müəyyənləşdirmək və sonra onun həlli situasiyalarını axtarmaq;
- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;

158 Empirik-nəzəri metodlar: evristika necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliyin onun əvvəlki dövrlərdəki, real mövcud olan və ya düşünülmən, ehtimal olunan (virtual) tarixindən istifadə etməklə əldə olunması.
- sistem haqqında biliklərə əsasən alt sistemlər haqqında biliklərin əldə olunması; problemi müəyyənləşdirmək və sonra onun həlli situasiyalarını axtarmaq;
- alt sistemlər haqqındakı biliklərə əsasən sistem haqqında biliklərin əldə olunması; əvvəlcə səmərəli həlli, situasiyaları, sonra onun həll edəcəyi problemi müəyyən etmək;
- nəzəri tədqiqatın məntiqi və metodik üsulları sistemi - alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması;
- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;

159 Empirik-nəzəri metodlar: modelləşdirmə necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliyin onun əvvəlki dövrlərdəki, real mövcud olan və ya düşünülmən, ehtimal olunan (virtual) tarixindən istifadə etməklə əldə olunması
- sistem haqqında biliklərə əsasən alt sistemlər haqqında biliklərin əldə olunması; problemi müəyyənləşdirmək və sonra onun həlli situasiyalarını axtarmaq;
- alt sistemlər haqqındakı biliklərə əsasən sistem haqqında biliklərin əldə olunması; əvvəlcə səmərəli həlli, situasiyaları, sonra onun həll edəcəyi problemi müəyyən etmək;
- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;
- nəzəri tədqiqatın məntiqi və metodik üsulları sistemi - alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması;

160 Empirik-nəzəri metodlar: tarixi metod necə xarakterizə olunur?

- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;

- sistem haqqında biliklərə əsasən alt sistemlər haqqında biliklərin əldə olunması; problemləri müəyyənləşdirmək və sonra onun həlli situasiyalarını axtarmaq;
- alt sistemlər haqqındakı biliklərə əsasən sistem haqqında biliklərin əldə olunması; əvvəlcə səmərəli həlli, situasiyaları, sonra onun həll edəcəyi problemi müəyyən etmək;
- sistem haqqında biliyin onun əvvəlki dövrlərdəki, real mövcud olan və ya düşünülmən, ehtimal olunan (virtual) tarixindən istifadə etməklə əldə olunması
- nəzəri tədqiqatın məntiqi və metodik üsulları sistemi - alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması;

161 İdrak prosesi nədir?

- qərar qəbulu ilə əlaqədar fəaliyyətin başlanmasına qədər məqsədlərin formalaşdırılması və onların səviyyələrinin aydınlaşdırılması;
- qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olmaq üçün maksimum effektiv və müvafiq seçimin həyata keçirilməsi;
- planlaşdırma, əməliyyat kompleksləri, resursların idarə edilməsi və sistemin inkişaf etdirilməsi;
- informasiyanın aktualaşdırılmasının iyerarxik sistemidir, hansı ki, iyerarxiyanın hər bir növbəti səviyyəsindəki bilik özündən əvvəlki səviyyəsidəki biliyin aktualaşdırılmasının inteqral nəticəsidir, adi hissi qavramadan mürəkkəb aksiomatik və mucərrəd nəzəriyyəyə qədər informasiya resurslarının inteqrasiyası prosesidir;
- məqsədlərin, metodların və onlara nail olma vasitələrinin bütün mümkün, planlaşdırılmış nəticələrinin geniş, hərtərəfli olaraq qiymətləndirilməsi;

162 Empirik-nəzəri metodlar: məntiqi metod necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliyin onun əvvəlki dövrlərdəki, real mövcud olan və ya düşünülmən, ehtimal olunan (virtual) tarixindən istifadə etməklə əldə olunması
- nəzəri tədqiqatın məntiqi və metodik üsulları sistemi - alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərə əsasən alt sistemlər haqqında biliklərin əldə olunması; problemləri müəyyənləşdirmək və sonra onun həlli situasiyalarını axtarmaq;
- müəyyən alt sistemlərini, əlaqələrini və elementlərini düşünülmüş, dərk edilmiş şəkildə yenidən yaratmaqla sistem haqqında biliyin axtarılması;
- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;

163 Empirik-nəzəri metodlar: maketləşdirmə necə xarakterizə olunur?

- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərə əsasən alt sistemlər haqqında biliklərin əldə olunması; problemləri müəyyənləşdirmək və sonra onun həlli situasiyalarını axtarmaq;
- müəyyən alt sistemlərini, əlaqələrini və elementlərini düşünülmüş, dərk edilmiş şəkildə yenidən yaratmaqla sistem haqqında biliyin axtarılması;
- obyekt və ya sistem maketi üzrə yəni, struktur, funksional, təşkilati və texnoloji alt sistemlərin sadə şəkildə təqdim olunması vasitəsilə, bu alt sistemlərin qarşılıqlı təsirlərinin və əlaqələrinin başa düşülməsi üçün informasiyanı saxlamaqla informasiyanın əldə olunması;
- nəzəri tədqiqatın məntiqi və metodik üsulları sistemi - alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması;

164 Empirik-nəzəri metodlar: aktualaşdırma necə xarakterizə olunur?

- obyekt və ya sistem maketi üzrə yəni, struktur, funksional, təşkilati və texnoloji alt sistemlərin sadə şəkildə təqdim olunması vasitəsilə, bu alt sistemlərin qarşılıqlı təsirlərinin və əlaqələrinin başa düşülməsi üçün informasiyanı saxlamaqla informasiyanın əldə olunması;
- nəzəri tədqiqatın məntiqi və metodik üsulları sistemi - alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması;
- müəyyən alt sistemlərini, əlaqələrini və elementlərini düşünülmüş, dərk edilmiş şəkildə yenidən yaratmaqla sistem haqqında biliyin axtarılması;

- statik vəziyyətdən dinamik vəziyyətə çevrilməklə informasiyanın əldə olunması;
- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;

165 Empirik-nəzəri metodlar: vizuallaşdırma necə xarakterizə olunur?

- modellər və/və ya alətlərin köməyi ilə obyekt haqqında biliyin əldə olunması;
- statik vəziyyətdən dinamik vəziyyətə çevrilməklə informasiyanın əldə olunması;
- müəyyən alt sistemlərini, əlaqələrini və elementlərini düşünülmüş, dərk edilmiş şəkildə yenidən yaratmaqla sistem haqqında biliyin axtarılması;
- aktuallaşdırılan sistemin vəziyyətlərinin əyani və ya vizual təqdimatının köməyi ilə informasiyanın əldə olunması.
- nəzəri tədqiqatın məntiqi və metodik üsulları sistemi - alt sistemlər haqqındakı biliklər və müşahidələrə, təcrübəyə əsasən sistem haqqında biliyin əldə olunması;

166 Nəzəri metodlar: mücərrəddən konkretə keçid (yüksəliş) necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliklərin xüsusi mühitin, şəraitin, situasiyanın yaradılması ilə əldə olunması.
- sistem haqqında biliklərin işarə və ya düsturların, yəni süni mənşəli dillərin, məsələn, riyazi dilin köməyi ilə (və ya riyazi, formal təsvir, təqdimat) əldə olunması;
- sistem və ya onun alt sistemləri haqqında biliklərin həqiqətdə mövcud olmayan sistem və/və ya alt sistemi fikrən qurmaq, düşüncədə təsəvvür etmək yolu ilə əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin onun ağilda, düşüncədə mücərrəd təzahürlər haqqındakı biliklər əsasında əldə olunması;
- sistem və ya proses haqqında biliklərin bəzi, məhz bu məqsədə görə formalaşdırılmış aksiomların və bu sistem aksiomlarından nəticə kimi alınmış qaydalarının köməyi ilə əldə olunması;

167 Nəzəri metodlar: ideallaşdırma necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliklərin xüsusi mühitin, şəraitin, situasiyanın yaradılması ilə əldə olunması.
- sistem haqqında biliklərin işarə və ya düsturların, yəni süni mənşəli dillərin, məsələn, riyazi dilin köməyi ilə (və ya riyazi, formal təsvir, təqdimat) əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin onun ağilda, düşüncədə mücərrəd təzahürlər haqqındakı biliklər əsasında əldə olunması;
- sistem və ya onun alt sistemləri haqqında biliklərin həqiqətdə mövcud olmayan sistem və/və ya alt sistemi fikrən qurmaq, düşüncədə təsəvvür etmək yolu ilə əldə olunması;
- sistem və ya proses haqqında biliklərin bəzi, məhz bu məqsədə görə formalaşdırılmış aksiomların və bu sistem aksiomlarından nəticə kimi alınmış qaydalarının köməyi ilə əldə olunması;

168 Nəzəri metodlar: formalaşdırma necə xarakterizə olunur?

- sistem haqqında biliklərin xüsusi mühitin, şəraitin, situasiyanın yaradılması ilə əldə olunması.
- sistem və ya onun alt sistemləri haqqında biliklərin həqiqətdə mövcud olmayan sistem və/və ya alt sistemi fikrən qurmaq, düşüncədə təsəvvür etmək yolu ilə əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin onun ağilda, düşüncədə mücərrəd təzahürlər haqqındakı biliklər əsasında əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin işarə və ya düsturların, yəni süni mənşəli dillərin, məsələn, riyazi dilin köməyi ilə (və ya riyazi, formal təsvir, təqdimat) əldə olunması;
- sistem və ya proses haqqında biliklərin bəzi, məhz bu məqsədə görə formalaşdırılmış aksiomların və bu sistem aksiomlarından nəticə kimi alınmış qaydalarının köməyi ilə əldə olunması;

169 Nəzəri metodlar: aksiomalaşdırma necə xarakterizə olunur?

- sistem və ya proses haqqında biliklərin bəzi, məhz bu məqsədə görə formalaşdırılmış aksiomların və bu sistem aksiomlarından nəticə kimi alınmış qaydalarının köməyi ilə əldə olunması;

- sistem haqqında biliklərin işarə və ya düsturların, yəni süni mənşəli dillərin, məsələn, riyazi dilin köməyi ilə (və ya riyazi, formal təsvir, təqdimat) əldə olunması;
- sistem və ya onun alt sistemləri haqqında biliklərin həqiqətdə mövcud olmayan sistem və/və ya alt sistemi fikrən qurmaq, düşüncədə təsəvvür etmək yolu ilə əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin onun ağılda, düşüncədə mücərrəd təzahürlər haqqındakı biliklər əsasında əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin xüsusi mühitin, şəraitin, situasiyanın yaradılması ilə əldə olunması.

170 Nəzəri metodlar: virtuallaşdırma necə xarakterizə olunur?

- sistem və ya proses haqqında biliklərin bəzi, məhz bu məqsədə görə formalaşdırılmış aksiomların və bu sistem aksiomlarından nəticə kimi alınmış qaydalarının köməyi ilə əldə olunması;
- sistem və ya onun alt sistemləri haqqında biliklərin həqiqətdə mövcud olmayan sistem və/və ya alt sistemi fikrən qurmaq, düşüncədə təsəvvür etmək yolu ilə əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin onun ağılda, düşüncədə mücərrəd təzahürlər haqqındakı biliklər əsasında əldə olunması;
- sistem haqqında biliklərin xüsusi mühitin, şəraitin, situasiyanın yaradılması ilə əldə olunması.
- sistem haqqında biliklərin işarə və ya düsturların, yəni süni mənşəli dillərin, məsələn, riyazi dilin köməyi ilə (və ya riyazi, formal təsvir, təqdimat) əldə olunması;

171 İnformasiyanın tədqiq olunma aspektləri – sintaktik aspekt hansıdır?

- informasiyanın fəlsəfi mahiyyəti müəyyən edir
- informasiyaya məna məzmunu verir və onu əvvəlcədən mövcud informasiyalar ilə əlaqələndirir, informasiyanın tələbat xüsusiyyətlərini əks etdirir;
- alınan informasiya hesabına qoyulan məqsədə nail olunması imkanlarını müəyyən edir;
- informasiyanın məzmunu, mənası və istifadə edilmə xüsusiyyətindən asılı olmayaraq sistemdə işarələr arasında olan münasibətləri kəmiyyətcə müəyyənləşdirir;
- informasiyanın miqdarını müəyyənləşdirir;

172 İnformasiyanın tədqiq olunma aspektləri – sintaktik aspekt hansıdır?

- informasiyanın fəlsəfi mahiyyəti müəyyən edir.
- informasiyaya məna məzmunu verir və onu əvvəlcədən mövcud informasiyalar ilə əlaqələndirir, informasiyanın tələbat xüsusiyyətlərini əks etdirir;
- informasiyanın məzmunu, mənası və istifadə edilmə xüsusiyyətindən asılı olmayaraq sistemdə işarələr arasında olan münasibətləri kəmiyyətcə müəyyənləşdirir;
- alınan informasiya hesabına qoyulan məqsədə nail olunması imkanlarını müəyyən edir;
- informasiyanın miqdarını müəyyənləşdirir;

173 İnformasiyanın tədqiq olunma aspektləri – sintaktik aspekt hansıdır?

- informasiyanın fəlsəfi mahiyyəti müəyyən edir.
- alınan informasiya hesabına qoyulan məqsədə nail olunması imkanlarını müəyyən edir;
- informasiyanın məzmunu, mənası və istifadə edilmə xüsusiyyətindən asılı olmayaraq sistemdə işarələr arasında olan münasibətləri kəmiyyətcə müəyyənləşdirir;
- informasiyaya məna məzmunu verir və onu əvvəlcədən mövcud informasiyalar ilə əlaqələndirir, informasiyanın tələbat xüsusiyyətlərini əks etdirir;
- informasiyanın miqdarını müəyyənləşdirir;

174 İnformasiyanın başlıca cəhəti nədir?

- düzgün cavab yoxdur
- informasiya mənbəyi ilə ünvanın əlaqəsinin təyini

- obyektlərin uyğunluq ölçüsünün təyini
- qeyri-müəyyənliyi ləğv etməsi;
- d)müəyyənliyi xarakterizə edən ədədi kəmiyyət

175 Informasiyanın miqdarı nədir?

- informasiya mənbəyi ilə ünvanın əlaqəsinin xarakteristikasıdır;
- ləğv edilən qeyri-müəyyənlik ölçüsüdür;
- aktuallaşdırılan informasiyanı müxtəlifliyinə, mürəkkəbliyinə, strukturlaşdırılmasına (nizamlanmasına), müəyyənliyinə adekvat olaraq xarakterizə edən ədədi kəmiyyətdir;
- bütün cavblar doğrudur.
- təsadüfi obyektlərin uyğunluq ölçüsüdür;

176 Informasiyanın miqdarı xassələrinə aid deyil

- asili olmayan obyektlərdəki informasiyanın miqdarı həmin obyektlərdəki informasiya miqdarlarının cəminə bərabərdir;
- bütün cavblar doğrudur.
- ünvana nəzərən mənbədəki informasiyanın miqdarı mənbəyə nəzərən ünvandakı informasiyanın miqdarına bərabərdir;
- informasiyanın miqdarı mənfi deyil;
- bir simvolda daşınan informasiyanın miqdarı həmin simvola düşən entropiya qədərdir;

177 Informasiyanın miqdarı anlayışı elmə sistemin qeyri-müəyyən vəziyyətinin ölçüsü kimi kim tərəfindən daxil edilmişdir?

- I. Stenqers
- A.N. Kolmoqorov
- N. Viner
- K. Şennon
- I. Priqojin

178 Sistemin etropiyası nədir?

- düzgün cavab yoxdur.
- informasiyanın alınmasına qədər sistem haqqında ilkin məlumatsızlıq;
- informasiyanın alınmasına qədər sistem haqqında müəyyən məlumatlar;
- sistemin qeyri müəyyənliyinin kəmiyyətə ifadəsi;
- informasiya alındıqdan sonra sistemin qeyri-müəyyənlik vəziyyəti;

179 Sistemin apiror etropiyası nədir?

- düzgün cavab yoxdur.
- informasiyanın alınmasına qədər sistem haqqında müəyyən məlumatlar;
- sistemin qeyri müəyyənliyinin kəmiyyətə ifadəsi;
- informasiyanın alınmasına qədər sistem haqqında ilkin məlumatsızlıq;
- informasiya alındıqdan sonra sistemin qeyri-müəyyənlik vəziyyəti;

180 Sistemin aposterior entropiyası nədir?

- düzgün cavab yoxdur.
- informasiyanın alınmasına qədər sistem haqqında müəyyən məlumatlar;

- sistemin qeyri müəyyənliyinin kəmiyyətə ifadəsi;
- informasiya alındıqdan sonra sistemin qeyri-müəyyənlik vəziyyəti;
- informasiyanın alınmasına qədər sistem haqqında ilkin məlumatlılıq;

181 Entropiyanın xassələrinə aiddir

- asılı olmayan obyektlərin entropiyası onların entropiyaları cəminə bərabərdir;
- entropiya sıfır bərabər olduqda informasiya maksimum olur;
- yəqin və qeyri-mümkün hadisənin entropiyası sıfır bərabərdir;
- bütün cavablar doğrudur.
- bərabər ehtimallı hallarda entropiya maksimaldır;

182 R. Xartli və K.Şennon ölçüsü informasiyanın miqdarını qiymətləndirmək üçün hansı yanaşmaya aiddir?

- semantik yanaşma;
- praqmatik və struktur yanaşma.
- struktur yanaşma;
- praqmatik yanaşma;
- statistik yanaşma;

183 Praqmatik yanaşmanı ilk dəfə hansı alim araşdırmışdır?

- A.N. Kolmoqorov
- K.Şennon;
- R. Xartli;
- A.A.Xarkeviç;
- N. Viner

184 Informasiyanın miqdarını qiymətləndirmək üçün statistik yanaşma hansıdır?

- informasiyanı onun məzmunundan saılı olmadan qiymətləndirir və informasiyanın məzmununu ölçmək üçün tezarus (lüğət) ölçü üsuludur.
- informasiyanın əhəmiyyətliliyinin ölçüsü kimi qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün lazım olan informasiyanın miqdarını təyin edir;
- informasiyanın məzmununu ölçmək üçün tezarus (lüğət) ölçü üsuludur;
- informasiyanı onun məzmunundan asılı olmadan qiymətləndirir;
- informasiyanın saxlanması, yenidən təşkil edilməsi, seçilməsi, informasiyanın həcmnin artırılması və s.

185 Informasiyanın miqdarını qiymətləndirmək üçün semantik yanaşma hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- informasiyanın əhəmiyyətliliyinin ölçüsü kimi qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün lazım olan informasiyanın miqdarını təyin edir;
- informasiyanı onun məzmunundan saılı olmadan qiymətləndirir;
- informasiyanın məzmununu ölçmək üçün tezarus (lüğət) ölçü üsuludur;
- informasiyanın saxlanması, yenidən təşkil edilməsi, seçilməsi, informasiyanın həcmnin artırılması və s.

186 Informasiyanın miqdarını qiymətləndirmək üçün praqmatik yanaşma hansıdır?

- informasiyanı onun məzmunundan saılı olmadan qiymətləndirir və informasiyanın məzmununu ölçmək üçün tezarus (lüğət) ölçü üsuludur.
- informasiyanın məzmununu ölçmək üçün tezarus (lüğət) ölçü üsuludur;

- informasiyanı onun məzmunundan saılı olmadan qiymətləndirir;
- informasiyanın əhəmiyyətliliyinin ölçüsü kimi qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün lazım olan informasiyanın miqdarını təyin edir;
- informasiyanın saxlanması, yenidən təşkil edilməsi, seçilməsi, informasiyanın həcmnin artırılması və s.

187 Informasiyanın miqdarını qiymətləndirmək üçün struktur yanaşma hansıdır?

- informasiyanı onun məzmunundan saılı olmadan qiymətləndirir və informasiyanın məzmununu ölçmək üçün tezarus (lüğət) ölçü üsuludur.
- informasiyanın məzmununu ölçmək üçün tezarus (lüğət) ölçü üsuludur;
- informasiyanı onun məzmunundan saılı olmadan qiymətləndirir;
- informasiyanın saxlanması, yenidən təşkil edilməsi, seçilməsi, informasiyanın həcmnin artırılması və s.
- informasiyanın əhəmiyyətliliyinin ölçüsü kimi qarşıya qoyulan məqsədə çatmaq üçün lazım olan informasiyanın miqdarını təyin edir;

188 İnformasiyaya sintaksis aspektdə baxıldıqda informasiya bazasında nələri daha yaxşı qaydada həyata keçirməyə imkan yaranır?

- təzələnməsini;
- yazılmasını,
- axtarışını;
- bütün cavablar doğrudur.
- dəyişdirilməsini,

189 İnformasiyaya sintaksis aspektdə baxıldıqda imkan yaranır:

- informasiya bazasında informasiyanın axtarışını həyata keçirməyə;
- maşında işlənməsi texnologiyasının səmərəli seçilməsinə və layihələndirilməsinə;
- informasiyanın məzmunu mənası və istifadə edilmə xüsusiyyətindən asılı olmayaraq sistemdə işarələr arasında olan münasibətlərin kəmiyyətə müəyyənləşdirilməsinə;
- bütün cavablar doğrudur.
- maşındaşyıcılarının, onların maketlərinin səmərəli qurulmasına;

190 İnformasiya semantik (məna) tədqiq edildikdə imkan yaranır:

- informasiyanı əvvəlcədən mövcud informasiyalar ilə əlaqələndirməyə
- işarələr arasında olan münasibətlərin öyrənilməsinə;
- idarəetmə obyektinin vəziyyətini əks etdirən informasiyanın məzmununu açmağa;
- bütün cavablar doğrudur.
- ölçü vahidlərinin məna öyrənilməsinə;

191 İnformasiyaya praqmatik aspektdə baxıldıqda nə müəyyən edilir:

- qərar qəbulu ilə əlaqədar fəaliyyətin başlanmasına qədər məqsədlərin formalaşdırılması və onların səviyyələrinin aydınlaşdırılması;
- qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olmaq üçün maksimum effektin və müvafiq seçimin həyata keçirilməsi;
- planlaşdırma, əməliyyat kompleksləri, resursların idarə edilməsi və sistemin inkişaf etdirilməsi;
- idarəetmə prosesində idarəetmə qərarlarının qəbulu üçün informasiyanın praktiki cəhətdən nə qədər faydalı və qiymətli olması;
- məqsədlərin, metodların və onlara nail olma vasitələrinin bütün mümkün, planlaşdırılmış nəticələrinin geniş, hərtərəfli olaraq qiymətləndirilməsi

192 İnformasiyanın praqmatik aspektdə öyrənilməsi istehlakçılar üçün hansı imkan yaradır?

- informasiyanın zərurilik və kafilik dərəcəsini müəyyənləşdirməyə;
- faydasız sənədlər küliyyatının miqdarını müəyyənləşdirməyə;
- faydalı informasiyanın həcmi müəyyənləşdirməyə;
- bütün cavablar doğrudur.
- informasiyanın işlədilməsinin texniki vasitələrini hesablamağa;

193 Struktur yanaşmada informasiyanın təşkilinin hansı strukturlarına baxılır?

- iyerarxik və şəbəkə;
- şəbəkə;
- iyerarxik;
- məntiqi və fiziki;
- matris;

194 Struktur yanaşmada ən kiçik bölünməz informasiya vahidi hansıdır?

- informasiya bazası.
- rekvizit;
- sətir;
- göstərici;
- massiv;

195 Xartli və Şennon düsturlarının əsas müsbət cəhəti nədir?

- baxılan sistemin keyfiyyət, fərdi xüsusiyyətlərindən kənar olmasıdır.
- baxılan sistemin semantik və keyfiyyət, fərdi xüsusiyyətlərindən kənar olmasıdır.
- baxılan sistemin semantik xüsusiyyətlərindən kənar olmasıdır.
- baxılan sistemin semantik və keyfiyyət xüsusiyyətlərindən kənar olmasıdır.
- baxılan sistemin fərdi xüsusiyyətlərindən kənar olmasıdır.

196 Xartli və Şennon düsturlarının əsas mənfi cəhəti nədir?

- doğru cavab yoxdur
- vəziyyəti fərqləndirmir (məsələn, eyniəhtimallı nəticələri), mürəkkəb və açıq sistemlərin vəziyyətlərinin fərqləndirə bilmir və ancaq informasiyanın məzmunu nəzərə alınmadan qapalı sistemlərdə tətbiq oluna bilər
- mürəkkəb və açıq sistemlərin vəziyyətlərini fərqləndirə bilmir
- açıq sistemlərdə tətbiq oluna bilər
- vəziyyəti fərqləndirə bilər, mürəkkəb və açıq sistemlərin vəziyyətlərinin fərqləndirə bilər və ancaq açıq sistemlərdə tətbiq oluna bilər

197 Sistemlə idarəetmə məsələsinin mahiyyəti nədən ibarətdir?

- düzgün cavab yoxdur.
- əhəmiyyətli informasiyanın “küylər”dən (əhəmiyyətsiz, bəzən də hətda, sistem üçün zərərli informasiyafərqləndirmək, ayırmaq və sistemə mövcud olmaq və inkişaf etmək imkanı verən informasiyanı qeyd etməkdir.
- sistemin hansı elementləri tərəfindən, hansı qaydada həyata keçirilməsindən asılı olmayaraq, onun daxili funksiyasıdır.
- biliyin məqsədyönlü aktualaşdırılmasıdır.
- biliyin aktualaşdırılmasının ən yüksək formasıdır.

198 İdarəetmənin mahiyyəti nədən ibarətdir?

- düzgün cavab yoxdur.
- biliyin məqsədyönlü aktuallaşdırılmasıdır.
- əhəmiyyətli informasiyanın “küylər”dən (əhəmiyyətsiz, bəzən də hətda, sistem üçün zərərli informasiyafərqləndirmək, ayırmaq və sistemə mövcud olmaq və inkişaf etmək imkanı verən informasiyanı qeyd etməkdir.
- sistemin hansı elementləri tərəfindən, hansı qaydada həyata keçirilməsindən asılı olmayaraq, onun daxili funksiyasıdır.
- biliyin aktuallaşdırılmasının ən yüksək formasıdır.

199 Sistemdə idarəetmənin mahiyyəti nədən ibarətdir?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin hansı elementləri tərəfindən, hansı qaydada həyata keçirilməsindən asılı olmayaraq, onun daxili funksiyasıdır.
- əhəmiyyətli informasiyanın “küylər”dən (əhəmiyyətsiz, bəzən də hətda, sistem üçün zərərli informasiyafərqləndirmək, ayırmaq və sistemə mövcud olmaq və inkişaf etmək imkanı verən informasiyanı qeyd etməkdir.
- biliyin məqsədyönlü aktuallaşdırılmasıdır.
- biliyin aktuallaşdırılmasının ən yüksək formasıdır.

200 Özünüidarəetmənin mahiyyəti nədən ibarətdir?

- düzgün cavab yoxdur.
- biliyin aktuallaşdırılmasının ən yüksək formasıdır.
- əhəmiyyətli informasiyanın “küylər” fərqləndirmək, sistemə mövcud olmaq və inkişaf etmək imkanı verən informasiyanı qeyd etməkdir.
- sistemin hansı elementləri tərəfindən, hansı qaydada həyata keçirilməsindən asılı olmayaraq, onun daxili funksiyasıdır.
- biliyin məqsədyönlü aktuallaşdırılmasıdır.

201 Sistemlə idarəetmənin məqsədlərinə aiddir:

- sistemin əlaqələrinin artırılması;
- bütün cavablar doğrudur.
- məlumatın ötürülməsi sürətinin, həcmnin artırılması;
- məlumatın işlənməsi vaxtının qısaldılması;
- məlumatın sıxılma dərəcəsinin artırılması;

202 İstənilən sistemlə (ixtiyari sistemdə) idarəetmə dövrü hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistem haqqında informasiyanın toplanması, informasiyanın işlənməsi və təhlili, trayektoriya haqqında informasiyanın alınması, idarəedici parametrlərin aşkar edilməsi, idarəetmə üçün pesursların müəyyən edilməsi, sistemin trayektoriyasının idarə edilməsi;
- informasiyanın işlənməsi və təhlili, trayektoriya haqqında informasiyanın alınması, idarəedici parametrlərin aşkar edilməsi, idarəetmə üçün pesursların müəyyən edilməsi, sistemin trayektoriyasının idarə edilməsi;
- idarəedici parametrlərin aşkar edilməsi, idarəetmə üçün pesursların müəyyən edilməsi, sistemin trayektoriyasının idarə edilməsi;
- idarəetmə üçün pesursların müəyyən edilməsi, sistemin trayektoriyasının idarə edilməsi, sistem haqqında informasiyanın toplanması, informasiyanın işlənməsi və təhlili, idarəetmə üçün pesursların müəyyən edilməsi, sistemin trayektoriyasının idarə edilməsi;

203 Sistemlə idarəetmə üçün informasiyanın təşkilinin əsas qaydalarına daxil deyil?

- qərar qəbulu üçün informasiyanın istifadə formasının aydınlaşdırılması;
- ilkin informasiyanın digər sistemlərə ötürülməsi;
- ilkin (giriş) informasiyanın forma və strukturunun aydınlaşdırılması;
- informasiyanın ötürülmə forma, vasitələrinin və mənbələrinin aydınlaşdırılması;
- çıxış informasiyanın forma və strukturunun aydınlaşdırılması;

204 Sistemlə idarəetmənin funksiya və məslələri- sistemin təşkili nə deməkdir?

- informasiyanın etibarlılığının aydınlaşdırılması və doğruluğunun yoxlanması.
- alt sistemlərin tam, keyfiyyətli qeyd olunması, onların qarşılıqlı təsirlərinin və sistemin strukturunun təsviri (xətti, iyerarxik, şəbəkə və ya matris);
- sistemin gələcəyinin tədqiqi;
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşması;
- planlaşdırılmış bu və ya digər vəziyyətlərin, həllərin həyata keçirilməsi;

205 Sistemlə idarəetmənin funksiya və məslələri- sistemin davranışının proqnozlaşdırılması nə deməkdir?

- informasiyanın etibarlılığının aydınlaşdırılması və doğruluğunun yoxlanması.
- sistemin gələcəyinin tədqiqi;
- alt sistemlərin tam, keyfiyyətli qeyd olunması, onların qarşılıqlı təsirlərinin və sistemin strukturunun təsviri (xətti, iyerarxik, şəbəkə və ya matris);
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşması;
- planlaşdırılmış bu və ya digər vəziyyətlərin, həllərin həyata keçirilməsi;

206 Sistemlə idarəetmənin funksiya və məslələri - tənziqləmə nə deməkdir?

- informasiyanın etibarlılığının aydınlaşdırılması və doğruluğunun yoxlanması.
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşması;
- alt sistemlərin tam, keyfiyyətli qeyd olunması, onların qarşılıqlı təsirlərinin və sistemin strukturunun təsviri (xətti, iyerarxik, şəbəkə və ya matris);
- sistemin gələcəyinin tədqiqi;
- planlaşdırılmış bu və ya digər vəziyyətlərin, həllərin həyata keçirilməsi;

207 Sistemlə idarəetmənin funksiya və məslələri - Sistemin məqsədə nail olması üçün vacib olan nədir?

- planlaşdırılmış bu və ya digər vəziyyətlərin, həllərin həyata keçirilməsi;
- resurslarının, elementlərinin, alt sistemlərinin planlaşdırılması (zamana görə, fəzada, informasiya üzrə əlaqələndirmə).
- alt sistemlərin tam, keyfiyyətli qeyd olunması, onların qarşılıqlı təsirlərinin və sistemin strukturunun təsviri (xətti, iyerarxik, şəbəkə və ya matris);
- sistemin gələcəyinin tədqiqi;
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşması;

208 Sistemin bu və ya digər arzu olunan vəziyyətə gətirilməsi üçün nə lazımdır?

- resurslarının, elementlərinin, alt sistemlərinin planlaşdırılması (zamana görə, fəzada, informasiya üzrə əlaqələndirmə).
- resursların uçotu və yoxlanması;
- sistemin gələcəyinin tədqiqi;
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşması;
- planlaşdırılmış bu və ya digər vəziyyətlərin, həllərin həyata keçirilməsi;

209 Strateji idarəetmə necə xarakterizə olunur?

- resursların uçotu və yoxlanmasına yönəlmiş idarəetmə.
- sistemin davranış strategiyasının işlənilib hazırlanmasına, düzəlişinə (təshih edilməsinə) yönəlmiş idarəetmə;
- sistemin davranış taktikasının işlənilib hazırlanmasına, düzəlişinə (təshih edilməsinə) yönəlmiş idarəetmə;
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşmasına yönəlmiş idarəetmə;
- planlaşdırılmış bu və ya digər vəziyyələrin, həllərin həyata keçirilməsinə yönəlmiş idarəetmə;

210 Taktiki idarəetmə necə xarakterizə olunur?

- resursların uçotu və yoxlanmasına yönəlmiş idarəetmə.
- sistemin davranış taktikasının işlənilib hazırlanmasına, düzəlişinə (təshih edilməsinə) yönəlmiş idarəetmə;
- sistemin davranış strategiyasının işlənilib hazırlanmasına, düzəlişinə (təshih edilməsinə) yönəlmiş idarəetmə;
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşmasına yönəlmiş idarəetmə;
- planlaşdırılmış bu və ya digər vəziyyələrin, həllərin həyata keçirilməsinə yönəlmiş idarəetmə;

211 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində əlaqələndirmənin idarəedilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management.
- Project Integration Management;
- Project Scope Management;
- Project Cost Management;
- Project Quality Management;

212 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində məqsədli idarəetmə alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management
- Project Scope Management;
- Project Integration Management;
- Project Cost Management;
- Project Quality Management;

213 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində zamanın idarəedilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management
- Project Time Management;
- Project Integration Management;
- Project Scope Management;
- Project Quality Management;

214 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində dəyərin idarəedilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management
- Project Cost Management;
- Project Integration Management;
- Project Scope Management;
- Project Quality Management;

215 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində keyfiyyətin idarəedilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management.
- Project Quality Management;

- Project Integration Management;
- Project Scope Management;
- Project Cost Management;

216 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində insan resurslarının idarədilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Quality Management;
- Project Human Resource Management.
- Project Integration Management;
- Project Scope Management;
- Project Cost Management;

217 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində kommunikasiyaların idarədilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management.
- Project Communication Management;
- Project Integration Management;
- Project Cost Management;
- Project Quality Management;

218 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində risklərin idarədilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management.
- Project Risk Management;
- Project Communication Management;
- Project Cost Management;
- Project Quality Management;

219 Strateji iqtisadi idarəetmə sistemində tədarükün idarədilməsi alt sistemi hansıdır?

- Project Human Resource Management.
- Project Procurement Management;
- Project Integration Management;
- Project Communication Management;
- Project Quality Management;

220 Koqnitologiya nədir?

- məlum reallaşdırma sxemi əsasında sistemin funksiyasının müəyyən edilməsidir.
- biliklərin, idrakın, düşüncənin universal struktur sxeminin formalaşdırılması metodları və modellərini öyrənən fənlərarası elmi istiqamətdir;
- sistem proseslərin predmet aspektlərini, predmet proses və hadisələrin sistem aspektlərini öyrənən elm sahəsidir;
- müxtəlif təbiətli və xarakterli proseslərin və hadisələrin, fənlərarası problemlərin öyrənilməsi, təsviri, həyata keçirilməsi üçün anlayışlar, metodlar, prosedurlar və texnologiyalar toplusudur;
- mürəkkəb, daha çox tam müəyyən edilməmiş nəzəri və təcrübi problemlərin öyrənilməsi metodologiyasıdır.

221 Koqnitiv strukturlaşdırmanın məqsədi nədən ibarətdir?

- düzgün cavab yoxdur.
- tədqiq olunan sistemin fəaliyyəti haqqında səbəb-nəticə əlaqələrinin struktur sxeminin, onların keyfiyyət və (və ykəmiyyət qiymətlərinin formalaşdırılması və dəqiqləşdirilməsi);
- məlum reallaşdırma sxemi əsasında sistemin funksiyasının müəyyən edilməsi;

- məlum funksiyaya görə həmin funksiyanı daha yaxşı (optimal) reallaşdıran sxemin tapılması;
- sistemin idarə edilməsi üçün idarəedici parametrlərin aydınlaşdırılması;

222 Koqnitiv instrumentarilərin əhəmiyyəti nədir?

- predmet sahələrinin təsvirinin və öyrənilməsinin ümumi metodlarını verir.
- sistemin tədqiqatının, formalaşdırılmasının, strukturlaşdırılmasının, modelləşdirilməsinin mürəkkəbliyini azaldır;
- nəzəri aspektləri öyrənir və nəzəri metodlardan istifadə edir;
- ən çox praktiki aspektləri öyrənir və təcrübə metodlarından istifadə edir;
- predmet sahələrinin formal və fənlərarası analizinin, onların sistemli invariantlığının aşkara çıxarılmasının ümumi metodlarını verir;

223 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aiddir?

- Sistemin inkişafını izah edə bilən faktorlarının və faktorlar klasterində onların qruplaşmalarının müəyyənəşdirilməsi
- bütün cavablar doğrudur.
- Sistemin əsas faktorlarının qeyd edilməsi.
- Qeyd olunan faktorlar içərisində məqsəd faktorlarının müəyyənəşdirilməsi
- Məqsəd faktorlarına təsir göstərə bilən faktorlarının müəyyənəşdirilməsi.

224 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aid deyil.

- sistemin inkişafını izah edə bilən faktorlarının və faktorlar klasterində onların qruplaşmalarının müəyyənəşdirilməsi;
- sistemin xarici mühitin dəyişməsinə adaptasiyası və uyğunlaşması;
- sistemin əsas faktorlarının qeyd edilməsi;
- qeyd olunan faktorlar içərisində məqsəd faktorlarının müəyyənəşdirilməsi
- məqsəd faktorlarına təsir göstərə bilən faktorlarının müəyyənəşdirilməsi;

225 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aid deyil.

- sistemin inkişafını izah edə bilən faktorlarının və faktorlar klasterində onların qruplaşmalarının müəyyənəşdirilməsi;
- qərar qəbulu üçün informasiyanın istifadə formasının aydınlaşdırılması;
- sistemin əsas faktorlarının qeyd edilməsi;
- qeyd olunan faktorlar içərisində məqsəd faktorlarının müəyyənəşdirilməsi
- məqsəd faktorlarına təsir göstərə bilən faktorlarının müəyyənəşdirilməsi;

226 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aid deyil.

- klasterlər arasında əlaqələrin müəyyənəşdirilməsi;
- bütün cavablar doğrudur.
- qrupların klasterində informativ ola bilən inteqral faktorların və onları xarakterizə edən göstəricilərin qeyd edilməsi, onların detallaşdırılması, formalaşdırılması, riyaziləşdirilməsi
- qeyd olunan faktorlar içərisində məqsəd faktorlarının müəyyənəşdirilməsi
- məqsəd faktorlarına təsir göstərə bilən faktorlarının müəyyənəşdirilməsi;

227 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aid deyil.

- klasterlər arasında əlaqələrin müəyyənəşdirilməsi;
- bütün cavablar doğrudur.

- qrupların klasterində informativ ola bilən inteqral faktorların və onları xarakterizə edən göstəricilərin qeyd edilməsi, onların detallandırılması, formalaşdırılması, riyaziləşdirilməsi
- klasterlər daxilində əlaqə və xarakterin və qarşılıqlı təsir gücünün müəyyənləşdirilməsi;
- məqsəd faktorlarına təsir göstərə bilən faktorlarının müəyyənləşdirilməsi;

228 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aid deyil.

- klasterlər arasında əlaqələrin müəyyənləşdirilməsi;
- bütün cavablar doğrudur.
- qrupların klasterində informativ ola bilən inteqral faktorların və onları xarakterizə edən göstəricilərin qeyd edilməsi, onların detallandırılması, formalaşdırılması, riyaziləşdirilməsi
- klasterlər daxilində əlaqə və xarakterin və qarşılıqlı təsir gücünün müəyyənləşdirilməsi;
- məqsəd faktorlarına təsir göstərə bilən faktorlarının müəyyənləşdirilməsi;

229 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aid deyil.

- klasterlər arasında əlaqələrin müəyyənləşdirilməsi;
- bütün cavablar doğrudur.
- qrupların klasterində informativ ola bilən inteqral faktorların və onları xarakterizə edən göstəricilərin qeyd edilməsi, onların detallandırılması, formalaşdırılması, riyaziləşdirilməsi;
- klasterlər daxilində əlaqə və xarakterin və qarşılıqlı təsir gücünün müəyyənləşdirilməsi;
- Koqnitiv sxemin adekvatlığının, yəni, alınan nəticələrin sistemin məntiqi-tarixi təzahürləri ilə müqayisə edilməsi;

230 Sistemin koqnitiv analizinin prosedurlarına aid deyil.

- klasterlər arasında əlaqələrin müəyyənləşdirilməsi;
- bütün cavablar doğrudur.
- sxemin düzəlişi, dəqiqləşdirilməsi;
- klasterlər daxilində əlaqə və xarakterin və qarşılıqlı təsir gücünün müəyyənləşdirilməsi;
- koqnitiv sxemin adekvatlığının, yəni, alınan nəticələrin sistemin məntiqi-tarixi təzahürləri ilə müqayisə edilməsi;

231 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- ümumiləşdirmə;
- xətti və qeyri-xətti komponentlərin seçimi.
- qavrama, xüsusiyyətlərin, münasibətlərin, obyektlərin, proseslərin, sistemlərin qeydiyyatı;
- xüsusiyyətə, münasibətə, obyektə, prosesə, sistemə unikal adların verilməsi;
- şkalalaşdırma və klasterləşdirmə, təsnifat;

232 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- müqayisə;
- kompozisiya və dekompozisiya.
- qavrama, xüsusiyyətlərin, münasibətlərin, obyektlərin, proseslərin, sistemlərin qeydiyyatı;
- xüsusiyyətə, münasibətə, obyektə, prosesə, sistemə unikal adların verilməsi;
- şkalalaşdırma və klasterləşdirmə, təsnifat;

233 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- identifikasiya, obyektin onun təzahürlərinə görə tanıma;
- reinjirininq;

- xüsusiyyətə, münasibətə, obyektə, prosesə, sistemə unikal adların verilməsi;
- şkalalaşdırma və klasterləşdirmə, təsnifat;
- müqayisə;

234 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- müqayisə;
- modelləşdirmə və təcrübə.
- identifikasiya, obyektin onun təzahürlərinə görə tanıma;
- morfoloji təhlil (məsələn, elementlərin əlaqələri);
- şkalalaşdırma və klasterləşdirmə, təsnifat;

235 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- müqayisə.
- alqoritmləşdirmə;
- identifikasiya, obyektin onun təzahürlərinə görə tanıma;
- morfoloji təhlil (məsələn, elementlərin əlaqələri);
- sintaksis təhlil (məsələn, elementlər və siniflərin atributları);

236 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- semantik təhlil (məsələn, siniflərin əlaqələri).
- proqram idarəetmə və tənzimlənmə;
- identifikasiya, obyektin onun təzahürlərinə görə tanıma;
- morfoloji təhlil (məsələn, elementlərin əlaqələri);
- sintaksis təhlil (məsələn, elementlər və siniflərin atributları);

237 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- yoxlama, təcrübə ilə təhsilin nəticələrinin müqayisəsi.
- prototip (maketləşdirmə);
- identifikasiya, obyektin onun təzahürlərinə görə tanıma;
- sintaksis təhlil (məsələn, elementlər və siniflərin atributları);
- semantik təhlil (məsələn, siniflərin əlaqələri);

238 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- yoxlama, təcrübə ilə təhsilin nəticələrinin müqayisəsi.
- analiz və sintez, induksiya və deduksiya;
- identifikasiya, obyektin onun təzahürlərinə görə tanıma;
- ekperimentin planlaşdırılması;
- semantik təhlil (məsələn, siniflərin əlaqələri);

239 Baza koqnitiv əməliyyatlara aid olmayanı göstərin:

- qərarın qəbulu.
- aşkarlanma və eyniləşdirilmə;
- identifikasiya, obyektin onun təzahürlərinə görə tanıma;
- ekperimentin planlaşdırılması;
- semantik təhlil (məsələn, siniflərin əlaqələri);

240 İnformasiya hansı iki əsas qlobal məqsəd üçün istifadə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- sistemin stabil fəaliyyətini saxlamaq və sistemi verilən məqsədli vəziyyətə keçirmək;
- məlumatın ötürülməsi sürətinin, həcmnin artırılması;
- məlumatın sıxılma dərəcəsinin artırılması, məlumatın işlənməsi vaxtının qısaldılması;
- sistemin əlaqələrinin artırılması, məlumatın işlənməsi vaxtının qısaldılması;

241 İxtiyari sistemlə idarəetmə hansı vacib resurslarla möhkəmləndirilməlidir?

- düzgün cavab yoxdur.
- maddi, energetik, informasiya, insan və təşkilati;
- maddi, energetik;
- energetik, informasiya;
- insan, təşkilati;

242 Sistemin mürəkkəbliyinin azaldılması ona necə təsir edə bilər?

- bütün cavablar doğrudur.
- sistemi idarə olunan edə bilər;
- sistemi dayanıqlı edir;
- sistemdə əsaslı struktur dəyişikliyi yaradır;
- keyfiyyəti saxlamaqla sistemin məqsədinə daha çox uyğun gələn vəziyyətə salar;

243 Müasir və operativ informasiya hansı funksiyaları yerinə yetirə bilər?

- struktur və ya alt sistemlərin pozuntuları zamanı bərpa edə bilər;
- bütün cavablar doğrudur.
- sistemi stabilləşdirə bilər;
- sistemi qaydaya sala və (və uyğunlaşdırır) bilər;
- sistemi uyğunlaşdırır bilər;

244 Sistemdə informasiya nə qədər çox olarsa;

- düzgün cavab yoxdur.
- sistem daha tam və dəqiq idarə olunur;
- struktur və ya alt sistemlərin pozuntuları zamanı bərpa edə bilər;
- sistemdə əsaslı struktur dəyişikliyi yaradır;
- keyfiyyəti saxlamaqla sistemin məqsədinə daha çox uyğun gələn vəziyyətə salar;

245 Sistemin giriş siqnalları (parametrləri), sistemin müxtəlif vəziyyətlərinin sayı nə qədər müxtəlif çeşidli olarsa:

- sistemin çıxış siqnalları bir o qədər müxtəlif çeşidli, sistem bir o qədər mürəkkəb olar;
- bütün cavablar doğrudur.
- sistemin çıxış siqnalları bir o qədər müxtəlif çeşidli olar;
- sistem bir o qədər mürəkkəb olar;
- idarəetmənin invariantlarının axtarılması problemi bir o qədər aktual olar;

246 Marketingin informasiya idarəçiliyi nədir?

- bazarda informasiya prosesləri və informasiya texnologiyalarının vəziyyətini öyrənmək;

- sistemlərin, korporasiyaların davranışının bazar informasiyası əsasında, bazarda informasiya prosesləri və informasiya texnologiyalarını, biznes sferasında alıcı - satıcı davranışı və vərdişlərini, onların interaktiv kontaktlarını, operativ reaksiyalarını nəzərə almaqla planlaşdırılması və proqnozlaşdırılması;
- marketinq tədqiqatı predmetinin formalaşdırılması;
- informasiya təhlili aparmaq, hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq;
- biznes sferasında alıcı - satıcı davranışı və vərdişlərini aydınlaşdırmaq;

247 Problemlərin müəyyənlişdirilməsi necə izah olunur?

- bazarda informasiya prosesləri və informasiya texnologiyalarının vəziyyətini öyrənilməsi;
- marketinq tədqiqatı predmetinin formalaşdırılması: informasiya təhlili aparmaq, hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq.
- sistemlərin, korporasiyaların davranışının bazar informasiyası əsasında, bazarda informasiya prosesləri və informasiya texnologiyalarını, biznes sferasında alıcı - satıcı davranışı və vərdişlərini, onların interaktiv kontaktlarını, operativ reaksiyalarını nəzərə almaqla planlaşdırılması və proqnozlaşdırılması;
- sistemlərin, korporasiyaların davranışının bazar informasiyası əsasında planlaşdırılması;
- biznes sferasında alıcı - satıcı davranışı və vərdişlərini aydınlaşdırması;

248 İkinci dərəcəli informasiyanın təhlili necə izah olunur?

- hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq.
- tədqiq olunan problemin həlli ilə əlaqəsi olmayan, əvvəlcədən toplanmış köhnəlməyən informasiyaların, tamamilə dəqiq verilənlərin təhlili.
- marketinq tədqiqatı predmetinin formalaşdırılması: informasiya təhlili aparmaq, hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq.
- aktual, "təzə" informasiyanın tədqiq olunan konkret problemin həlli üçün toplanması və təhlili;
- qərarların işlənilib hazırlanması və qəbulu;

249 İlkin informasiya toplanması və təhlili necə izah olunur?

- hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq.
- aktual, "təzə" informasiyanın tədqiq olunan konkret problemin həlli üçün toplanması və təhlili;
- marketinq tədqiqatı predmetinin formalaşdırılması: informasiya təhlili aparmaq, hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq.
- tədqiq olunan problemin həlli ilə əlaqəsi olmayan, əvvəlcədən toplanmış köhnəlməyən informasiyaların, tamamilə dəqiq verilənlərin təhlili.
- qərarların işlənilib hazırlanması və qəbulu;

250 Məsləhətlər və nəticələrin istifadə olunması necə izah olunur?

- hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq.
- qərarların işlənilib hazırlanmasına və qəbuluna imkan yaratmaq;
- informasiya təhlili aparmaq, hansı informasiyanı və nəyə görə toplamağı aydınlaşdırmaq.
- tədqiq olunan problemin həlli ilə əlaqəsi olmayan, əvvəlcədən toplanmış köhnəlməyən informasiyaların, tamamilə dəqiq verilənlərin təhlili.
- aktual, "təzə" informasiyanın tədqiq olunan konkret problemin həlli üçün toplanması və təhlili;

251 İkinci dərəcəli informasiyaların mümkün mənbələrinə aid deyil:

- dövrü mətbuat; kitablar, monoqrafiyalar və digər dövrü olmayan nəşriyyatlar; kommertiya tədqiqat təşkilatları və s.
- bütün cavablar doğrudur.
- planlar və maliyyə hesabatları; satış haqqında məlumatlar;

- müştərilərin sayı; ehtiyatlar haqqında məlumatlar; əvvəlki tədqiqatın nəticələri; yazılı məlumatlar (cari informasiya); istehlakçıların şikayətləri,
- nəticəliliyin müəyyənləşdirilməsi üçün standartlar;

252 Düzgün, tam və səlis şəkildə toplanmış informasiya marketoloqlara hansı imkanları yaradır?

- başqalarının və özünün fəaliyyətini qiymətləndirmək; reklama inamı artırmaq; qərar qəbulunda dəstək almaq; intuisiyanı məhkəmləndirmək;
- bütün cavablar doğrudur.
- üstünlük əldə etmək; maliyyə riskini azaltmaq;
- istehlakçıların münasibətlərini müəyyənləşdirmək;
- xarici mühitə nəzarət etmək; davranış strategiya və taktikasını uzlaşdırmaq; qərar qəbulunda dəstək almaq; səmərəliliyi artırmaq;

253 Informasiya sisteminin alt sistem tiplərinə daxil deyil:

- əlaqə təminatı alt sistemi (interfeys);
- predmet təminatı alt sistemi;
- informasiya təminatı alt sistemi;
- intellektual təminatı alt sistemi;
- texniki təminat alt sistemi;

254 Informasiya təminatı alt sistemi informasiya sistemini nə ilə təmin edir?

- əmtəə və xidmətlərin planlaşdırılması və hərəkəti;
- verilənlər;
- informasiya, biliklər;
- texnologiyalar;
- interfeys;

255 Intellektual təminatı alt sistemi informasiya sistemini nə ilə təmin edir?

- əmtəə və xidmətlərin planlaşdırılması və hərəkəti;
- informasiya, biliklər;
- verilənlər;
- texnologiyalar;
- interfeys;

256 Texnoloji təminat alt sistemi informasiya sistemini nə ilə təmin edir?

- əmtəə və xidmətlərin planlaşdırılması və hərəkəti;
- texnologiyalar;
- verilənlər;
- informasiya, biliklər;
- interfeys;

257 Əlaqə təminatı alt sistemi informasiya sistemini nə ilə təmin edir?

- əmtəə və xidmətlərin planlaşdırılması və hərəkəti;
- interfeys;
- verilənlər;
- informasiya, biliklər;

- texnologiyalar;

258 Məntiqi alt sistem informasiya sistemini nə ilə təmin edir?

- interfeys;
 əmtəə və xidmətlərin planlaşdırılması və hərəkəti;
 verilənlər;
 informasiya, biliklər;
 texnologiyalar;

259 Sosial-iqtisadi sistemlərdə informasiya menecmentinin istifadəsinə əsas yanaşma - “İctimaiyyətçilik münasibətləri” yanaşması hansıdır?

- insanlar və monopoliya, onların maraqlarının razılaşdırılması, yeni informasiya texnologiyaları əsasında kütləvi təhsil sistemi işlənir və həyata keçirilir.
 dövlətin mənafeynin həyata keçirilməsi üçün ictimai təfəkkürün yaradılması, insanlar və monopoliya, onların maraqlarının razılaşdırılması, proqnozlaşdırma və modelləşdirmə üçün sosial-iqtisadi informasiyanın idarə edilməsi sistemləri işlənir və istifadə olunur.
 insanların artan texniki və texnoloji imkanlı, məhsulun keyfiyyətinə “keyfiyyət-qiyət” tələbatlı sistemlərə uyğunlaşdırılması məqsədilə ETT-nin nailiyyətləri, yeni informasiya texnologiyaları, kargüzarlıq və s. əsasında kütləvi təhsil sistemi işlənir və həyata keçirilir.
 zəhmətkeşlərin potensial imkanlarını və qabiliyyətlərini aşkara çıxarmaq məqsədilə onların işlərinin mədəni-maarif, sosial-psixoloji, humanist və maddi mühitlə stimullaşdıran iş yerləri ilə təmin edilməsi sistemləri işlənir və həyata keçirilir
 yeni informasiya texnologiyaları, proqnozlaşdırma və modelləşdirmə üçün sosial-iqtisadi informasiyanın idarə edilməsi sistemləri işlənir və istifadə olunur.

260 Sosial-iqtisadi sistemlərdə informasiya menecmentinin istifadəsinə əsas yanaşma - “ETT nailiyyətləri və insan birliyi” yanaşması hansıdır?

- insanlar və monopoliya, onların maraqlarının razılaşdırılması, yeni informasiya texnologiyaları əsasında kütləvi təhsil sistemi işlənir və həyata keçirilir.
 insanların artan texniki və texnoloji imkanlı, məhsulun keyfiyyətinə “keyfiyyət-qiyət” tələbatlı sistemlərə uyğunlaşdırılması məqsədilə ETT-nin nailiyyətləri, yeni informasiya texnologiyaları, kargüzarlıq və s. əsasında kütləvi təhsil sistemi işlənir və həyata keçirilir.
 dövlətin mənafeynin həyata keçirilməsi üçün ictimai təfəkkürün yaradılması, insanlar və monopoliya, onların maraqlarının razılaşdırılması, proqnozlaşdırma və modelləşdirmə üçün sosial-iqtisadi informasiyanın idarə edilməsi sistemləri işlənir və istifadə olunur.
 zəhmətkeşlərin potensial imkanlarını və qabiliyyətlərini aşkara çıxarmaq məqsədilə onların işlərinin mədəni-maarif, sosial-psixoloji, humanist və maddi mühitlə stimullaşdıran iş yerləri ilə təmin edilməsi sistemləri işlənir və həyata keçirilir
 yeni informasiya texnologiyaları, proqnozlaşdırma və modelləşdirmə üçün sosial-iqtisadi informasiyanın idarə edilməsi sistemləri işlənir və istifadə olunur.

261 Sosial-iqtisadi sistemlərdə informasiya menecmentinin istifadəsinə əsas yanaşma - “Təşkilati humanizm” yanaşması hansıdır?

- insanlar və monopoliya, onların maraqlarının razılaşdırılması, yeni informasiya texnologiyaları əsasında kütləvi təhsil sistemi işlənir və həyata keçirilir.
 zəhmətkeşlərin potensial imkanlarını və qabiliyyətlərini aşkara çıxarmaq məqsədilə onların işlərinin mədəni-maarif, sosial-psixoloji, humanist və maddi mühitlə stimullaşdıran iş yerləri ilə təmin edilməsi sistemləri işlənir və həyata keçirilir
 dövlətin mənafeynin həyata keçirilməsi üçün ictimai təfəkkürün yaradılması, insanlar və monopoliya, onların maraqlarının razılaşdırılması, proqnozlaşdırma və modelləşdirmə üçün sosial-iqtisadi informasiyanın idarə edilməsi sistemləri işlənir və istifadə olunur.

- insanların artan texniki və texnoloji imkanlı, məhsulun keyfiyyətinə “keyfiyyət-qiyət” tələbatlı sistemlərə uyğunlaşdırılması məqsədilə ETT-nin nailiyyətləri, yeni informasiya texnologiyaları, kargüzarlıq və s. əsasında kütləvi təhsil sistemi işlənir və həyata keçirilir.
- yeni informasiya texnologiyaları, proqnozlaşdırma və modelləşdirmə üçün sosial-iqtisadi informasiyanın idarə edilməsi sistemləri işlənir və istifadə olunur.

262 Sorğuların işlənməsi dialoq sistemləri necə adlanır?

- Knowledge Based System;
- Transaction Processing System;
- Information Provision System;
- Decision Support System;
- Programmed Decision System;

263 Informasiya təminatı sistemləri necə adlanır?

- Knowledge Based System;
- Information Provision System;
- Transaction Processing System;
- Decision Support System;
- Programmed Decision System;

264 Qərarların qəbulunun dəstəklənməsi sistemləri necə adlanır?

- Knowledge Based System;
- Decision Support System;
- Transaction Processing System;
- Information Provision System;
- Programmed Decision System;

265 Qərar qəbulunu inteqrallaşdıran, proqramlaşdıran sistemlər necə adlanır?

- Knowledge Based System;
- Programmed Decision System;
- Transaction Processing System;
- Information Provision System;
- Decision Support System;

266 Ekspert sistemlər necə adlanır?

- Knowledge Based System;
- Expert System;
- Transaction Processing System;
- Decision Support System;
- Programmed Decision System;

267 Intellektual sistemlər və ya biliklərə əsaslanan sistemlər necə adlanır?

- Programmed Decision System;
- Knowledge Based System;
- Transaction Processing System;
- Expert System;

- Decision Support System;

268 Sorğuların işlənməsi dialoq sistemləri (Transaction Processing System) nə məqsədlə istifadə olunur?

- məsləhətverici və (və yqərar qəbul edən, strukturlaşdırılmış, ən çox pis formalaşdırılmış prosedurlara əsaslanan, təcrübə və intuisiyadan yəni, ekspertlərin dəstəkləyən və modelləşdirən işlərini, intellektual özəlliklərdən istifadə edən sistemlərdir, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli operativ proqnozlaşdırmada, idarəetmədə istifadə olunur
- cari, qısamüddətli, taktiki xarakterli, çox vaxt mühavizəkar və sərt strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış prosedurlar,həyata keçirilməsi üçün istifadə olunur;
- taktiki və strateji xarakterdə qısamüddətli (adətən) istifadə üçün informasiya məlumatlarının hazırlanması məqsədilə istifadə olunur;
- real formalaşdırılan situasiyaların analizi (modelləşdirilməsi), menecerin sistemin potensial davranışları variantlarını hesablayaraq hər hansı qərar qəbul etməsi üçün istifadə olunur;
- avtomatik, sistemdə proqramla həyata keçirilməsinə uyğun olaraq, strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış qiymətləndirmə kriteriyaları ilə həllin seçilməsi, taktiki və ya strateji xarakterli, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli taktiki (strateji) idarəetmədə istifadə olunur;

269 Informasiya təminatı sistemi (Information Provision System) nə məqsədlə istifadə olunur?

- məsləhətverici və (və yqərar qəbul edən, strukturlaşdırılmış, ən çox pis formalaşdırılmış prosedurlara əsaslanan, təcrübə və intuisiyadan yəni, ekspertlərin dəstəkləyən və modelləşdirən işlərini, intellektual özəlliklərdən istifadə edən sistemlərdir, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli operativ proqnozlaşdırmada, idarəetmədə istifadə olunur;
- taktiki və strateji xarakterdə qısamüddətli (adətən) istifadə üçün informasiya məlumatlarının hazırlanması məqsədilə istifadə olunur;
- cari, qısamüddətli, taktiki xarakterli, çox vaxt mühavizəkar və sərt strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış prosedurlar,həyata keçirilməsi üçün istifadə olunur;
- real formalaşdırılan situasiyaların analizi (modelləşdirilməsi), menecerin sistemin potensial davranışları variantlarını hesablayaraq hər hansı qərar qəbul etməsi üçün istifadə olunur;
- avtomatik, sistemdə proqramla həyata keçirilməsinə uyğun olaraq, strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış qiymətləndirmə kriteriyaları ilə həllin seçilməsi, taktiki və ya strateji xarakterli, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli taktiki (strateji) idarəetmədə istifadə olunur;

270 Qərarların qəbulunun dəstəklənməsi sistemləri (Decision Support System) nə məqsədlə istifadə olunur?

- məsləhətverici və (və yqərar qəbul edən, strukturlaşdırılmış, ən çox pis formalaşdırılmış prosedurlara əsaslanan, təcrübə və intuisiyadan yəni, ekspertlərin dəstəkləyən və modelləşdirən işlərini, intellektual özəlliklərdən istifadə edən sistemlərdir, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli operativ proqnozlaşdırmada, idarəetmədə istifadə olunur;
- real formalaşdırılan situasiyaların analizi (modelləşdirilməsi), menecerin sistemin potensial davranışları variantlarını hesablayaraq hər hansı qərar qəbul etməsi üçün istifadə olunur;
- cari, qısamüddətli, taktiki xarakterli, çox vaxt mühavizəkar və sərt strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış prosedurlar,həyata keçirilməsi üçün istifadə olunur;
- taktiki və strateji xarakterdə qısamüddətli (adətən) istifadə üçün informasiya məlumatlarının hazırlanması məqsədilə istifadə olunur;
- avtomatik, sistemdə proqramla həyata keçirilməsinə uyğun olaraq, strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış qiymətləndirmə kriteriyaları ilə həllin seçilməsi, taktiki və ya strateji xarakterli, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli taktiki (strateji) idarəetmədə istifadə olunur;

271 Qərar qəbulunu inteqrallaşdıran, proqramlaşdıran sistemlər (Programmed Decision System) nə məqsədlə istifadə olunur?

- məsləhətverici və (və yqərar qəbul edən, strukturlaşdırılmış, ən çox pis formalaşdırılmış prosedurlara əsaslanan, təcrübə və intuisiyadan yəni, ekspertlərin dəstəkləyən və modelləşdirən işlərini, intellektual özəlliklərdən istifadə edən sistemlərdir, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli operativ proqnozlaşdırmada, idarəetmədə istifadə olunur;
- avtomatik, sistemdə proqramla həyata keçirilməsinə uyğun olaraq, strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış qiymətləndirmə kriteriyaları ilə həllin seçilməsi, taktiki və ya strateji xarakterli, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli taktiki (strateji) idarəetmədə istifadə olunur;
- cari, qısamüddətli, taktiki xarakterli, çox vaxt mühavizəkar və sərt strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış prosedurlar,həyata keçirilməsi üçün istifadə olunur;
- taktiki və strateji xarakterdə qısamüddətli (adətən) istifadə üçün informasiya məlumatlarının hazırlanması məqsədilə istifadə olunur;
- real formalaşdırılan situasiyaların analizi (modelləşdirilməsi), menecerin sistemin potensial davranışları variantlarını hesablayaraq hər hansı qərar qəbul etməsi üçün istifadə olunur;

272 Ekspert sistemlər (Expert System) nə məqsədlə istifadə olunur?

- avtomatik, sistemdə proqramla həyata keçirilməsinə uyğun olaraq, strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış qiymətləndirmə kriteriyaları ilə həllin seçilməsi, taktiki və ya strateji xarakterli, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli taktiki (strateji) idarəetmədə istifadə olunur;
- məsləhətverici və (və yqərar qəbul edən, strukturlaşdırılmış, ən çox pis formalaşdırılmış prosedurlara əsaslanan, təcrübə və intuisiyadan yəni, ekspertlərin dəstəkləyən və modelləşdirən işlərini, intellektual özəlliklərdən istifadə edən sistemlərdir, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli operativ proqnozlaşdırmada, idarəetmədə istifadə olunur;
- cari, qısamüddətli, taktiki xarakterli, çox vaxt mühavizəkar və sərt strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış prosedurlar,həyata keçirilməsi üçün istifadə olunur;
- taktiki və strateji xarakterdə qısamüddətli (adətən) istifadə üçün informasiya məlumatlarının hazırlanması məqsədilə istifadə olunur;
- real formalaşdırılan situasiyaların analizi (modelləşdirilməsi), menecerin sistemin potensial davranışları variantlarını hesablayaraq hər hansı qərar qəbul etməsi üçün istifadə olunur;

273 Intellektual sistemlər və ya biliklərə əsaslanan sistemlər (Knowledge Based System) nə məqsədlə istifadə olunur?

- avtomatik, sistemdə proqramla həyata keçirilməsinə uyğun olaraq, strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış qiymətləndirmə kriteriyaları ilə həllin seçilməsi, taktiki və ya strateji xarakterli, həm qısamüddətli, həm də uzunmüddətli taktiki (strateji) idarəetmədə istifadə olunur;
- mürəkkəb sistemlərdə, bilikdən daha geniş diapazonda istifadə etmək tələb olunan, xüsusən də, pis formalaşdırılan, pis strukturlaşdırılan və qeyri səlis sistemlətdə və qeyri səlis kriteriyalar əsasında qərar qəbulunda istifadə olunur.
- cari, qısamüddətli, taktiki xarakterli, çox vaxt mühavizəkar və sərt strukturlaşdırılmış və formalaşdırılmış prosedurlar,həyata keçirilməsi üçün istifadə olunur;
- taktiki və strateji xarakterdə qısamüddətli (adətən) istifadə üçün informasiya məlumatlarının hazırlanması məqsədilə istifadə olunur;
- real formalaşdırılan situasiyaların analizi (modelləşdirilməsi), menecerin sistemin potensial davranışları variantlarını hesablayaraq hər hansı qərar qəbul etməsi üçün;

274 Informasiya sistemlərinin qurulmasına induktiv yanaşma hansıdır?

- strategiya- yönümlü yanaşma.
- problem-yönümlü yanaşma;
- texnoloji-yönümlü yanaşma;
- obyekt - yönümlü yanaşma;
- predmet- yönümlü yanaşma;

275 Informasiya sistemlərinin qurulmasına deduktiv yanaşma hansıdır?

- strategiya- yönümlü yanaşma.
- texnoloji-yönümlü yanaşma;
- problem-yönümlü yanaşma;
- obyekt - yönümlü yanaşma;
- predmet- yönümlü yanaşma;

276 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrünə aid deyil:

- adekvatlıq, səmərəlilik və dayanıqlıq (etibarlılığın) kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi;
- sistemin sintaksis təsviri;
- layihəqabağı təhlil;
- sistem daxili təhlil, daxili təhlil;
- sistemin sistemli (morfoloji) təsviri;

277 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrünün düzgün ardıcılığını göstərin:

- səmərəlilik və dayanıqlıq (etibarlılığın) kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi; sistemin maketləşdirilməsi; sistemin və onun əlavələrinin sonrakı inkişafının məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsi; sistemin müşayiət olunması;
- layihəqabağı təhlil; sistem daxili təhlil; sistemin sistemli (morfoloji) təsviri; adekvatlıq, səmərəlilik və dayanıqlıq (etibarlılığın) kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi; sistemin alt sistemlərinin funksional təsviri; sistemin maketləşdirilməsi; “quraşdırma” və sistemlərin testləşdirilməsi; sistemlərin fəaliyyəti; sistemin və onun əlavələrinin sonrakı inkişafının məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsi; sistemin müşayiət olunması;
- sistemin alt sistemlərinin funksional təsviri; “quraşdırma” və sistemlərin testləşdirilməsi; layihəqabağı təhlil; sistem daxili təhlil; sistemin sistemli (morfoloji) təsviri; adekvatlıq, səmərəlilik və dayanıqlıq (etibarlılığın) kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi; sistemin maketləşdirilməsi; sistemlərin fəaliyyəti; sistemin və onun əlavələrinin sonrakı inkişafının məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsi; sistemin müşayiət olunması;
- “quraşdırma” və sistemlərin testləşdirilməsi; layihəqabağı təhlil; sistem daxili təhlil; sistemin sistemli (morfoloji) təsviri; adekvatlıq, səmərəlilik və dayanıqlıq (etibarlılığın) kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi; sistemin maketləşdirilməsi; sistemlərin fəaliyyəti; sistemin və onun əlavələrinin sonrakı inkişafının məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsi; sistemin müşayiət olunması;
- layihəqabağı təhlil; sistem daxili təhlil; sistemin sistemli (morfoloji) təsviri; sistemlərin fəaliyyəti; adekvatlıq, səmərəlilik və dayanıqlıq (etibarlılığın) kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi; sistemin maketləşdirilməsi; sistemin və onun əlavələrinin sonrakı inkişafının məqsədlərinin müəyyənləşdirilməsi; sistemin müşayiət olunması;

278 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrü - layihəqabağı təhlil nə deməkdir?

- sistemin imkanlarının onun fəaliyyəti rejimində dəqiqləşdirilməsi, modifikasiyası, genişlənməsi.
- digər analoji sistemlərin yaradılması təcrübəsi, nümunələr, işlənəcək sistemin fərqləri və xüsusiyyətlərinin təhlili;
- sistemin məqsədinin, ətraf mühitlə, digər sistemlərlə və resurslarla – maddi, energetik, informasiya, təşkilati, insan, fəza, və zaman - sistem münasibətlər və əlaqələrinin təsviri;
- modellərin, alt sistemlərin funksionallığı alqoritmlərinin təsviri;
- mükəmməl funksional alt sistemlərin və kriteriyaların həyata keçirilməsi, qısa və dürüst ifadə olunmuş kriteriyalar üzrə modelin qiymətləndirilməsi;

279 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrü - sistem daxili təhlil nə deməkdir?

- sistemin imkanlarının onun fəaliyyəti rejimində dəqiqləşdirilməsi, modifikasiyası, genişlənməsi.
- sistemin alt sistemlərinin təhlili;
- digər analoji sistemlərin yaradılması təcrübəsi, nümunələr, işlənəcək sistemin fərqləri və xüsusiyyətlərinin təhlili;
- modellərin, alt sistemlərin funksionallığı alqoritmlərinin təsviri;

- mükəmməl funksional alt sistemlərin və kriteriyaların həyata keçirilməsi, qısa və dürüst ifadə olunmuş kriteriyalar üzrə modelin qiymətləndirilməsi;

280 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrü - sistemin sistemli (morfoloji) təsviri nə deməkdir?

- sistemin imkanlarının onun fəaliyyəti rejimində dəqiqləşdirilməsi, modifikasiyası, genişlənməsi.
- sistemin məqsədinin, ətraf mühitlə, digər sistemlərlə və resurslarla – maddi, energetuk, informasiya, təşkilati, insan, fəza, və zaman - sistem münasibətlər və əlaqələrin təsviri;
- digər analoji sistemlərin yaradılması təcrübəsi, nümunələr, işlənəcək sistemin fərqləri və xüsusiyyətlərin təhlili;
- modellərin, alt sistemlərin funksionallığı alqoritmlərinin təsviri;
- mükəmməl funksional alt sistemlərin və kriteriyaların həyata keçirilməsi, qısa və dürüst ifadə olunmuş kriteriyalar üzrə modelin qiymətləndirilməsi;

281 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrü - sistemin alt sistemlərinin funksional təsviri nə deməkdir?

- sistemin imkanlarının onun fəaliyyəti rejimində dəqiqləşdirilməsi, modifikasiyası, genişlənməsi.
- modellərin, alt sistemlərin funksionallığı alqoritmlərinin təsviri;
- digər analoji sistemlərin yaradılması təcrübəsi, nümunələr, işlənəcək sistemin fərqləri və xüsusiyyətlərin təhlili;
- sistemin məqsədinin, ətraf mühitlə, digər sistemlərlə və resurslarla – maddi, energetuk, informasiya, təşkilati, insan, fəza, və zaman - sistem münasibətlər və əlaqələrin təsviri;
- mükəmməl funksional alt sistemlərin və kriteriyaların həyata keçirilməsi, qısa və dürüst ifadə olunmuş kriteriyalar üzrə modelin qiymətləndirilməsi;

282 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrü - “quraşdırma” və sistemlərin testləşdirilməsi nə deməkdir?

- sistemin imkanlarının onun fəaliyyəti rejimində dəqiqləşdirilməsi, modifikasiyası, genişlənməsi.
- mükəmməl funksional alt sistemlərin və kriteriyaların həyata keçirilməsi, qısa və dürüst ifadə olunmuş kriteriyalar üzrə modelin qiymətləndirilməsi;
- digər analoji sistemlərin yaradılması təcrübəsi, nümunələr, işlənəcək sistemin fərqləri və xüsusiyyətlərin təhlili;
- sistemin məqsədinin, ətraf mühitlə, digər sistemlərlə və resurslarla – maddi, energetuk, informasiya, təşkilati, insan, fəza, və zaman - sistem münasibətlər və əlaqələrin təsviri;
- modellərin, alt sistemlərin funksionallığı alqoritmlərinin təsviri;

283 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrü - sistemin müəyyən olunması nə deməkdir?

- mükəmməl funksional alt sistemlərin və kriteriyaların həyata keçirilməsi, qısa və dürüst ifadə olunmuş kriteriyalar üzrə modelin qiymətləndirilməsi;
- sistemin imkanlarının onun fəaliyyəti rejimində dəqiqləşdirilməsi, modifikasiyası, genişlənməsi
- digər analoji sistemlərin yaradılması təcrübəsi, nümunələr, işlənəcək sistemin fərqləri və xüsusiyyətlərin təhlili;
- sistemin məqsədinin, ətraf mühitlə, digər sistemlərlə və resurslarla – maddi, energetuk, informasiya, təşkilati, insan, fəza, və zaman - sistem münasibətlər və əlaqələrin təsviri;
- modellərin, alt sistemlərin funksionallığı alqoritmlərinin təsviri;

284 Informasiya sistemlərinin layihələndirilməsinin həyat dövrü - sistemin maketləşdirilməsi nə deməkdir?

- mükəmməl funksional alt sistemlərin və kriteriyaların həyata keçirilməsi, qısa və dürüst ifadə olunmuş kriteriyalar üzrə modelin qiymətləndirilməsi;
- alt sistemin sadələşdirilmiş funksional təsvirlə, prosedurlarla həyata keçirilməsi, sistemin məqsədinin təmin edilməsi üçün bu maketlərin təsdiq edilməsi.
- digər analoji sistemlərin yaradılması təcrübəsi, nümunələr, işlənəcək sistemin fərqləri və xüsusiyyətlərin təhlili;
- sistemin məqsədinin, ətraf mühitlə, digər sistemlərlə və resurslarla – maddi, energetik, informasiya, təşkilati, insan, fəza, və zaman - sistem münasibətlər və əlaqələrin təsviri;
- modellərin, alt sistemlərin funksionallığı alqoritmlərinin təsviri;

285 Məqsədləri işləyib hazırlayarkən, resursları müəyyənləşdirərkən sistemin hansı həlqələri arasında sıx qarşılıqlı təsir vacibdir?

- düzgün cavab yoxdur.
- idarəedici, layihəçi, qurucuları ilə istifadəçi;
- idarəedici ilə layihəçi;
- idarəedici ilə istifadəçi;
- layihəçi, qurucuları ilə istifadəçi;

286 Məqsədləri işləyib hazırlayarkən, resursları müəyyənləşdirərkən nələr yol verilməzdir?

- planlaşdırma və proqnozlaşdırmaya neqativ təsirlər göstərən saxta məxfilik kriteriyaları və informasiya mühafizəsi, hər bir həlqədə qərar qəbulunun qeyri peşəkarlığı.
- strateji və uzunmüddətli planlaşdırma və proqnozlaşdırmaya neqativ təsirlər göstərən saxta məxfilik kriteriyaları və informasiya mühafizəsi, hər bir həlqədə qərar qəbulunun qeyri peşəkarlığı;
- strateji və uzunmüddətli planlaşdırma və proqnozlaşdırma;
- saxta məxfilik kriteriyaları və informasiya mühafizəsi;
- strateji və uzunmüddətli planlaşdırma və proqnozlaşdırma, saxta məxfilik kriteriyaları və informasiya mühafizəsi;

287 İnformasiya sistemlərinin işlənməsinin əsas şüarı hansıdır?

- “İnformasiya sistemlərinin işlənilib hazırlanması informasiya sisteminin istifadəsi üçün, səmərəli idarəetməni, fəaliyyəti, planlaşdırma və proqnozlaşdırmanı təmin etmək üçün həyata keçirilir.”;
- “İnformasiya sistemlərinin işlənilib hazırlanması informasiya sisteminin istifadəsi üçün deyil, səmərəli idarəetməni, fəaliyyəti, planlaşdırma və proqnozlaşdırmanı, sistemin onu informasiyalı dəstəkləyən təkamülünü təmin etmək üçün həyata keçirilir.”;
- “İnformasiya sistemlərinin işlənilib hazırlanması informasiya sisteminin istifadəsi üçün həyata keçirilir.”;
- “İnformasiya sistemlərinin işlənilib hazırlanması səmərəli idarəetməni, fəaliyyəti, planlaşdırma və proqnozlaşdırmanı təmin etmək üçün həyata keçirilir.”;
- “İnformasiya sistemlərinin işlənilib hazırlanması sistemin onu informasiyalı dəstəkləyən təkamülünü təmin etmək üçün həyata keçirilir.”;

288 Sinergetika nədir?

- özünütəşkil, təbiətin strukturlarının meydana gəlməsi, dayanıqlığı və məhv olması prosesini öyrənən elm sahəsi;
- bütün cavablar doğrudur.
- elmi tədqiqatların kəşfiyyat elmi sahə;
- problem və böhranların həllində səbəb-nəticə əlaqələrinə yeni yanaşma;
- özünütəşkil əsasında təbiətin və ətraf mühitin vəziyyətini öyrənən elm sahəsi;

289 “Sinergiya effekti” nədir?

- düzgün cavab yoxdur.
- vahid sistem çərçivəsində həyata keçirilən birgə və qarşılıqlı fəaliyyət sayəsində yekun nəticənin keyfiyyət ölçüsü kəmiyyət ölçüsündən yüksək olması;
- bir-biri ilə ittifaq yaradan müxtəlif növ enerjilərin bütöv fəaliyyət çərçivəsində qarşılıqlı əlaqəsi;
- sistemin necə inkişaf edəcəyi haqqında informasiyanı hərəkətə gətirilməsi;
- əməkdaşlıq, dostluq, birgə (müştərik) fəaliyyət;

290 Özünütəşkil nədir?

- sistem tərəfindən təşkilatçılığa, yeni strukturun yaradılmasına edilən cəhddir;
- bütün cavablar doğrudur.
- sistemin daxili resursları hesabına onun ətrafı ilə məqsədyönlü qarşılıqlı təsiri nəticəsində fəza, zaman, informasiya və ya funksional təşkilin, strukturun yaradılmasıdır;
- yalnız sistemin inkişafının, təkamülünün mümkün yoludur;
- sistemin nizamlılığa doğru nisbi hərəkətidir;

291 Hansı sistemlər özünü təşkil edən sistem adlanır?

- düzgün cavab yoxdur.
- xaricdən məqsədyönlü təsir olmadan fəza, zaman, informasiya və ya funksional struktura malik ola bilən sistemlər;
- mürəkkəb sistemlər;
- qapalı sistemlər;
- sadə sistemlər;

292 Özünütəşkil hansı sistemlərdə müşahidə olunur?

- qapalı mürəkkəb sistemlərdə;
- açıq mürəkkəb sistemlərdə;
- qapalı sistemlərdə;
- sadə sistemlərdə;
- açıq sistemlərdə;

293 Özünütəşkilin özünəməxsus atributu nədir?

- tarazlıq, avtomatik özünütəşkil.
- idarəetmə;
- avtomatik özünütəşkil;
- nizamlılıq;
- tarazlıq;

294 İnsanın ətraf aləminin problemlərinə baxılarkən hansı keyfiyyətləri nəzərə almaq lazımdır?

- dayanıqlı və dayanıqsız,
- bütün cavablar doğrudur.
- sabillik və qeyri sabillik,
- nizam və kaos,
- müəyyənlik və qeyri-müəyyənlik,

295 Gəzəllik axtarışı hansı elmin diqqətəlayiq xüsusiyyətidir?

- sinergetika,

- bütün cavablar doğrudur.
- fizika,
- riyaziyyat,
- biologiya,

296 Mürəkkəb sistemlərin təkamülü hansı şərt daxilində tədqiq oluna bilər?

- dayanıqlılıq.
- yalnız nizamla xaosun birliyi,
- yeni strukturun yaradılması,
- yaşam qabiliyyəti olmayan formaların ləğv edilməsi,
- dayanıqsızlıq,

297 Sistemin səmərəliliyinin vacib kriteriyası nədir?

- qəbul olunan qərarların qiymətləndirilməsi kriteriyalarının mövcudluğu və dinamik olaraq aktuallaşdırılması,
- bütün cavablar doğrudur.
- dinamik, struktur və təşkilati öngörənliyi
- qeyri-adiliyin olmaması,
- dinamik inkişafın təmin olunması

298 Sistemin təkamülü nə ilə müəyyən olunur?

- sistem daxili proseslərin mürəkkəbliyi və müxtəlifliyi,
- bütün cavablar doğrudur.
- sistemdə təşkilatçılıq və nizamsızlıq mübarizəsi,
- informasiyanın toplanması və mürəkkəbləşməsi,
- sistemin təşkili və özünütəşkili,

299 Özünü təşkil edən sistemlərin aksiomlarına aid deyil:

- Sistemin daxili strukturundakı və ya sistem daxili informasiyadakı ixtiyari dəyişiklik sistemin çıxış informasiyasına (sistemin xarici mühitinə) təsir edir; sistemin daxili entropiyası onun xarici entropiyasını dəyişir.
- Sistemin inkişafı sistemin məqsədi və informasiya resursları ilə, onun entropiyasının artması ilə müəyyən olunur.
- Sistemin inkişafı (təkamülü) sistemin məqsədi və informasiya resursları ilə, onun informasiya açıqlığı ilə müəyyən olunur.
- Məqsədə çatmaq cəhdlərində sistem özünün daxili strukturunu, sistem daxili informasiyanı dəyişmək üçün istifadə etdiyi giriş informasiyanı dərk edir.
- Sistem daxili informasiyanın dəyişməsi elə baş verir ki, sistemdə (негитгопия) nizamlılıq ölçüsü artsın, entropiya – nizamsızlıq ölçüsü azalsın.

300 Qarşılıqlı təkamül - koevolüsiya nədir?

- sistemdə təşkilatçılıq və nizamsızlıq mübarizəsi.
- bütöv sistemin və yaxud onun bir hissəsinin qarşılıqlı şərtlə dəyişməsidir,
- sistem daxili proseslərin mürəkkəbliyi və müxtəlifliyidir,
- informasiyanın toplanması və mürəkkəbləşməsi,
- qəbul olunan qərarların qiymətləndirilməsi kriteriyalarının mövcudluğu

301 Sistemdə hansı fəaliyyəti səmərəli saymaq olar?

- qəbul olunan qərarların qiymətləndirilməsi kriteriyalarının mövcudluğu
- enerji, maddə və ətraf mühitlə qarşılıqlı informasiya mübadiləsinin dayanıqsız prosesləri hesabına entropiyanın səviyyəsinin aşağı olduğu halda, sistemin özünü təşkilinə kömək edir.
- informasiyanın toplanması və mürəkkəbləşməsi
- sistemdə təşkilatçılıq və nizamsızlıq mübarizəsi
- xarici amillərin dəyişməsinə uyğunlaşma

302 Strateji planlaşdırma hansı məsələlərin həyata keçirilməsində idarəetmə qərarlarının qəbuluna kömək edir?

- təşkilati strategiya və məqsədləri (qısamüddətli, ortamüddətli, uzunmüddətli) başa dümək, məqsədə nail olmanın imkanlarının dinamik olaraq yenidən qiymətləndirilməsi,
- bütün cavablar doğrudur.
- vəsaitlərin (resursların) bölüşdürülməsi;
- xarici amillərin dəyişməsinə uyğunlaşma;
- daxili əlaqələndirmə və səfərbərlik;

303 İdarə olunan sistemlərin sinergetik prinsiplərini hansı alim formalaşdırmışdır?

- I. Stenqers
- I.Priqojin
- N. Viner
- K. Şennon
- A.N. Kolmoqorov

304 İdarə olunan sistemlərin sinergetik prinsiplərinə aid deyil:

- proseslərin staxostikliyi və qeyri-müəyyənliyinin uçotu prinsipi;
- bütün cavablar doğrudur
- sistemin təkamül, onun inkişaf proseslərinin dönməzliyi prinsipi;
- sistemin davranışının kiçik dəyişmələrinin onun təkamülünə mümkün həlledici təsiri (müəyyən şəraitdə) prinsipi;
- sistemin inkişaf yollarının çoxluğu (çoxvariantlılıq) və onların arasından optimallarının seçilməsi prinsipi;

305 İdarə olunan sistemlərin sinergetik prinsiplərinə aid deyil:

- proseslərin staxostikliyi və qeyri-müəyyənliyinin uçotu prinsipi;
- sistemlərin zamana görə idarə oluna bilməsi prinsipi,
- sistemin təkamül, onun inkişaf proseslərinin dönməzliyi prinsipi;
- sistemin davranışının kiçik dəyişmələrinin onun təkamülünə mümkün həlledici təsiri (müəyyən şəraitdə) prinsipi;
- sistemin inkişaf yollarının çoxluğu (çoxvariantlılıq) və onların arasından optimallarının seçilməsi prinsipi;

306 İdarə olunan sistemlərin sinergetik prinsiplərinə aid deyil:

- proseslərin staxostikliyi və qeyri-müəyyənliyinin uçotu prinsipi;
- sistemin təkamül, onun inkişaf proseslərinin dönməzliyi prinsipi;
- sistemin davranışının kiçik dəyişmələrinin onun təkamülünə mümkün həlledici təsiri (müəyyən şəraitdə) prinsipi;
- sistemin təşkil edilməsinin mürəkkəbləşməsinin, dayanıqlılığının və inkişaf tempinin qarşılıqlı təsir prinsipi;
- sistemin özü idarə olunan inkişaf proseslərinə müdaxilə etməmək və təkamül davranışının qabaqcadan söylənilə bilməməsi, eyni zamanda - sistemdə resurs və proseslərə idarəedici təsirləri təşkil etmək imkanlarının uçotu prinsipi;

307 İdarə olunan sistemlərin sinergetik prinsiplərinə aid deyil:

- proseslərin staxostikliyi və qeyri-müəyyənliyinin uçotu prinsipi;
- proseslərin staxostikliyi və müəyyənliyinin uçota alınması prinsipi;
- sistemin davranışının kiçik dəyişmələrinin onun təkamülünə mümkün həlledici təsiri (müəyyən şəraitdə) prinsipi;
- sistemin təşkil edilməsinin mürəkkəbləşməsinin, dayanıqlığının və inkişaf tempinin qarşılıqlı təsir prinsipi;
- sistemin özü idarə olunan inkişaf proseslərinə müdaxilə etməmək və təkamül davranışının qabaqcadan söylənilə bilməməsi, eyni zamanda - sistemdə resurs və proseslərə idarəedici təsirləri təşkil etmək imkanlarının uçotu prinsipi;

308 İdarə olunan sistemlərin sinergetik prinsiplərinə aid deyil:

- sistemin stabillik və qeyri-stabillik amillərinin uçotu (dayanıqsız davranışdan dayanıqlığın meydana gəlməsi), sistemdə nizam və xaos (xaosdan nizamın meydana gəlməsi), müəyyənlik və qeyri-müəyyənlik prinsipi;
- bütün cavablar doğrudur.
- bütün sistem üzrə mühitin dayanıqlığının ayrıca alt sistem və ya elementlə (mikromühit) və proseslərlə (makromühit) qarşılıqlı nüfuzu prinsipi.
- proseslərin staxostikliyi və qeyri-müəyyənliyinin uçotu prinsipi;
- sistemin təşkil edilməsinin mürəkkəbləşməsinin, dayanıqlığının və inkişaf tempinin qarşılıqlı təsir prinsipi;

309 Sinergetikanın prinsiplərinə görə – fiziki dünyada entropiyanın artımı nə ilə kompensasiya olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- bioloji və sosial sistemlərdə entropiyanın azalması ilə;
- bioloji və sosial sistemlərdə entropiyanın artması ilə;
- sosial sistemlərdə entropiyanın artması ilə;
- bioloji sistemlərdə entropiyanın azalması ilə;

310 Termin və elmi anlayış kimi sinerjiya və sinergetika nə vaxt meydana gəlmişdir?

- XXI əsrdən başlayaraq.
- XX əsrdən əvvəllərində;
- XVIII əsrin əvvəllərində;
- XIX əsrin əvvəllərində;
- XIX əsrin ortalarında;

311 Hər bir açıq sistem ən çox entropiyalı vəziyyətlə başlayaraq necə təkamülə uğrayır, inkişaf edir?

- qeyri müəyyənliyin azaldılması məqsədi ilə öz strukturunu yenidən qurmaqla;
- bütün cavablar doğrudur.
- spiralvari şəkildə;
- bütün yeni əlaqə və münasibətlərini aktualaşdıraraq;
- mühitlə qarşılıqlı təsir prosesində sistemdə təşkilatçılıq və intizamı saxlamağa cəhd edərək,

312 Mürəkkəb sistemlərin təkamülü hansı şərtlər daxilinə tədqiq oluna bilər?

- düzgün cavab yoxdur.
- yalnız nizamla xaosun birliyi daxilində;
- nizam vasitəsi ilə, nizam strukturu ilə;
- nizam strukturu ilə;
- xaos vasitəsilə;

313 Sistemlərdə informasiyanın meydana gəlməsinin vacib şərti nədir?

- sistemin dayanıqsız olması;
- sistemin açıq olması;
- sistemin qapalı olması;
- sistemin mürəkkəb olması;
- sistemin dayanıqlı olması;

314 Model və modelləşdirmə nədir?

- model və modelləşdirmənin nəticələrindən harada istifadə olunacağından asılı olmayaraq, fənləarası problemlərin həlli üzərində işləyən, müxtəlif sahə mütəxəssislərini birləşdirir.
- bütün cavablar doğrudur.
- universal anlayışdır, müxtəlif sahə mütəxəssislərini birləşdirir.
- ixtiyari ixtisas sahəsində sistemin, prosesin, təzahürün ən güclü idrak atributlarından biridir,
- sistemin, prosesin, təzahürün dərk etmə metodlarının atributlarından biridir,

315 Modellərdə didaktik aspekt hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- modelləşdirilən sistemin strukturunu, daxili məntiqini başa düşməyə imkan verən model düşüncə tərzinin inkişafı;
- modelləşdirilən sistemlərin element və alt sistemlərinin informasiyalı-məntiqi əlaqələrin inkişafı;
- prosesin, təzahürün ən güclü idrak, dərk etmə metodlarının inkişafı;
- modelləşdirmədə istifadə olunan resursların, ətraf mühitlə əlaqələrin inkişafı;

316 Model nədir?

- sistemin hər hansı xassələrinin canlandırılması üçün onun təsviridir;
- bütün cavablar doğrudur.
- obyektin, prosesin və ya sistemin müəyyən şərtlərlə orijinal adlanan bir formadan digər formaya keçidi ilə öyrənilməsi və ya onun hər hansı xassələrinin canlandırılması üçün təsviridir;
- bir strukturun digərinə inikasidir;
- idarəetmənin səmərəliliyini qiymətləndirmək vasitəsidir;

317 Modelin qurulması nə deməkdir?

- sistemin idarə edilməsi üçün onun məqsədlərinin işlək təqdimatıdır.
- ilkin verilənlərin, fərziyyələr, nəzəriyyələr, mütəxəssis biliklərinin analiz və sintezini tələb edən sistemli məsələdir;
- strukturunu, daxili məntiqini başa düşməyə imkan verən model düşüncə tərzidir;
- obyektin, prosesin və ya sistemin müəyyən şərtlərlə orijinal adlanan bir formadan digər formaya keçidi ilə öyrənilməsidir;
- köhnə və yeni biliklərin birləşdirilməsi vasitəsidir.

318 Dərkolunan model necə izah olunur?

- sistemin idarə edilməsi üçün onun məqsədlərinin işlək təqdimatıdır.
- biliklərin təşkili və təqdimatı formasıdır, köhnə və yeni biliklərin birləşdirilməsi vasitəsidir.
- praktiki əməllərin təşkili vasitəsidir; sistemin idarə edilməsi üçün onun məqsədlərinin işlək təqdimatıdır;
- praqmatik modellərin qurulması, tədqiqi və istifadəsi vasitəsidir
- dərkolunan modellərin qurulması, tədqiqi və istifadəsi vasitəsidir;

319 Praqmatik model necə izah olunur?

- sistemin idarə edilməsi üçün onun məqsədlərinin işlək təqdimatıdır.
- praktiki əməllərin təşkili vasitəsidir; sistemin idarə edilməsi üçün onun məqsədlərinin işlək təqdimatıdır.
- biliklərin təşkili və təqdimatı formasıdır; köhnə və yeni biliklərin birləşdirilməsi vasitəsidir.
- köhnə və yeni biliklərin birləşdirilməsi vasitəsidir.
- dərkolunan modellərin qurulması, tədqiqi və istifadəsi vasitəsidir;

320 Instrumental model necə izah olunur?

- sistemin idarə edilməsi üçün onun məqsədlərinin işlək təqdimatıdır.
- praqmatik və/və ya dərkolunan modellərin qurulması, tədqiqi və/və ya istifadəsi vasitəsidir.
- biliklərin təşkili və təqdimatı formasıdır; köhnə və yeni biliklərin birləşdirilməsi vasitəsidir.
- praktiki əməllərin təşkili vasitəsidir; sistemin idarə edilməsi üçün onun məqsədlərinin işlək təqdimatıdır.
- köhnə və yeni biliklərin birləşdirilməsi vasitəsidir.

321 Modelləşdirmənin “dərindənliyinə”, səviyyəsinə görə modellər hansıdır?

- empirik, nəzəri, praqmatik;
- empirik, nəzəri, qarışıq, yarımempirik;
- dərkolunan, praqmatik;
- empirik, instrumental, praqmatik;
- nəzəri, instrumental, qarışıq, yarımempirik;

322 Empirik modellər nəyin əsasında qurulur?

- fiziki amillər, təsvirlər əsasında.
- empirik amillər, əlaqələr əsasında;
- riyazi təsvirlər əsasında;
- təcrübi əlaqələrin və riyazi təsvirlərin əsasında;
- empirik amillər, riyazi təsvirlər əsasında;

323 Nəzəri modellər nəyin əsasında qurulur?

- fiziki amillər, təsvirlər əsasında.
- riyazi təsvirlər əsasında;
- empirik amillər, əlaqələr əsasında;
- təcrübi əlaqələrin və riyazi təsvirlərin əsasında;
- empirik amillər, riyazi təsvirlər əsasında;

324 Qarışıq, yarımempirik modellər nəyin əsasında qurulur?

- fiziki amillər, təsvirlər əsasında.
- təcrübi əlaqələrin və riyazi təsvirlərin əsasında;
- empirik amillər, əlaqələr əsasında;
- riyazi təsvirlər əsasında;
- empirik amillər, riyazi təsvirlər əsasında;

325 Modelləşdirmə probleminin məsələləri hansıdır?

- modelin qurulması, modelin istifadə olunması;
- modelin qurulması, modelin tədqiqatı, modelin istifadə olunması;

- modelin qurulması, alqoritmin hazırlanması, modelin tətbiqi;
- modelin tədqiqatı, modelin tətbiqi;
- modelin tədqiqatı, alqoritmin hazırlanması, modelin istifadə olunması;

326 Hansı modellər statik model adlanır?

- model obyektin mümkün inkişaf yollarının və davranışının modelin bəzi və ya bütün parametrlərinin şəklini dəyişmək yolu ilə öyrənilməsi və ya sınağı üçün nəzərdə tutulmuşdur.
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr yoxdur;
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr var yəni, o, sistemi (sistemdəki prosesləri) zamana görə əks etdirir;
- model sistemin davranışını ancaq diskret zaman anlarında təsvir edir;
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;

327 Hansı modellər dinamik model adlanır?

- model obyektin mümkün inkişaf yollarının və davranışının modelin bəzi və ya bütün parametrlərinin şəklini dəyişmək yolu ilə öyrənilməsi və ya sınağı üçün nəzərdə tutulmuşdur.
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr var yəni, o, sistemi (sistemdəki prosesləri) zamana görə əks etdirir;
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr yoxdur;
- model sistemin davranışını ancaq diskret zaman anlarında təsvir edir;
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;

328 Hansı modellər diskret model adlanır?

- model obyektin mümkün inkişaf yollarının və davranışının modelin bəzi və ya bütün parametrlərinin şəklini dəyişmək yolu ilə öyrənilməsi və ya sınağı üçün nəzərdə tutulmuşdur.
- model sistemin davranışını ancaq diskret zaman anlarında təsvir edir;
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr yoxdur;
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr var yəni, o, sistemi (sistemdəki prosesləri) zamana görə əks etdirir;
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;

329 Hansı modellər kəsilməz model adlanır?

- model obyektin mümkün inkişaf yollarının və davranışının modelin bəzi və ya bütün parametrlərinin şəklini dəyişmək yolu ilə öyrənilməsi və ya sınağı üçün nəzərdə tutulmuşdur.
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr yoxdur;
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr var yəni, o, sistemi (sistemdəki prosesləri) zamana görə əks etdirir;
- model sistemin davranışını ancaq diskret zaman anlarında təsvir edir;

330 Hansı modellər imitasiya modeli adlanır?

- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;
- model obyektin mümkün inkişaf yollarının və davranışının modelin bəzi və ya bütün parametrlərinin şəklini dəyişmək yolu ilə öyrənilməsi və ya sınağı üçün nəzərdə tutulmuşdur.
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr yoxdur;
- modelin təsvirində iştirak edən parametrlər arasında müvəqqəti parametr var yəni, o, sistemi (sistemdəki prosesləri) zamana görə əks etdirir;
- model sistemin davranışını ancaq diskret zaman anlarında təsvir edir;

331 Hansı modellər staxostik (ehtimallı) model adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- modelin hər bir giriş parametrlərinə tam müəyyən olunmuş çıxış parametrlər yığımı uyğun gəlir;
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;
- model hər hansı funksional asılılıqlar sistemi kimi təqdim olunur;
- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;

332 Hansı modellər determinə olunmuş model adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- modelin hər bir giriş parametrlərinə tam müəyyən olunmuş çıxış parametrlər yığımı uyğun gəlir;
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;
- model hər hansı funksional asılılıqlar sistemi kimi təqdim olunur;
- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;

333 Hansı modellər funksional model adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- model hər hansı funksional asılılıqlar sistemi kimi təqdim olunur;
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;
- modelin hər bir giriş parametrlərinə tam müəyyən olunmuş çıxış parametrlər yığımı uyğun gəlir;
- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;

334 Hansı modellər nəzəri - çoxluq modeli adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;
- modelin hər bir giriş parametrlərinə tam müəyyən olunmuş çıxış parametrlər yığımı uyğun gəlir;
- model hər hansı funksional asılılıqlar sistemi kimi təqdim olunur;

335 Hansı modellər məntiqi model adlanır?

- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;
- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- model sistemin davranışını müəyyən zaman kəsiyinin bütün anlarında təsvir edir;
- modelin hər bir giriş parametrlərinə tam müəyyən olunmuş çıxış parametrlər yığımı uyğun gəlir;
- model hər hansı funksional asılılıqlar sistemi kimi təqdim olunur;

336 Hansı modellər oyun modeli adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- model oyun iştirakçıları (şəxslər, ittifaqlar) arasında hər hansı oyun vəziyyətini həyata keçirir;
- modelin hər bir giriş parametrlərinə tam müəyyən olunmuş çıxış parametrlər yığımı uyğun gəlir;
- model hər hansı funksional asılılıqlar sistemi kimi təqdim olunur;
- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;

337 Hansı modellər alqoritmik model adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.

- model onun fəaliyyətini təyin edən müəyyən alqoritmlə və ya alqoritmlər kompleksi vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model oyun iştirakçıları (şəxslər, ittifaqlar) arasında hər hansı oyun vəziyyətini həyata keçirir;
- model hər hansı funksional asılılıqlar sistemi kimi təqdim olunur;
- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;

338 Hansı modellər struktur model adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- model verilənlərin strukturu və ya verilənlərin strukturları və onlar arasındakı münasibətlərlə təsvir edilmişdir;
- model oyun iştirakçıları (şəxslər, ittifaqlar) arasında hər hansı oyun vəziyyətini həyata keçirir;
- model onun fəaliyyətini təyin edən müəyyən alqoritmlə və ya alqoritmlər kompleksi vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model hər hansı çoxluqlar və onlara aid olan, onlar arasındakı münasibətlərlə təqdim olunur;

339 Hansı modellər qraf modeli adlanır?

- model predikatlarla, məntiqi funksiyalarla təqdim olunmuşdur.
- model qraf və ya qraflar və onlar arasındakı münasibətlər vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model oyun iştirakçıları (şəxslər, ittifaqlar) arasında hər hansı oyun vəziyyətini həyata keçirir;
- model onun fəaliyyətini təyin edən müəyyən alqoritmlə və ya alqoritmlər kompleksi vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model verilənlərin strukturu və ya verilənlərin strukturları və onlar arasındakı münasibətlərlə təsvir edilmişdir;

340 Hansı modellər iyerarxik model adlanır?

- model qraf və ya qraflar və onlar arasındakı münasibətlər vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model müəyyən iyerarxik struktur (ağaç) vasitəsilə təsvir edilmişdir.
- model oyun iştirakçıları (şəxslər, ittifaqlar) arasında hər hansı oyun vəziyyətini həyata keçirir;
- model onun fəaliyyətini təyin edən müəyyən alqoritmlə və ya alqoritmlər kompleksi vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model verilənlərin strukturu və ya verilənlərin strukturları və onlar arasındakı münasibətlərlə təsvir edilmişdir;

341 Hansı modellər şəbəkə modeli adlanır?

- model müəyyən iyerarxik struktur (ağaç) vasitəsilə təsvir edilmişdir.
- model müəyyən şəbəkə strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model oyun iştirakçıları (şəxslər, ittifaqlar) arasında hər hansı oyun vəziyyətini həyata keçirir;
- model verilənlərin strukturu və ya verilənlərin strukturları və onlar arasındakı münasibətlərlə təsvir edilmişdir;
- model qraf və ya qraflar və onlar arasındakı münasibətlər vasitəsilə təsvir edilmişdir;

342 Hansı modellər linqvistik model adlanır?

- model müəyyən iyerarxik struktur (ağaç) vasitəsilə təsvir edilmişdir.
- model müəyyən linqvistik obyekt, formalaşdırılmış dil sistemi və ya strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model müəyyən şəbəkə strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model verilənlərin strukturu və ya verilənlərin strukturları və onlar arasındakı münasibətlərlə təsvir edilmişdir;
- model qraf və ya qraflar və onlar arasındakı münasibətlər vasitəsilə təsvir edilmişdir;

343 Hansı modellər vizual model adlanır?

- model müəyyən iyerarxik struktur (ağaç) vasitəsilə təsvir edilmişdir.
- model müəyyən linqvistik obyekt, formalaşdırılmış dil sistemi və ya strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;

- model müəyyən şəbəkə strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model sistemin münasibət və əlaqələrini vizuallaşdırmaq imkanı verir;
- model qraf və ya qraflar və onlar arasındakı münasibətlər vasitəsilə təsvir edilmişdir;

344 Hansı modellər natura modeli adlanır?

- model modelləşdirilən obyektin maddi surətidir.
- model müəyyən linqvistik obyekt, formalaşdırılmış dil sistemi və ya strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model müəyyən şəbəkə strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model sistemin münasibət və əlaqələrini vizuallaşdırmaq imkanı verir;
- model qraf və ya qraflar və onlar arasındakı münasibətlər vasitəsilə təsvir edilmişdir;

345 Hansı modellər qrafiki model adlanır?

- model modelləşdirilən obyektin maddi surətidir.
- model müəyyən linqvistik obyekt, formalaşdırılmış dil sistemi və ya strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model müəyyən şəbəkə strukturu vasitəsilə təsvir edilmişdir;
- model sistemin münasibət və əlaqələrini vizuallaşdırmaq imkanı verir;
- model həndəsi obrazlar və obyektlər vasitəsilə təsvir edilmişdir;

346 Modelin məqsədyönlülük xassəsi necə ifadə olunur?

- model modelləşdirilən sistemi müvəffəqiyyətlə təsvir etməlidir.
- model həmişə hər hansı sistemi əks etdirir, yəni məqsədə malik olur;
- model orjinalın sonlu sayda münasibətlərini əks etdirir, modelləşdirmənin resursları sonludur;
- model obyektin əhəmiyyətli cəhətlərini əks etdirir, bundan əlavə, o tədqiqat və təkrar istehsal üçün sadə olmalıdır;
- gerçəklik model tərəfindən kobud və təxmini əks etdirilir;

347 Modelin sonluluq xassəsi necə ifadə olunur?

- model modelləşdirilən sistemi müvəffəqiyyətlə təsvir etməlidir.
- model orjinalın sonlu sayda münasibətlərini əks etdirir, modelləşdirmənin resursları sonludur;
- model həmişə hər hansı sistemi əks etdirir, yəni məqsədə malik olur;
- model obyektin əhəmiyyətli cəhətlərini əks etdirir, bundan əlavə, o tədqiqat və təkrar istehsal üçün sadə olmalıdır;
- gerçəklik model tərəfindən kobud və təxmini əks etdirilir;

348 Modelin sadəlik xassəsi necə ifadə olunur?

- model modelləşdirilən sistemi müvəffəqiyyətlə təsvir etməlidir.
- model obyektin əhəmiyyətli cəhətlərini əks etdirir, bundan əlavə, o tədqiqat və təkrar istehsal üçün sadə olmalıdır;
- model həmişə hər hansı sistemi əks etdirir, yəni məqsədə malik olur;
- model orjinalın sonlu sayda münasibətlərini əks etdirir, modelləşdirmənin resursları sonludur;
- gerçəklik model tərəfindən kobud və təxmini əks etdirilir;

349 Modelin təqribilik xassəsi necə ifadə olunur?

- model modelləşdirilən sistemi müvəffəqiyyətlə təsvir etməlidir.
- gerçəklik model tərəfindən kobud və təxmini əks etdirilir;
- model həmişə hər hansı sistemi əks etdirir, yəni məqsədə malik olur;

- model orjinalın sonlu sayda münasibətlərini əks etdirir, modelləşdirmənin resursları sonludur;
- model obyektin əhəmiyyətli cəhətlərini əks etdirir, bundan əlavə, o tədqiqat və təkrar istehsal üçün sadə olmalıdır;

350 Modelin adekvatlıq xassəsi necə ifadə olunur?

- gerçəklik model tərəfindən kobud və təxmini əks etdirilir;
- model modelləşdirilən sistemi müvəffəqiyyətlə təsvir etməlidir.
- model həmişə hər hası sistemi əks etdirir, yəni məqsədə malik olur;
- model orjinalın sonlu sayda münasibətlərini əks etdirir, modelləşdirmənin resursları sonludur;
- model obyektin əhəmiyyətli cəhətlərini əks etdirir, bundan əlavə, o tədqiqat və təkrar istehsal üçün sadə olmalıdır;

351 Modelin baxımlılıq xassəsi necə ifadə olunur?

- model, hətta sistem əvvəlcədən dayanıqsız olsa belə, sistemin dayanıqlı davranışını təsvir və təmin etməlidir.
- onun əsas xassə və münasibətləri gözdən keçirilə bilən, gözə görünən olmalıdır;
- model sistem haqqında kifayət qədər informasiya saxlamalıdır və yeni informasiya alınmasına imkan verməlidir;
- modeldə modelləşdirmənin məqsədinin təmin olunması üçün vacib olan bütün əsas əlaqə və münasibətlər nəzərə alınmalıdır;
- düzgün cavab yoxdur.

352 Modelin sıxlıq xassəsi necə ifadə olunur?

- model, hətta sistem əvvəlcədən dayanıqsız olsa belə, sistemin dayanıqlı davranışını təsvir və təmin etməlidir.
- modeldə modelləşdirmənin məqsədinin təmin olunması üçün vacib olan bütün əsas əlaqə və münasibətlər nəzərə alınmalıdır;
- onun əsas xassə və münasibətləri gözdən keçirilə bilən, gözə görünən olmalıdır;
- model sistem haqqında kifayət qədər informasiya saxlamalıdır və yeni informasiya alınmasına imkan verməlidir;
- düzgün cavab yoxdur.

353 Modelin dayanıqlıq xassəsi necə ifadə olunur?

- düzgün cavab yoxdur.
- model, hətta sistem əvvəlcədən dayanıqsız olsa belə, sistemin dayanıqlı davranışını təsvir və təmin etməlidir.
- onun əsas xassə və münasibətləri gözdən keçirilə bilən, gözə görünən olmalıdır;
- model sistem haqqında kifayət qədər informasiya saxlamalıdır və yeni informasiya alınmasına imkan verməlidir;
- modeldə modelləşdirmənin məqsədinin təmin olunması üçün vacib olan bütün əsas əlaqə və münasibətlər nəzərə alınmalıdır;

354 Modelin tamlıq xassəsi necə ifadə olunur?

- modelin inkişaf etmək imkanı.
- model hər hansı tam sistemi həyata keçirir;
- model əsas vacib fərziyyələrin, əlaqə və münasibətlərin qapalı sistemini nəzərə alır və əks etdirir;
- model ətrafın müxtəlif giriş parametrlərinə, təsirlərinə uyğunlaşa bilməlidir;
- model heç olmazsa bir parametmə malik olmalıdır ki, onun dəyişməsiylə modelləşdirilən sistemin davranışını müxtəlif şərtlər daxilində imitasiya etmək (idarə etmək) mümkün olsun;

355 Modelin qapalıq xassəsi necə ifadə olunur?

- modelin inkişaf etmək imkanı.
- model əsas vacib fərziyyələrin, əlaqə və münasibətlərin qapalı sistemini nəzərə alır və əks etdirir;
- model hər hansı tam sistemi həyata keçirir;
- model ətrafın müxtəlif giriş parametrlərinə, təsirlərinə uyğunlaşa bilməlidir;
- model heç olmazsa bir parametmə malik olmalıdır ki, onun dəyişməsiylə modelləşdirilən sistemin davranışını müxtəlif şərtlər daxilində imitasiya etmək (idarə etmək) mümkün olsun;

356 Modelin uyğunluq xassəsi necə ifadə olunur?

- modelin inkişaf etmək imkanı.
- model ətrafın müxtəlif giriş parametrlərinə, təsirlərinə uyğunlaşa bilməlidir;
- model hər hansı tam sistemi həyata keçirir;
- model əsas vacib fərziyyələrin, əlaqə və münasibətlərin qapalı sistemini nəzərə alır və əks etdirir;
- model heç olmazsa bir parametmə malik olmalıdır ki, onun dəyişməsiylə modelləşdirilən sistemin davranışını müxtəlif şərtlər daxilində imitasiya etmək (idarə etmək) mümkün olsun;

357 Modelin idarə olunanlıq (imitasiyalı) xassəsi necə ifadə olunur?

- modelin inkişaf etmək imkanı.
- model heç olmazsa bir parametmə malik olmalıdır ki, onun dəyişməsiylə modelləşdirilən sistemin davranışını müxtəlif şərtlər daxilində imitasiya etmək (idarə etmək) mümkün olsun;
- model hər hansı tam sistemi həyata keçirir;
- model əsas vacib fərziyyələrin, əlaqə və münasibətlərin qapalı sistemini nəzərə alır və əks etdirir;
- model ətrafın müxtəlif giriş parametrlərinə, təsirlərinə uyğunlaşa bilməlidir;

358 Modelin təkamüllük xassəsi necə ifadə olunur?

- model heç olmazsa bir parametmə malik olmalıdır ki, onun dəyişməsiylə modelləşdirilən sistemin davranışını müxtəlif şərtlər daxilində imitasiya etmək (idarə etmək) mümkün olsun;
- modelin inkişaf etmək imkanı.
- model hər hansı tam sistemi həyata keçirir;
- model əsas vacib fərziyyələrin, əlaqə və münasibətlərin qapalı sistemini nəzərə alır və əks etdirir;
- model ətrafın müxtəlif giriş parametrlərinə, təsirlərinə uyğunlaşa bilməlidir;

359 Modelləşdirilən sistemin həyat dövrünə daxil deyil:

- modelin adekvatlığının, dayamqlığının, həssaslığının araşdırılması.
- model haqqında kifayət qədər informasiyanın saxlanması;
- obyekt haqqında informasiyanın yığılması, fərziyyələrin irəli sürülməsi, modeldən əvvəlki analizin aparılması;
- modellərin (altmodellərin) struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;
- modelin spesifikasiyalarının qurulması, ayrı-ayrı altmodellərin işlənməsi və sazlanması, modelin tam şəkildə quraşdırılması;

360 Modelləşdirilən sistemin həyat dövrünə daxil deyil:

- modelin dəqiqləşdirilməsi, modifikasiyası və tədqiq edilən sistemə yeni biliklərlə qayıdış;
- modelin ətrafın müxtəlif giriş parametrlərinə, təsirlərinə uyğunlaşdırılması.
- modelin adekvatlığının, dayamqlığının, həssaslığının araşdırılması. modelləşdirmə vasitələrinin və vəsaitlərinin (sərf edilən resursların) qiymətləndirilməsi;
- Inteqrallaşdırma (yəni, altmodellərin birləşdirilməsi), modelləşdirmənin nəticələrinin analizi və tədqiq olunan sistemdə bir sıra səbəb-həticə əlaqələrinin ayırd edilməsi;
- hesabat və layihə həllərinin generasiyası;

361 Model və modelləşdirmə hansı əsas, vacib istiqamətlərdə tətbiq olunur?

- avtomatlaşdırma;
- bütün cavablar doğrudur.
- öyrənmə, dərkolunma;
- proqnozlaşdırma;
- idarəetmə;

362 Riyazi modelləşdirmə nədir?

- obyektin tədqiqi riyaziyyat dilində formulə edilmiş model vasitəsilə bu və ya digər riyazi üsullardan istifadə etməklə həyata keçirilir;
- bütün cavablar doğrudur.
- A orijinal obyektinin, B riyazi modellə əvəz edilməsi prosesidir;
- orijinalın mahiyyət cizgilərini saxlayan, riyazi termin və qaydalarla ifadə edilən obyektin (proses və ya sistemin) təqribi təsviridir;
- bütün mümkün proseslərin və hadisələrin riyazi vasitələrin köməyi ilə təsviri, əks etdirilməsi, öyrənilməsi və proqnozlaşdırılmasıdır;

363 Riyazi modelləşdirmənin əsas əməliyyatları - xəttilləşdirmə nə deməkdir?

- verilmiş və ya təyin edilmiş struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ümumi modeli quraşdırmaqdan ibarətdir.
- $m = m(x, y, \text{şəklində təqdim edilmiş modeldə } X \text{-girişlər, } Y \text{-çıxışlar, } A \text{-sistemin vəziyyətləri çoxluqlarının - } x, y, a \text{- xətti fəza (çoxluq) olmasıdır;}$
- real sistemin fəaliyyətini adekvat olaraq təsvir edən riyazi modelin nəzarətlərin nəticələrinə görə qurulması məsələsinin həlli;
- modeli (X,Y,ölçüsündən daha kiçik ölçülü modelə (modellərə) çevirməkdən ibarətdir;
- sistemin (modelin) strukturunu saxlamaqla altsistemlərə (altmodellərə) bölünməsindən ibarətdir;

364 Riyazi modelləşdirmənin əsas əməliyyatları - identifikasiya nə deməkdir?

- verilmiş və ya təyin edilmiş struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ümumi modeli quraşdırmaqdan ibarətdir.
- real sistemin fəaliyyətini adekvat olaraq təsvir edən riyazi modelin nəzarətlərin nəticələrinə görə qurulması məsələsinin həlli;
- $m = m(x, y, \text{şəklində təqdim edilmiş modeldə } X \text{-girişlər, } Y \text{-çıxışlar, } A \text{-sistemin vəziyyətləri çoxluqlarının - } x, y, a \text{- xətti fəza (çoxluq) olmasıdır;}$
- modeli (X,Y,ölçüsündən daha kiçik ölçülü modelə (modellərə) çevirməkdən ibarətdir;
- sistemin (modelin) strukturunu saxlamaqla altsistemlərə (altmodellərə) bölünməsindən ibarətdir;

365 Riyazi modelləşdirmənin əsas əməliyyatları – aqreqatlaşdırma nə deməkdir?

- verilmiş və ya təyin edilmiş struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ümumi modeli quraşdırmaqdan ibarətdir.
- modeli (X,Y,ölçüsündən daha kiçik ölçülü modelə (modellərə) çevirməkdən ibarətdir;
- $m = m(x, y, \text{şəklində təqdim edilmiş modeldə } X \text{-girişlər, } Y \text{-çıxışlar, } A \text{-sistemin vəziyyətləri çoxluqlarının - } x, y, a \text{- xətti fəza (çoxluq) olmasıdır;}$
- real sistemin fəaliyyətini adekvat olaraq təsvir edən riyazi modelin nəzarətlərin nəticələrinə görə qurulması məsələsinin həlli;
- sistemin (modelin) strukturunu saxlamaqla altsistemlərə (altmodellərə) bölünməsindən ibarətdir;

366 Riyazi modelləşdirmənin əsas əməliyyatları – dekompozisiya nə deməkdir?

- verilmiş və ya təyin edilmiş struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ümumi modeli quraşdırmaqdan ibarətdir.
- sistemin (modelin) strukturunu saxlamaqla altsistemlərə (altmodellərə) bölünməsindən ibarətdir;
- altmodellərin köməyi ilə sistemin struktur əlaqəliyinin, mürəkkəbliyinin, dayanıqlılığının tədqiqindən ibarətdir;
- real sistemin fəaliyyətini adekvat olaraq təsvir edən riyazi modelin nəzarətlərin nəticələrinə görə qurulması məsələsinin həlli;
- modeli (X,Y,ölçüsündən daha kiçik ölçülü modelə (modellərə) çevirməkdən ibarətdir;

367 Riyazi modelləşdirmənin əsas əməliyyatları – quraşdırma nə deməkdir?

- verilmiş və ya təyin edilmiş struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ümumi modeli quraşdırmaqdan ibarətdir
- altmodellərin köməyi ilə sistemin struktur əlaqəliyinin, mürəkkəbliyinin, dayanıqlılığının tədqiqindən ibarətdir;
- real sistemin fəaliyyətini adekvat olaraq təsvir edən riyazi modelin nəzarətlərin nəticələrinə görə qurulması məsələsinin həlli;
- modeli (X,Y,ölçüsündən daha kiçik ölçülü modelə (modellərə) çevirməkdən ibarətdir;
- sistemin (modelin) strukturunu saxlamaqla altsistemlərə (altmodellərə) bölünməsindən ibarətdir;

368 Riyazi modelləşdirmənin əsas əməliyyatları – ekspertiza nə deməkdir?

- verilmiş və ya təyin edilmiş struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ümumi modeli quraşdırmaqdan ibarətdir
- tədqiq edilən sistemin altsistemlərinin tədqiqi və ya modelləşdirilməsi üçün ekspertlərin təcrübi bilik, intuisiya, intellektindən istifadə edilməsidir;
- altmodellərin köməyi ilə sistemin struktur əlaqəliyinin, mürəkkəbliyinin, dayanıqlılığının tədqiqindən ibarətdir;
- real sistemin fəaliyyətini adekvat olaraq təsvir edən riyazi modelin nəzarətlərin nəticələrinə görə qurulması məsələsinin həlli;
- sistemin (modelin) strukturunu saxlamaqla altsistemlərə (altmodellərə) bölünməsindən ibarətdir;

369 Riyazi modelləşdirmənin əsas əməliyyatları – hesablama təcrübəsi nə deməkdir?

- verilmiş və ya təyin edilmiş struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ümumi modeli quraşdırmaqdan ibarətdir
- model vasitəsilə kompyuterdə obyektin bu və ya digər vəziyyətlərinin paylanması, proqnozu, giriş siqnallarına reaksiyasını həyata keçirilməsidir;
- altmodellərin köməyi ilə sistemin struktur əlaqəliyinin, mürəkkəbliyinin, dayanıqlılığının tədqiqindən ibarətdir;
- real sistemin fəaliyyətini adekvat olaraq təsvir edən riyazi modelin nəzarətlərin nəticələrinə görə qurulması məsələsinin həlli;
- tədqiq edilən sistemin altsistemlərinin tədqiqi və ya modelləşdirilməsi üçün ekspertlərin təcrübi bilik, intuisiya, intellektindən istifadə edilməsidir;

370 Qurulma prinsiplərinə görə riyazi modellər neçə cür olur?

- düzgün cavab yoxdur.
- iki;
- bir;
- üç;
- dörd;

371 Qurulma prinsiplərinə görə analitik modellər hansıdır?

- bütün cavablar doğrudur
- real obyektlərin fəaliyyətləri açıq funksional əlaqələr şəklində yazılırlar;
- sistemin struktur əlaqəliyinin, mürəkkəbliyinin, dayanıqlılığının tədqiqi;
- struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ibarətdir;
- kompüterdə obyektin bu və ya digər vəziyyətləri paylanır;

372 Qurulma prinsiplərinə görə imitasiya modelləri hansıdır?

- e)sistemin struktur əlaqəliyinin, mürəkkəbliyinin, dayanıqlılığının tədqiq edilir.
- obyektin fəaliyyətini və məntiqi strukturunu saxlayan real elementar təsirləri alqoritmlər vasitəsi ilə təsvir edilir;
- real obyektlərin fəaliyyətləri açıq funksional əlaqələr şəklində yazılırlar;
- struktura görə əlaqəli və dayanıqlı altmodellərdən ibarətdir;
- kompüterdə obyektin bu və ya digər vəziyyətləri paylanır;

373 Analitik modellərin riyazi problemdən asılı olaraq hansı növləri var?

- teoremlər, tənliklər, aproksimasiya məsələləri, stoxastik problemlər.
- tənliklər, aproksimasiya məsələləri, stoxastik problemlər;
- teoremlər, tənliklər, stoxastik problemlər;
- nəzəriyyələr, tənliklər, aproksimasiya məsələləri;
- fərziyyələr, teoremlər, tənliklər;

374 Tədqiq edilən obyektin xarakterindən asılı olaraq riyazi modellər neçə cür olur?

- altı.
- iki;
- üç;
- dörd;
- beş;

375 Tədqiq edilən obyektin xarakterindən asılı olaraq riyazi modellər hansıdır?

- izomorf və homomorf modellər.
- determinik və stoxastik;
- statik və dinamik modellər;
- empirik və yarımempirik modellər;
- statik və empirik modellər;

376 Hansı modellər determinik modellər adlanır?

- obyektin fəaliyyəti alqoritmlərlə təsvir edilir.
- bütün təsadüfi təsirlərin yoxluğu, modelin elementlərinin və sistemin fəaliyyətinin kifayət qədər dəqiq təyin olunduğu fərz edilir;
- obyektin fəaliyyəti alqoritmlərlə təsvir edilir;
- real obyektlərin fəaliyyətləri açıq funksional əlaqələr şəklində yazılırlar;
- kompüterlərdə reallaşdırılır;

377 Hansı modellər stoxastik modellər adlanır?

- obyektin fəaliyyəti alqoritmlərlə təsvir edilir.
- tədqiq edilən obyektəki prosesin təsadüfi xarakterdə olduğu nəzərə alınır;

- obyektin fəaliyyəti alqoritmlərlə təsvir edilir;
- real obyektlərin fəaliyyətləri açıq funksional əlaqələr şəklində yazılırlar;
- bütün təsadüfi təsirlərin yoxluğu, modelin elementlərinin və sistemin fəaliyyətinin kifayət qədər dəqiq təyin olunduğu fərz edilir;

378 Determinik modellərin sinfələri hansıdır?

- izomorf və homomorf modellər.
- həqiqi modellər, ideal modellər;
- statik və dinamik modellər;
- empirik və yarımpiririk modellər;
- statik və empirik modellər;

379 Həqiqi modellər neşə növə bölünür?

- altı.
- üç;
- beş;
- iki;
- dörd;

380 Həqiqi modellər hansıdır?

- heç biri.
- natura, fiziki, riyazi;
- natura, fiziki, statik;
- empirik, fiziki, riyazi;
- statik, empirik;

381 Həqiqi natura modellər hansıdır?

- bütün cavablar doğrudur.
- üzərində elmi, texniki, istehsal təcrübələri aparılan real obyektlər, proseslər və sistemlərdir;
- orijinal obyektlərin fiziki xassələrini canlandıran və təqlid edən maketlər, mulyajlardır.
- analoq, struktur, həndəsi, qrafiki, rəqəmli və kibernetik modellərdir;
- istehsal təcrübələri aparılan real obyektlər, rəqəmli və kibernetik modellərdir;

382 Həqiqi fiziki modellər hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- orijinal obyektlərin fiziki xassələrini canlandıran və təqlid edən maketlər, mulyajlardır.
- üzərində elmi, texniki, istehsal təcrübələri aparılan real obyektlər, proseslər və sistemlərdir;
- analoq, struktur, həndəsi, qrafiki, rəqəmli və kibernetik modellərdir;
- istehsal təcrübələri aparılan real obyektlər, rəqəmli və kibernetik modellərdir;

383 Həqiqi riyazi modellər hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- analoq, struktur, həndəsi, qrafiki, rəqəmli və kibernetik modellərdir;
- üzərində elmi, texniki, istehsal təcrübələri aparılan real obyektlər, proseslər və sistemlərdir;
- orijinal obyektlərin fiziki xassələrini canlandıran və təqlid edən maketlər, mulyajlardır.
- istehsal təcrübələri aparılan real obyektlər, rəqəmli və kibernetik modellərdir;

384 İdeal əyani modellər neçə yerə bölünür?

- altı.
- iki;
- beş;
- üç;
- dörd;

385 İdeal əyani modellər hansıdır?

- işarəli, struktur, həndəsi;
- əyani, işarəli;
- analoq, struktur, həndəsi;
- elmi, texniki, həndəsi;
- rəqəmli və kibernetik;

386 İdeal əyani modellərə aiddir:

- bütün cavablar doğrudur.
- sxemlər, xəritələr, cizgilər, qrafiklər, qraflar, analoqlar, struktur və həndəsi modellər;
- simvollar, əlifbalar, proqramlaşdırma dilləri, nizamlı texnoloji yazılar, şəbəkəli təsvirlər.
- orijinal obyektlərin fiziki xassələrini canlandıran və təqlid edən maketlər;
- analoq, struktur, həndəsi, qrafiki, rəqəmli və kibernetik modellərdir;

387 İdeal işarəli modellərə aiddir:

- düzgün cavab yoxdur.
- simvollar, əlifbalar, proqramlaşdırma dilləri, nizamlı texnoloji yazılar, şəbəkəli təsvirlər.
- sxemlər, xəritələr, cizgilər, qrafiklər, qraflar, analoqlar, struktur və həndəsi modellər;
- orijinal obyektlərin fiziki xassələrini canlandıran və təqlid edən maketlər;
- analoq, struktur, həndəsi, qrafiki, rəqəmli və kibernetik modellərdir;

388 Obyektin giriş informasiyasına nəzərən modellər neçə cür olur?

- altı.
- iki;
- beş;
- üç;
- dörd;

389 Obyektin giriş informasiyasına nəzərən modellər hansıdır?

- nəzəri, empirik;
- kəsilməz, diskret.
- statik, dinamik;
- həqiqi, ideal;
- riyazi, alqoritmik;

390 Real obyektlə riyazi modelin uyğunluğuna görə riyazi modellər neçə cür olur?

- altı.
- üç;

- iki;
- dörd;
- beş;

391 Real obyektlə riyazi modelin uyğunluğuna görə riyazi modellər hansıdır?

- nəzəri, empirik;
- kəsilməz, diskret
- statik, dinamik;
- həqiqi, ideal;
- izomorf, homomorf;

392 Izomorf modellər hansıdır?

- modellə obyektin ancaq bir sıra əhəmiyyətli elementləri arasında uyğunluq olur;
- modellə obyektin (sistemin və ya prosesin) bütün elementləri arasında tamamilə qarşılıqlı birqiyətli uyğunluq mövcuddur;
- informasiya və parametrlər kəsilməz, riyazi əlaqələr isə dayanıqsızdır;
- informasiya və parametrlər kəsilməz, riyazi əlaqələr isə dayanıqlı olur;
- informasiya və parametrlər-diskret, riyazi əlaqələr isə dayanıqsızdır;

393 Homomorf modellər hansıdır?

- informasiya və parametrlər-diskret, riyazi əlaqələr isə dayanıqsızdır;
- modellə obyektin ancaq bir sıra əhəmiyyətli elementləri arasında uyğunluq olur;
- modellə obyektin (sistemin və ya prosesin) bütün elementləri arasında tamamilə qarşılıqlı birqiyətli uyğunluq mövcuddur;
- informasiya və parametrlər kəsilməz, riyazi əlaqələr isə dayanıqsızdır;
- informasiya və parametrlər kəsilməz, riyazi əlaqələr isə dayanıqlı olur;

394 Riyazi məsələlərin həllinin bütün metodlarını neçə qrupa bölmək olar?

- altı.
- iki;
- üç;
- dörd;
- beş;

395 Riyazi məsələlərin həlli metodları hansıdır?

- dəqiq, empirik və təqribi metodlar;
- dəqiq və təqribi metodlar;
- empirik və yarımpirik metodlar;
- dəqiq və empirik;
- empirik və təqribi metodlar;

396 Riyazi modellərin qurulması zamanı hansı yanaşmalardan istifadə olunur?

- şəbəkə, ümumiləşdirilmiş;
- bütün cavablar doğrudur.
- kəsilməz-determinik;
- diskret-determinik;

- diskret-stoxastik, kəsilməz-stoxastik;

397 Riyazi modellərin qurulması zamanı kəsilməz-determinik yanaşma hansıdır?

- riyazi aparat kimi dinamik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur.
 riyazi modellər kimi diferensial tənliklər sistemindən istifadə edilir;
 avtomatlar nəzəriyyəsi riyazi aparatının köməyi ilə reallaşdırılır;
 riyazi aparat kimi statik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur;
 xidmət proseslərinin formallaşdırılması üçün tətbiq olunur;

398 Riyazi modellərin qurulması zamanı diskret-determinik yanaşma hansıdır?

- riyazi aparat kimi dinamik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur.
 avtomatlar nəzəriyyəsi riyazi aparatının köməyi ilə reallaşdırılır;
 riyazi modellər kimi diferensial tənliklər sistemindən istifadə edilir;
 riyazi aparat kimi statik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur;
 xidmət proseslərinin formallaşdırılması üçün tətbiq olunur;

399 Riyazi modellərin qurulması zamanı diskret-stoxostik yanaşma hansıdır?

- riyazi aparat kimi dinamik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur.
 riyazi aparat kimi statik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur;
 riyazi modellər kimi diferensial tənliklər sistemindən istifadə edilir;
 avtomatlar nəzəriyyəsi riyazi aparatının köməyi ilə reallaşdırılır;
 xidmət proseslərinin formallaşdırılması üçün tətbiq olunur;

400 Riyazi modellərin qurulması zamanı kəsilməz-stoxastik yanaşma hansıdır?

- xidmət proseslərinin formallaşdırılması üçün tətbiq olunur;
 riyazi aparat kimi dinamik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur.
 riyazi modellər kimi diferensial tənliklər sistemindən istifadə edilir;
 avtomatlar nəzəriyyəsi riyazi aparatının köməyi ilə reallaşdırılır;
 riyazi aparat kimi statik təsvirli ehtimali avtomatlardan istifadə olunur;

401 Riyazi modelin qurulması üçün zəruridir:

- məhdudiyətlərin, tənliklərin, bərabərliklərin, bərabərsizliklərin məntiqi-riyazi əməllərin köməyi ilə obyektin, prosesin və ya sistemin daxili və xarici əlaqələrinin müəyyənəşdirilməsi;
 bütün cavablar doğrudur.
 real obyektin hərtərəfli analizi, obyektin ən çox mahiyyət kəsb edən cəhətlərinin ayırd edilməsi;
 obyektin əsas cəhətlərinə və xassələrinə təsir edən parametrlərin təyini;
 obyektin əsas xassələrinin əlaqələrini məntiqi-riyazi münasibətlərin köməyi ilə dəyişənlərin qiymətlərindən asılı olaraq təsviri;

402 Riyazi modelləşdirmə həm də özündə nələri cəmləşdirir?

- modeldən istifadə;
 bütün cavablar doğrudur.
 obyektin fəaliyyətini modelləşdirən alqoritmin qurulması;
 model və obyektin adekvatlığının yoxlanılması;
 modelin təshih edilməsi;

403 Kompyuter modelləşdirməsinin məğzi nədən ibarətdir?

- model dəqiqləşdirilir;
- bütün cavablar doğrudur.
- kompyuterin köməyi ilə riyazi model əsasında seriya hesablama eksperimentləri aparılır;
- obyekt və ya proseslərin xassələri tədqiq olunur;
- onların optimal parametrləri və iş rejimləri tapılır;

404 Kompyuter modelləşdirməsi nələri nəzərdə tutur?

- kompyuterlə ölçü cihazlarının, vericilərin, sensorların və s. birgə istifadəsinə əsaslanan xüsusiləşdirilmiş tətbiqi texnologiyalar;
- bütün cavablar doğrudur.
- imitaisiya (hesablamməmodelləşdirilməsi);
- hadisələrin və proseslərin vizuallaşdırılması (qrafiki modelləşdirmə);
- böyük tətbiqi texnologiyalar;

405 "İmitaisiya modelləşdirməsi real sistemin modelinin qurulması prosesidir və bu model əsasında sistemin fəaliyyətini (özünüaparmasını) qavramaq, yaxud da qiymətləndirmək məqsədilə eksperimentlərin qoyulmasıdır" ifadəsi hansı alimə məxsusdur?

- Surmin Y.P.;
- Şennon R.;
- Eddinqton A.;
- Antonov A.B.;
- Lapıgin Y.N.;

406 İmitaisiya modelləşdirilməsinin tətbiqi şərtləri hansıdır?

- müəyyən dövr ərzində prosesin gedişinə nəzarəti həyata keçirmək mümkündür;
- bütün cavablar doğrudur.
- verilən məsələnin başa çatdırılmış riyazi qoyuluşu mövcud deyil;
- formalaşdırılmış riyazi modelin analitik metodla həlli işlənilməyib;
- analitik metodlar mövcuddur, lakin riyazi proseduralar o qədər mürəkkəb və çoxzəhmətli ki, onlardan istifadə edilməsi səmərəli olmur;

407 Kompyuter (imitasiyməmodelləşdirməsi mərhələlərinə aid deyil)?

- alqoritm və proqramların qurulması, proqramların icrası və testləşdirilməsi, modelin real obyektə adekvatlılığının müəyyənəşdirilməsi;
- bütün cavablar doğrudur.
- modelləşdirmənin məqsədlərinin təyini (bu, obyektin qavranılması, idarə edilməsi və obyektə təsirlərin proqnozlaşdırılmasından ibarətdir);
- modelin giriş dəyişənlərinin çıxış dəyişənlərinə təsirinin vaciblik dərəcəsinə görə bölünməsi;
- modelin riyazi yazılışının (təsvirinin) axtarılması, qurulmuş modelin tətbiqi;

408 Sistemlərin modelləşdirilməsində kompyuter hansı funksiyaları yerinə yetirir?

- yeni biliklərin alınması üçün modelləşdirmə vasitəsi rolunu oynamaq, yeni modellərin öyrətmə vasitəsi rolunu ifa etmək;
- bütün cavablar doğrudur.
- ənənvi hesablama vasitələri, alqoritmlər, texnologiyalarla həll edilən məsələlərin həlli üçün köməkçi vasitə rolunu yerinə yetirmək;

- ənənəvi hesablama vasitələri alqoritmlər, texnologiyalarla həl edilə bilməyən məsələlərin həlli üçün yeni məsələlərin qoyuluşu və həlli vasitəsi rolunu ifa etmək;
- kompyuter öyrənmə-modelləşdirmə vasitələrinin konstruksiyası rolunu yerinə yetirmək;

409 Kompyuter modelləşdirməsinin məsələnin qoyuluşu mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- məsələnin formalaşdırılması, modelləşdirmənin məqsədlərinin və onların üstünlük dərəcələrinin təyini, modelləşdirmə obyektı - sistem haqqında informasiyanın yığılması, verilənlərin təsviri;
- mövcud analoqların və altsistemlərin analizi, modelləşdirmənin texniki vasitələrinin analizi, modelləşdirmənin proqram təminatının analizi, riyazi təminatın analizi;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalarının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;
- altmodellərin tədqiqi metodlarının seçilməsi, alqoritmlərin, onların psevdekordlarının seçilməsi, adaptasiyası və işlənməsi, altmodellərdən modelin yığılması, modelin identifikasiyası, modelin istifadə olunan adekvatlılıq, dayanıqlılıq və həssaslıq kriterilərinin formalaşdırılması.

410 Kompyuter modelləşdirməsinin modelləşdirmədən əvvəlki analiz mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- mövcud analoqların və altsistemlərin analizi, modelləşdirmənin texniki vasitələrinin analizi, modelləşdirmənin proqram təminatının analizi, riyazi təminatın analizi;
- məsələnin formalaşdırılması, modelləşdirmənin məqsədlərinin və onların üstünlük dərəcələrinin təyini, modelləşdirmə obyektı - sistem haqqında informasiyanın yığılması, verilənlərin təsviri;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalarının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;
- altmodellərin tədqiqi metodlarının seçilməsi, alqoritmlərin, onların psevdekordlarının seçilməsi, adaptasiyası və işlənməsi, altmodellərdən modelin yığılması, modelin identifikasiyası, modelin istifadə olunan adekvatlılıq, dayanıqlılıq və həssaslıq kriterilərinin formalaşdırılması.

411 Kompyuter modelləşdirməsinin məsələnin (modelin) analizi mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalarının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;
- məsələnin formalaşdırılması, modelləşdirmənin məqsədlərinin və onların üstünlük dərəcələrinin təyini, modelləşdirmə obyektı - sistem haqqında informasiyanın yığılması, verilənlərin təsviri;
- mövcud analoqların və altsistemlərin analizi, modelləşdirmənin texniki vasitələrinin analizi, modelləşdirmənin proqram təminatının analizi, riyazi təminatın analizi;
- altmodellərin tədqiqi metodlarının seçilməsi, alqoritmlərin, onların psevdekordlarının seçilməsi, adaptasiyası və işlənməsi, altmodellərdən modelin yığılması, modelin identifikasiyası, modelin istifadə olunan adekvatlılıq, dayanıqlılıq və həssaslıq kriterilərinin formalaşdırılması.

412 Kompyuter modelləşdirməsinin modelin tədqiqi mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- altmodellərin tədqiqi metodlarının seçilməsi, alqoritmlərin, onların psevdekordlarının seçilməsi, adaptasiyası və işlənməsi, altmodellərdən modelin yığılması, modelin identifikasiyası, modelin istifadə olunan adekvatlılıq, dayanıqlılıq və həssaslıq kriterilərinin formalaşdırılması;
- məsələnin formalaşdırılması, modelləşdirmənin məqsədlərinin və onların üstünlük dərəcələrinin təyini, modelləşdirmə obyektı - sistem haqqında informasiyanın yığılması, verilənlərin təsviri;
- mövcud analoqların və altsistemlərin analizi, modelləşdirmənin texniki vasitələrinin analizi, modelləşdirmənin proqram təminatının analizi, riyazi təminatın analizi;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalarının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;

413 Kompyuter modelləşdirməsinin proqramlaşdırma mərhələsi hansıdır?

- altmodellərin tədqiqi metodlarının seçilməsi, alqoritmlərin, onların psevdekordlarının seçilməsi, adaptasiyası və işlənməsi, altmodellərdən modelin yığılması, modelin identifikasiyası, modelin istifadə olunan adekvatlılıq, dayanıqlılıq və həssaslıq kriterilərinin formalaşdırılması.
- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- məsələnin formalaşdırılması, modelləşdirmənin məqsədlərinin və onların üstünlük dərəcələrinin təyini, modelləşdirmə obyektı - sistem haqqında informasiyanın yığılması, verilənlərin təsviri;
- mövcud analoqların və altsistemlərin analizi, modelləşdirmənin texniki vasitələrinin analizi, modelləşdirmənin proqram təminatının analizi, riyazi təminatın analizi;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalırının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;

414 Kompyuter modelləşdirməsinin testləşdirmə və sazlama mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- sintaksis sazlama, semantik sazlama, test hesabatları, testləşdirmənin nəticələrinin analizi, modelin dayanıqlılığının tədqiqi;
- məsələnin formalaşdırılması, modelləşdirmənin məqsədlərinin və onların üstünlük dərəcələrinin təyini, modelləşdirmə obyektı - sistem haqqında informasiyanın yığılması, verilənlərin təsviri;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalırının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;
- altmodellərin tədqiqi metodlarının seçilməsi, alqoritmlərin, onların psevdekordlarının seçilməsi, adaptasiyası və işlənməsi, altmodellərdən modelin yığılması, modelin identifikasiyası, modelin istifadə olunan adekvatlılıq, dayanıqlılıq və həssaslıq kriterilərinin formalaşdırılması;

415 Kompyuter modelləşdirməsinin modelləşdirmənin qiymətləndirilməsi mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- modelləşdirmə vasitələrinin qiymətləndirilməsi, modelləşdirmənin adekvatlığının qiymətləndirilməsi, modelləşdirmənin həssaslığının qiymətləndirilməsi, proqramın optimallaşdırılması;
- məsələnin formalaşdırılması, modelləşdirmənin məqsədlərinin və onların üstünlük dərəcələrinin təyini, modelləşdirmə obyektı - sistem haqqında informasiyanın yığılması, verilənlərin təsviri;
- sintaksis sazlama, semantik sazlama, test hesabatları, testləşdirmənin nəticələrinin analizi, modelin dayanıqlılığının tədqiqi;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalırının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;

416 Kompyuter modelləşdirməsinin sənədləşdirmə mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.
- məsələnin, məqsədlərinin yazılışı, modelin, metodun, alqoritmin təsviri, reallaşdırma vasitələrinin təsviri, imkan və məhdudiyyətlərin təsviri, giriş/çıxış formatlarının, spesifikasiyalarının təsviri, testləşdirmənin yazılışı, istifadəçi təlimatlarının yaradılması;
- sintaksis sazlama, semantik sazlama, test hesabatları, testləşdirmənin nəticələrinin analizi, modelin dayanıqlılığının tədqiqi;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalırının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;
- modelləşdirmə vasitələrinin qiymətləndirilməsi, modelləşdirmənin adekvatlığının qiymətləndirilməsi, modelləşdirmənin həssaslığının qiymətləndirilməsi, proqramın optimallaşdırılması;

417 Kompyuter modelləşdirməsinin müşayiət mərhələsi hansıdır?

- testləşdirmə metodu və testlərin seçilməsi, proqramlaşdırma dilində kodlaşdırma, proqramın şərhı.

- istifadənin, istifadə tezliyinin, istifadəçilərin sayının, istifadə tipinin analizi (dialoq, avtonom və s.), modeldən istifadə zamanı imtiyazların analizi, modelin, alqoritmin və proqramın istismarına xidmət edilməsi, imkanların genişləndirilməsi, yeni funksiyaların daxil edilməsi və ya modelləşdirmə rejimlərinin dəyişdirilməsi (eyni zamanda mühitin), proqramda gizli səhvlərin tapılması və açıqlanması;
- məsələnin, məqsədlərinin yazılışı, modelin, metodun, alqoritmin təsviri, reallaşdırma vasitələrinin təsviri, imkan və məhdudiyyətlərin təsviri, giriş/çıxış formatlarının, spesifikasiyalarının təsviri, testləşdirmənin yazılışı, istifadəçi təlimatlarının yaradılması;
- sintaksis sazlama, semantik sazlama, test hesablatları, testləşdirmənin nəticələrinin analizi, modelin dayanıqlığının tədqiqi;
- verilənlərin strukturlarının işlənməsi, verilənlərin giriş/çıxış spesifikasiyalarının, fonnalarının hazırlanması, modelin struktur və tərkibinin layihələndirilməsi;

418 Modelləşdirmənin xüsusi vasitələrinin inkişafında necə istiqaməti ayırd etmək olar?

- düzgün cavab yoxdur.
- iki;
- bir;
- üç;
- dörd;

419 Modelləşdirmənin xüsusi vasitələrinin inkişafında istiqamətlər hansıdır?

- proqram interfeysinin yaradılması.
- böyük və mürəkkəb sistemlərin analizi üçün modelləşdirmə vasitələri və proqram kompleksləri;
- universal proqramlaşdırma dilləri;
- müəyyən tip verilənlərin formalaşdırılması;
- proqramların layihələndirilməsi vasitələrinin inkişafı;

420 İnformasiya modeli nə deməkdir?

- dünyanın dərk edilməsi və öyrənilməsidir.
- obyektin, prosesin, hadisənin informasiya baxımından təsviridir;
- tədqiq olunan obyektin təyini, təsviri üçün formal konstruksiyaların seçilməsidir;
- tədqiq olunan obyektin təyini;
- obyektin təsviri üçün formal konstruksiyaların seçilməsidir;

421 İnformasiya modelinin əsasında hansı müddəalar durur?

- elementlər öz aralarında əlaqələrlə bağlıdırlar;
- bütün cavablar doğrudur.
- hər bir obyekt elementlərdən ibarətdir;
- elementlər xassələrə malikdirlər;
- hər bir obyekt elementlərdən ibarətdir, elementlər xassələrə malikdirlər;

422 Təsvir üsuluna görə informasiya modelləri hansıdır?

- proqramlaşdırma dilləri ilə təsvir olunan modellər.
- formal dillərlə təsvir olunan modellər, qrafik üsullarla təsvir olunan modellər;
- təsnifat-yönlü modellər, statik modellər, dinamik modellər;
- infoloji (konseptual) modellər, datoloji modellər;
- determinləşdirilmiş, ehtimallı modellər;

423 Qurulma məqsədinə görə informasiya modelləri hansıdır?

- proqramlaşdırma dilləri ilə təsvir olunan modellər.
- təsnifat-yönlü modellər, statik modellər, dinamik modellər;
- formal dillərlə təsvir olunan modellər, qrafik üsullarla təsvir olunan modellər;
- infoloji (konseptual) modellər, dataloji modellər;
- determinləşdirilmiş, ehtimallı modellər;

424 Yaddaş mühiti ilə (kompyuterlə) bağlılığına görə informasiya modelləri hansıdır?

- proqramlaşdırma dilləri ilə təsvir olunan modellər.
- infoloji (konseptual) modellər, dataloji modellər;
- formal dillərlə təsvir olunan modellər, qrafik üsullarla təsvir olunan modellər;
- təsnifat-yönlü modellər, statik modellər, dinamik modellər;
- determinləşdirilmiş, ehtimallı modellər;

425 Modelləşdirilən obyektin təbiətinə görə informasiya modelləri hansıdır?

- proqramlaşdırma dilləri ilə təsvir olunan modellər.
- determinləşdirilmiş, ehtimallı modellər;
- formal dillərlə təsvir olunan modellər, qrafik üsullarla təsvir olunan modellər;
- təsnifat-yönlü modellər, statik modellər, dinamik modellər;
- infoloji (konseptual) modellər, dataloji modellər;

426 Formal dillərlə təsvir olunan modellərə aid deyil:

- məhdudlaşdırılmış təbii dil vasitəsilə təsvir olunan modellər;
- sxem üsulu təsvir edilən modellər.
- riyazi dil vasitəsilə təsvir olunan modellər;
- cədvəl vasitəsilə təsvir olunan modellər;
- formal dil (deklarativ və ya prosedur) vasitəsilə təsvir olunan modellər;

427 Qrafik üsullarla təsvir olunan modellərə aiddir.

- sxem, diaqram və qrafiklərdən birgə istifadə etməklə təsvir edilən modellər;
- bütün cavablar doğrudur.
- sxem üsulu ilə təsvir edilən modellər;
- diaqramlarla təsvir edilən modellər;
- qrafiklərlə təsvir edilən modellər;

428 Təsnifat-yönlü informasiya modelləri hansıdır?

- infoloji modelin kompyuter-yönlü təsvirini əks etdirən modellər.
- ağacvari modellər, geneoloji modellər;
- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər;
- vaxt ölçüsünü nəzərə alınmaqla differensial tənliklərin həlli əsasında idarəetmə və proqnozlaşdırma məsələlərinin həlli modelləri;
- mühitin təbiətindən və parametrlərindən asılı olmayan modellər;

429 Statik informasiya modelləri hansıdır?

- infoloji modelin kompyuter-yönlü təsvirini əks etdirən modellər.
- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər;
- ağacvari modellər, geneoloji modellər;

- vaxt ölçüsünü nəzərə alınmaqla differensial tənliklərin həlli əsasında idarəetmə və proqnozlaşdırma məsələlərinin həlli modelləri;
- mühitin təbiətindən və parametrlərindən asılı olmayan modellər;

430 Dinamik informasiya modelləri hansıdır?

- infoloji modelin kompyuter-yönlü təsvirini əks etdirən modellər.
- vaxt ölçüsü nəzərə alınmaqla differensial tənliklərin həlli əsasında idarəetmə və proqnozlaşdırma məsələlərinin həlli modelləri;
- ağacvari modellər, geneoloji modellər;
- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər;
- mühitin təbiətindən və parametrlərindən asılı olmayan modellər;

431 Infoloji (informasiya-məntiqi) model hansıdır?

- infoloji modelin kompyuter-yönlü təsvirini əks etdirən modellər.
- mühitin təbiətindən və parametrlərindən asılı olmayan modellər;
- ağacvari modellər, geneoloji modellər;
- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər;
- vaxt ölçüsü nəzərə alınmaqla differensial tənliklərin həlli əsasında idarəetmə və proqnozlaşdırma məsələlərinin həlli modelləri;

432 Dataloji model hansıdır?

- mühitin təbiətindən və parametrlərindən asılı olmayan modellər;
- infoloji modelin kompyuter-yönlü təsvirini əks etdirən modellər.
- ağacvari modellər, geneoloji modellər;
- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər;
- vaxt ölçüsü nəzərə alınmaqla differensial tənliklərin həlli əsasında idarəetmə və proqnozlaşdırma məsələlərinin həlli modelləri;

433 Determinləşdirilmiş modellər hansıdır?

- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər.
- obyektin dəyişilməsi və ya inkişafı müəyyən qanunlarla baş verir və həmin qanunlar məlum olur;
- obyektin dəyişilməsi və ya inkişafı qanunauyğunluqlarla deyil, müəyyən ehtimalla baş verir;
- mühitin təbiətindən və parametrlərindən asılı olmayan modellər;
- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər;

434 Ehtimallı modellər hansıdır?

- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər.
- obyektin dəyişilməsi və ya inkişafı qanunauyğunluqlarla deyil, müəyyən ehtimalla baş verir;
- obyektin dəyişilməsi və ya inkişafı müəyyən qanunlarla baş verir və həmin qanunlar məlum olur;
- mühitin təbiətindən və parametrlərindən asılı olmayan modellər;
- müəyyən vaxt intervalı ərzində obyektin vəziyyətini xarakterizə edən verilənlərlə qurulan modellər;

435 Verilənlər modeli nədir?

- verilənlərin strukturunun kateqoriyaların müəyyən edilməsi;
- bütün cavablar doğrudur.
- verilənlər bazalarında verilənlərin təsviri;
- verilənlərin necə və hansı qaydalarla strukturlaşmasını təyini;

- verilənlərin mümkün strukturlarını və onlar arasındakı əlaqələrinin təyini;

436 Verilənlərin struktur modelləşdirilməsi üçün klassik modellərə aiddir:

- çoxölçülü və obyekt-yönlü modellər.
 iyerarxik, şəbəkə və relasiya modelləri;
 postrelasiya, çoxölçülü və obyekt-yönlü modellər;
 iyerarxik, çoxölçülü və obyekt-yönlü modellər;
 postrelasiya, şəbəkə və relasiya modelləri;

437 Verilənlərin struktur modelləşdirilməsi üçün yeni modellərə aiddir:

- çoxölçülü və obyekt-yönlü modellər.
 postrelasiya, çoxölçülü və obyekt-yönlü modellər;
 iyerarxik, şəbəkə və relasiya modelləri;
 iyerarxik, çoxölçülü və obyekt-yönlü modellər;
 postrelasiya, şəbəkə və relasiya modelləri;

438 Verilənlərin iyerarxik modeli nəyə əsaslanır?

- verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində təsviri və verilənlərin strukturlarının cədvəl formasında təsvirinə.
 verilənlərin nizamlı qraf (və ya ağaşəklində təsvirinə);
 verilənlər ixtiyari qraf şəklində təsvirinə;
 verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində təsvirinə;
 verilənlərin strukturlarının cədvəl formasında təsvirinə;

439 Verilənlərin şəbəkə modeli nəyə əsaslanır?

- verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində və cədvəl formasında təsvirinə.
 verilənlər ixtiyari qraf şəklində təsvirinə;
 verilənlərin nizamlı qraf (və ya ağaşəklində təsvirinə);
 verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində təsvirinə;
 verilənlərin strukturlarının cədvəl formasında təsvirinə;

440 Verilənlərin relasiya modeli nəyə əsaslanır?

- verilənlərin strukturlarının cədvəl formasında təsvirinə;
 verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində və cədvəl formasında təsvirinə.
 verilənlərin nizamlı qraf (və ya ağaşəklində təsvirinə);
 verilənlər ixtiyari qraf şəklində təsvirinə;
 verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində təsvirinə;

441 İqtisadi məsələlərin həllində hansı metodlara üstünlük verilir?

- Estetik
 riyazi modelləşdirmə
 psixoloji
 məntiqi
 kibernetik

442 EXCEL-də verilənlərin standart təsvir üsulu necədir?

- cədvəldə sətir və ədədlərin kombinasiyası kimi
- cədvəllər vasitəsi ilə
- cədvəldə ədədlər kimi
- cədvəldə sətirlər kimi
- həm cədvəldə ədədlər kimi, həm də cədvəldə sətirlər kimi

443 Lokal modeli EXCEL-də həll etmək mümkündürmü?

- Məsələdə dəyişənlərin sayı çox olduğu üçün onu EXCEL-də təsvir etmək əməli baxımdan məqsədəuyğun deyil
- bəli
- xeyr
- İki indeksli məsələni EXCEL-də təsvir etmək mümkün deyil
- Məsələnin ölçüsü böyük olduğu üçün onu EXCEL-də həll etmək mümkün deyil

444 EXCEL-də ChartWizard vasitəsindən istifadə etməklə əhali sayının modelləşdirilməsi məsələsi üçün nə etmək mümkündür?

- Pirson əmsalını hesablamaq
- Önəmli bir şeyə nail olmaq mümkün deyil
- Müəyyən statistik hesablamalar aparmaq
- əhali sayının dəyişməsinə qrafik üsulla araşdırmaq
- əhali sayının proqnozlaşdırmaq

445 İqtisadiyyatın ilk riyazi modeli nə olmuşdur?

- Təkrar istehsal
- iqtisadi cədvəllər
- siyasi hesab
- Kapital
- Input-output

446 İqtisadiyyatın riyazi modelləşdirməsində hansı məktəblər olmuşdur?

- klassik siyasi iqtisad; neoklassisizm
- siyasi iqtisadda riyazi məktəb; statistik istiqamət; ekonometrika
- Statistik iqtisad; Harvard barometri; fond bazarı
- əmək bazarı; fond bazarı; pul bazarı
- dar mənada ekonometrika; geniş mənada ekonometrika; statistik ekonometrika

447 İqtisadiyyatda ilk riyazi modelin müəllifi kim olmuşdur?

- Valras
- Kene
- Petti
- Marks
- Kumo

448 Model anlayışının xarakterini göstərin

- informasiya xarakterlidir
- fənlərarasıdır

- texniki elmlərə aiddir
- təbiət elmlərinə xasdır
- Müasir xarakterlidir

449 Modelləşdirmə prosesinin xarakteri necədir?

- əks əlaqə rəbitəli
- dövrü
- mərhələli
- mərhələli və dövrü
- geriyyə dönmə ilə

450 Bank nə vaxt möhkəm dayanıqlığa və yaşamaq qabiliyyətinə malik ola bilər?

- öz kreditləşmə taktikasını proqnozlaşdırır
- kreditləşmə strategiyasını seçmiş, onu iqtisadi-riyazi model vasitəsi ilə təsvir edə bilmişdirsə və öz kreditləşmə taktikasını proqnozlaşdırırsa;
- kreditləşmə strategiyasını seçdikdə;
- kreditləşmə strategiyasını iqtisadi-riyazi model vasitəsi ilə təsvir edə bilmişdirsə;
- kreditləşmə strategiyasını seçmiş və kreditləşmə strategiyasını iqtisadi-riyazi model vasitəsi ilə təsvir edə bilmişdirsə ;

451 Model və modelləşdirmənin tətbiq istiqamətləri - öyrənmə nəyi öyrənməyi nəzərdə tutur?

- sistemi və ya onun ayrı-ayrı altsistemlərini.
- modelləri və modelləşdirməni;
- hər hansı model, modelləşdirmə, modelləşdirmənin nəticələrinin vasitəsilə tədqiq edilən sistemlərin nəzəriyyələrini;
- sistemin çıxış verilənlərinin, vəziyyətlərini;
- sistemin bütövlükdə, sistemin ayrı-ayrılıqda altsistemlərinin, idarəedici qərarların hazırlanmasını;

452 Model və modelləşdirmənin tətbiq istiqamətləri - dərkolunma nəyi dərk etməyi nəzərdə tutur?

- sistemi və ya onun ayrı-ayrı altsistemlərini.
- hər hansı model, modelləşdirmə, modelləşdirmənin nəticələrinin vasitəsilə tədqiq edilən sistemlərin nəzəriyyələrini;
- modelləri və modelləşdirməni;
- sistemin çıxış verilənlərinin, vəziyyətlərini;
- sistemin bütövlükdə, sistemin ayrı-ayrılıqda altsistemlərinin, idarəedici qərarların hazırlanmasını;

453 Model və modelləşdirmənin tətbiq istiqamətləri - proqnozlaşdırma nəyi proqnozlaşdırmağı nəzərdə tutur?

- sistemi və ya onun ayrı-ayrı altsistemlərini.
- sistemin çıxış verilənlərinin, vəziyyətlərini;
- modelləri və modelləşdirməni;
- hər hansı model, modelləşdirmə, modelləşdirmənin nəticələrinin vasitəsilə tədqiq edilən sistemlərin nəzəriyyələrini;
- sistemin bütövlükdə, sistemin ayrı-ayrılıqda altsistemlərinin, idarəedici qərarların hazırlanmasını;

454 Model və modelləşdirmənin tətbiq istiqamətləri - idarəetmə nəyi nəzərdə tutur?

- sistemi və ya onun ayrı-ayrı altsistemlərini.

- sistemin bütövlükdə, sistemin ayrı-ayrılıqda altsistemlərinin, idarəedici qərarların hazırlanmasını;
- modelləri və modelləşdirməni;
- hər hansı model, modelləşdirmə, modelləşdirmənin nəticələrinin vasitəsilə tədqiq edilən sistemlərin nəzəriyyələrini;
- sistemin çıxış verilənlərinin, vəziyyətlərini;

455 Model və modelləşdirmənin tətbiq istiqamətləri - avtomatlaşdırma nəyi avtomatlaşdırmağı nəzərdə tutur?

- sistemin bütövlükdə, sistemin ayrı-ayrılıqda altsistemlərinin, idarəedici qərarların hazırlanmasını;
- sistemi və ya onun ayrı-ayrı altsistemlərini.
- modelləri və modelləşdirməni;
- hər hansı model, modelləşdirmə, modelləşdirmənin nəticələrinin vasitəsilə tədqiq edilən sistemlərin nəzəriyyələrini;
- sistemin çıxış verilənlərinin, vəziyyətlərini;

456 MS Access hal-hazırda verilənlər bazasını idarə etmək üçün ən əlverişli proqram sistemidir. Bunun hansı səbəbləri var?

- bütün cavablar doğrudur
- interfeysin yüksək dərəcədə universal olması, vizual vasitələrin çoxluğu;
- interfeysin yüksək dərəcədə universal olması;
- a) MS Office proqramlar ailəsinə daxil olan proqram paketləri ilə inteqrasiya imkanı;
- vizual vasitələrin çoxluğu

457 Access – relyasiya strukturuna malik verilənlər bazasını idarə etmə sistemidir, ona görə ki...

- bu, obyekt yönümlü modeldir
- cədvəllər sahə və yazılardan ibarətdir
- obyektlər arasında əlaqələr münasibətlər şəklində göstərilir
- iyerarxik asılılıq yoxdur
- bu, şəbəkə modelidir

458 «Access» VBİS-in hansı modelə aid olduğunu təyin edin:

- Obyekt yönümlü
- relyasiya verilənlər bazası
- paylanmış verilənlər bazası
- iyerarxik verilənlər bazası
- şəbəkə verilənlər bazası

459 Aşağıdakılardan hansı Access-in obyekt deyil?

- Sorğular
- Açarlar
- Modullar
- Formalar
- Hesabatlar

460 Microsoft Access verilənlər bazasının hansı obyektində yazıları redaktə etmək mümkün deyil:

- Modullarda

- Hesabatlarda
- cədvəllərdə
- Sorğularda
- Formalarda

461 Microsoft Access proqramının köməyilə yaradılan verilənlər bazasının genişlənməsi hansıdır?

- .ppt
- .mdb
- .doc
- .xls
- .dba

462 Access sistemində sorğu əməliyyatları növlərinə aşağıdakılardan hansı aid deyil,

- əlavə etmə
- cədvəlin silinməsi
- cədvəlin yaradılması
- sorğu məlumatların seçilməsi
- təzələnmə,

463 Queries (Sorğular) – Cümləni tamamlayın.

- iri həcmli informasiya axını üzərində aparılan ardıcıl çoxsaylı əməllər ardıcılığını avtomatlaşdırmaq üçün istifadə edilir.
- verilənləri çeşidləmək üçün vasitədir. Bu imkan verir ki, bazadan yalnız zəruri olan məlumat seçilsin.
- burada yazılar formasında sahələr üzrə verilənlər saxlanılır.
- elektron formalı blankdır. Verilənlərin bazaya daxil edilməsini sadələşdirir və asanlaşdırır. Burada yalnız istifadəçiyə aid məlumat sahələri istifadə edilir.
- informasiyanı istifadəçiyə çap sənədi formasında çatdırmaq üçün istifadə edilən vasitədir. Burada müxtəlif şablon formalar mövcuddur.

464 Forms (Formalar) – Cümləni tamamlayın.

- iri həcmli informasiya axını üzərində aparılan ardıcıl çoxsaylı əməllər ardıcılığını avtomatlaşdırmaq üçün istifadə edilir.
- burada yazılar formasında sahələr üzrə verilənlər saxlanılır.
- verilənləri çeşidləmək üçün vasitədir. Bu imkan verir ki, bazadan yalnız zəruri olan məlumat seçilsin.
- elektron formalı blankdır. Verilənlərin bazaya daxil edilməsini sadələşdirir və asanlaşdırır. Burada yalnız istifadəçiyə aid məlumat sahələri istifadə edilir.
- informasiyanı istifadəçiyə çap sənədi formasında çatdırmaq üçün istifadə edilən vasitədir. Burada müxtəlif şablon formalar mövcuddur.

465 Reports (Hesabatlar) – Cümləni tamamlayın.

- iri həcmli informasiya axını üzərində aparılan ardıcıl çoxsaylı əməllər ardıcılığını avtomatlaşdırmaq üçün istifadə edilir.
- informasiyanı istifadəçiyə çap sənədi formasında çatdırmaq üçün istifadə edilən vasitədir. Burada müxtəlif şablon formalar mövcuddur.
- burada yazılar formasında sahələr üzrə verilənlər saxlanılır.
- verilənləri çeşidləmək üçün vasitədir. Bu imkan verir ki, bazadan yalnız zəruri olan məlumat seçilsin.
- elektron formalı blankdır. Verilənlərin bazaya daxil edilməsini sadələşdirir və asanlaşdırır. Burada yalnız istifadəçiyə aid məlumat sahələri istifadə edilir.

466 Macros (Makroslar) – Cümləni tamamlayın.

- informasiyani istifadəçiyə çap sənədi formasında çatdırmaq üçün istifadə edilən vasitədir. Burada müxtəlif şablon formalar mövcuddur.
- iri həcmli informasiya axını üzərində aparılan ardıcıl çoxsaylı əməllər ardıcılığını avtomatlaşdırmaq üçün istifadə edilir.
- burada yazılar formasında sahələr üzrə verilənlər saxlanılır.
- verilənləri çeşidləmək üçün vasitədir. Bu imkan verir ki, bazadan yalnız zəruri olan məlumat seçilsin.
- elektron formalı blankdır. Verilənlərin bazaya daxil edilməsini sadələşdirir və asanlaşdırır. Burada yalnız istifadəçiyə aid məlumat sahələri istifadə edilir.

467 Modules (Modullar) – Cümləni tamamlayın.

- informasiyani istifadəçiyə çap sənədi formasında çatdırmaq üçün istifadə edilən vasitədir. Burada müxtəlif şablon formalar mövcuddur.
- mürəkkəb məsələlərin həllində Basic proqramlaşdırma dilində makro-əməllər tərtib edilir.
- burada yazılar formasında sahələr üzrə verilənlər saxlanılır.
- verilənləri çeşidləmək üçün vasitədir. Bu imkan verir ki, bazadan yalnız zəruri olan məlumat seçilsin.
- elektron formalı blankdır. Verilənlərin bazaya daxil edilməsini sadələşdirir və asanlaşdırır. Burada yalnız istifadəçiyə aid məlumat sahələri istifadə edilir.

468 Access-də neçə növ müdafiə vasitəsi var,

- altı.
- iki;
- üç;
- dörd;
- beş;

469 Tables (Cədvəllər) – Cümləni tamamlayın.

- iri həcmli informasiya axını üzərində aparılan ardıcıl çoxsaylı əməllər ardıcılığını avtomatlaşdırmaq üçün istifadə edilir.
- burada yazılar formasında sahələr üzrə verilənlər saxlanılır.
- verilənləri çeşidləmək üçün vasitədir. Bu imkan verir ki, bazadan yalnız zəruri olan məlumat seçilsin.
- elektron formalı blankdır. Verilənlərin bazaya daxil edilməsini sadələşdirir və asanlaşdırır. Burada yalnız istifadəçiyə aid məlumat sahələri istifadə edilir.
- informasiyani istifadəçiyə çap sənədi formasında çatdırmaq üçün istifadə edilən vasitədir. Burada müxtəlif şablon formalar mövcuddur.

470 Access-də son istifadəçi üçün nəzərdə tutulmuş proqram əlavələri yaratmağa imkan verən vasitələr hansılardır,

- standart, sinif.
- makros, modul;
- reports, macros;
- modul, sinif;
- standart , macros;

471 MS Access vasitəsi ilə yaradılan verilənlər bazasını idarəetmə sistemləri verilənlərin hansı modeli əsasında qurulmuşdur?

- obyektionlü;

- relyasiya;
- iyerarxiya;
- faset;
- şəbəkə;

472 MS Access-n tətbiq sahəsi hansıdır?

- ev təsərrüfatı;
- bütün cavablar doğrudur.
- müqavilə işləri;
- iri korporasiyalar;
- kiçik biznes;

473 Predmet sahəsi kimi müəssisə və ya təşkilat götürülərsə neçə tip yanaşmadan istifadə etmək olar?

- bir.
- iki;
- üç;
- dörd;
- beş;

474 Predmet sahəsi kimi müəssisə və ya təşkilat götürülərsə hansı yanaşmalardan istifadə etmək olar?

- funksional (struktur)-yönlü və sistemli;
- obyekt-yönlü və funksional (struktur)-yönlü;
- formal və aşkar-məzmunlu;
- obyekt-yönlü və sistemli;
- sistemli və aşkar-məzmunlu;

475 İnformasiya modelləşdirilməsinin obyekt-yönlü metodikasının tətbiqində məqsəd nədən ibarətdir?

- təşkilatı, giriş informasiya axınını çıxış axınına çevirən funksiyalar toplusu kimi təsvir etmək, funksiyaları (verilənlərin emalı metodları) verilənlərdən ayırmaq.
- müəssisəni və ya təşkilatı bir-birilə qarşılıqlı əlaqəli obyektlər toplusu kimi təsvir etmək, predmet sahəsini təşkil edən obyektləri ayırmaq və görülən işlərə (funksiyalarcavabdehliyi onlar arasında bölüşdürmək;
- müəssisəni və ya təşkilatı bir-birilə qarşılıqlı əlaqəli obyektlər toplusu kimi təsvir etmək;
- təşkilatı, giriş informasiya axınını çıxış axınına çevirən funksiyalar toplusu kimi təsvir etmək,
- funksiyaları (verilənlərin emalı metodları) verilənlərdən ayırmaq;

476 İnformasiya modelləşdirilməsinin funksional (struktur)-yönlü metodikasının tətbiqində məqsəd nədən ibarətdir?

- funksiyaları (verilənlərin emalı metodları) verilənlərdən ayırmaq;
- təşkilatı giriş informasiya axınını çıxış axınına çevirən funksiyalar toplusu kimi təsvir etmək, funksiyaları (verilənlərin emalı metodları) verilənlərdən ayırmaq.
- müəssisəni və ya təşkilatı bir-birilə qarşılıqlı əlaqəli obyektlər toplusu kimi təsvir etmək, predmet sahəsini təşkil edən obyektləri ayırmaq və görülən işlərə (funksiyalarcavabdehliyi onlar arasında bölüşdürmək;
- müəssisəni və ya təşkilatı bir-birilə qarşılıqlı əlaqəli obyektlər toplusu kimi təsvir etmək;
- təşkilatı, giriş informasiya axınını çıxış axınına çevirən funksiyalar toplusu kimi təsvir etmək,

477 İnformasiya modelləşdirilməsinin obyekt-yönlü yanaşmasının üstünlüyü nədədir?

- yerinə yetirilən funksiyalar icraçılar tərəfindən daha yaxşı başa düşülür.

- dəyişilmələrə daha davamlı olan sistem qurmağa imkan verir, müəssisənin və təşkilatın mövcud strukturuna daha uyğundur;
- təşkilati struktur yenicə formalaşanda və ya dəyişmə ərəfəsində olduqda səmərəlidir. Belə yanaşmada yerinə yetirilən funksiyalar icraçılar tərəfindən daha yaxşı başa düşülür;
- dəyişilmələrə daha davamlı olan sistem qurmağa imkan verir;
- müəssisənin və təşkilatın mövcud strukturuna daha uyğundur;

478 İnformasiya modelləşdirilməsinin funksional (struktur)-yönlü yanaşmasının üstünlüyü nədədir?

- yerinə yetirilən funksiyalar icraçılar tərəfindən daha yaxşı başa düşülür.
- təşkilati struktur yenicə formalaşanda və ya dəyişmə ərəfəsində olduqda səmərəlidir. Belə yanaşmada yerinə yetirilən funksiyalar icraçılar tərəfindən daha yaxşı başa düşülür;
- dəyişilmələrə daha davamlı olan sistem qurmağa imkan verir, müəssisənin və təşkilatın mövcud strukturuna daha uyğundur;
- dəyişilmələrə daha davamlı olan sistem qurmağa imkan verir;
- müəssisənin və təşkilatın mövcud strukturuna daha uyğundur;

479 Funksional sistemlərin qrafik təsviri dili olan IDEF metodologiyası neçə anlayışa əsaslanır?

- altı.
- dörd;
- iki;
- üç;
- beş;

480 Funksional sistemlərin qrafik təsviri dili olan IDEF metodologiyası hansı anlayışlara əsaslanır?

- funksional blok, dekompozisiya;
- funksional blok, interfeys qövsü, dekompozisiya, qlossari;
- funksional blok, interfeys qövsü;
- interfeys qövsü, dekompozisiya, qlossari;
- funksional blok, interfeys qövsü, qlossari;

481 IDEF metodologiyası anlayışı - Funksional blok (Activity box) hansı əməliyyatı yerinə yetirir?

- modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir.
- baxılan sistem çərçivəsində müəyyən funksiyaları təsvir edir
- funksional blokda emal edilən və ya funksiyaya digər təsiri olan elementi əks etdirir;
- mürəkkəb prosesin, onu təşkil edən funksiyalara ayrılması üçün istifadə edilir.
- özündə IDEF-in hər bir elementi üçün uyğun təyinatlar, açar sözləri, izahatlar toplusu saxlayır, başqa sözlə, modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir;

482 IDEF metodologiyası anlayışı - interfeys qövsü (Arrow) hansı əməliyyatı yerinə yetirir?

- modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir.
- funksional blokda emal edilən və ya funksiyaya digər təsiri olan elementi əks etdirir;
- baxılan sistem çərçivəsində müəyyən funksiyaları təsvir edir
- mürəkkəb prosesin, onu təşkil edən funksiyalara ayrılması üçün istifadə edilir.
- özündə IDEF-in hər bir elementi üçün uyğun təyinatlar, açar sözləri, izahatlar toplusu saxlayır, başqa sözlə, modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir;

483 IDEF metodologiyası anlayışı - Dekompozisiya (Dekomposition) hansı əməliyyatı yerinə yetirir?

- modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir.
- mürəkkəb prosesin, onu təşkil edən funksiyalara ayrılması üçün istifadə edilir. Sistemin modelini ayrı-ayrı diaqramların iyerarxik strukturu şəklində təsvir etməyə imkan verir;
- baxılan sistem çərçivəsində müəyyən funksiyaları təsvir edir
- funksional blokda emal edilən və ya funksiyaya digər təsiri olan elementi əks etdirir;
- özündə IDEF-in hər bir elementi üçün uyğun təyinatlar, açar sözləri, izahatlar toplusu saxlayır, başqa sözlə, modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir;

484 IDEF metodologiyası anlayışı - Qlossari (Glossary-lüğət) hansı əməliyyatı yerinə yetirir?

- modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir.
- d)özündə IDEF-in hər bir elementi üçün uyğun təyinatlar, açar sözləri, izahatlar toplusu saxlayır, başqa sözlə, modelin elementlərinin mahiyyətlərini təsvir edir;
- baxılan sistem çərçivəsində müəyyən funksiyaları təsvir edir
- funksional blokda emal edilən və ya funksiyaya digər təsiri olan elementi əks etdirir;
- mürəkkəb prosesin, onu təşkil edən funksiyalara ayrılması üçün istifadə edilir. Sistemin modelini ayrı-ayrı diaqramların iyerarxik strukturu şəklində təsvir etməyə imkan verir;

485 Verilənlərin postrelasiya modeli nəyə əsaslanır?

- verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində və cədvəl formasında təsvirinə.
- cədvəldə saxlanılan verilənlərin bölünməzliyinə qoyulan məhdudiyyətləri aradan qaldırmaqla, relasiya modelinin genişləndirilməsinə, çoxqiyəmli sahələrə, cədvəllərin bir-birinin içərisinə salınmasına icazə verilir;
- verilənlər ixtiyari qraf şəklində təsvirinə;
- verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində təsvirinə;
- verilənlərin strukturlarının cədvəl formasında təsvirinə;

486 Verilənlərin çoxölçülü modeli modeli nəyə əsaslanır?

- verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində və cədvəl formasında təsvirinə.
- verilənlərin təsviri və emalı zamanı onların strukturunun çoxölçülü məntiqi təsvirinə. Bu halda verilənlərin çoxölçülü təşkili daha artıq əyaniliyə və informativliyə malik olur;
- cədvəldə saxlanılan verilənlərin bölünməzliyinə qoyulan məhdudiyyətləri aradan qaldırmaqla, relasiya modelinin genişləndirilməsinə;
- verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində təsvirinə;
- verilənlərin strukturlarının cədvəl formasında təsvirinə;

487 Verilənlərin çoxölçülü modeli modeli nəyə əsaslanır?

- verilənlərin strukturlarının nisbətlər şəklində və cədvəl formasında təsvirinə.
- verilənlərin təsvirində VB-nin ayrı-ayrı yazılarını təyin etməyin mümkünlüyünə, VB-nin yazıları ilə onların emalı funksiyaları arasında qarşılıqlı əlaqələr qurulur;
- cədvəldə saxlanılan verilənlərin bölünməzliyinə qoyulan məhdudiyyətləri aradan qaldırmaqla, relasiya modelinin genişləndirilməsinə;
- verilənlərin təsviri və emalı zamanı onların strukturunun çoxölçülü məntiqi təsvirinə;
- verilənlərin strukturlarının cədvəl formasında təsvirinə;

488 Relasiya modeli - nisbət(relation) nədir?

- cədvəlin sətir və sütunu.
- kortej adlanan elementlər çoxluğu, adi ikiölçülü cədvəl;
- cədvəlin sətiri;
- cədvəlin sütunu;

- adlandırılmış domen;

489 Relasiya modeli - kortej nədir?

- cədvəlin sətir və sütunu.
 cədvəlin sətiri;
 elementlər çoxluğu;
 cədvəlin sütunu;
 adlandırılmış domen;

490 Relasiya modeli - domen nədir?

- cədvəlin sətir və sütunu
 cədvəlin sütunu;
 elementlər çoxluğu;
 cədvəlin sətiri;
 adlandırılmış domen;

491 Relasiya modeli - atribut nədir?

- cədvəlin sətir və sütunu.
 adlandırılmış domen;
 elementlər çoxluğu;
 cədvəlin sətiri;
 cədvəlin sütunu;

492 Relasiya modeli nisbətlər üzərində hansı əməliyyatların aparılmasına imkan yaradır?

- seçmə, proyeksiya və s.;
 bütün cavablar doğrudur.
 dekart hasili;
 birləşmə, kəsişmə;
 hesab əməlləri;

493 Relasiya modeli nisbətlər arasında hansı tip əlaqənin reallaşdırılmasına imkan yaradır?

- (1:1, M:N) .
 (1:1, 1:M, M:N);
 (1:1, 1:M);
 (1:M);
 (1:M, M:N);

494 Relasiya modeli verilənlər bazalarının yaradılmasında nə vaxtdan istifadə olunur?

- XXI əsrin əvvəlindən;
 XX əsrin 70-ci illərin sonundan;
 XIX əsrin 50-ci illərin sonundan;
 XIX əsrin 90-ci illərin sonundan;
 XX əsrin 30-ci illərin əvvəlindən;

495 Relasiya modelinin çatışmayan cəhətləri hansıdır?

- düzgün cavab yoxdur.
- kortejrəin (yazıların) təyin edilməsi üçün standart vasitələr yoxdur, nisbətlərin normallaşdırılması tələb olunur;
- nisbətlərin normallaşdırılması tələb olunmur;
- kortejrəin (yazıların) təyin edilməsi üçün standart vasitələr çoxdur;
- kortejrəin (yazıların) təyin edilməsi üçün standart vasitələr çoxdur, nisbətlərin normallaşdırılması tələb olunmur;

496 Obyekt üçün informasiya modelinin qurulması nədən başlayır?

- obyektin elementləri aralarında əlaqələrdən .
- predmet sahəsinin, yəni həmin obyektin təyinindən;
- obyektin atributlarının tədqiqindən;
- obyektin təsviri üçün formal konstruksiyaların seçilməsindən;
- obyektin elementlərinin xassələrinin tədqiqindən;

497 İnformasiya modelinin qurulması zamanı obyekt rolunda nə çıxış edə bilər?

- hadisə, proses və s.
- bütün cavablar doğrudur.
- əşya, material;
- cihaz;
- qurğu;

498 İnformasiya modelləşdirilməsinin metodikaları bir-birindən nə ilə fərqlənirlər?

- obyektin elementləri aralarında əlaqələrinə görə;
- predmet sahəsinin növünə və ya xarakterinə görə;
- obyektin təsviri üçün formal konstruksiyaların seçilməsinə görə;
- obyektin elementlərinin xassələrinə və əlaqələrinə görə;
- obyektin elementlərinin xassələrinə görə;

499 Məlumat bazalarının idarə edilməsinin müasir və daha səmərəli sistemlərindən biri hansıdır?

- Ms Outlook.
- MS Access;
- MS Word;
- MS Excel;
- FoxPro;

500 MS Access sistemi nə üçün layihələşdirilmişdir?

- diaqramlarla işləmək üçün.
- məlumatların işlənməsi məqsədləri üçün;
- mətn tipli sənədlərlə, ədədlər və diaqramlarla işləmək üçün;
- ədədlər və diaqramlarla işləmək üçün;
- ədədlər və diaqramlarla işləmək üçün;

501 Verilənlərin təsvir üsuluna görə analitik sistemlər hansı siniflərə bölünür?

- fayl, şəbəkə
- relyasiya, çoxölçülü

- ierarxik, eynitipli
- şəbəkə, relyasiya
- ierarxik, şəbəkə

502 Verilənlərin təhlili rejiminə görə analitik sistemlər hansı siniflərə bölünür?

- fayl, şəbəkə
- statik, dinamik
- relyasiya, çoxölçülü
- ierarxik, eynitipli
- şəbəkə, relyasiya

503 Verilənlərin emalı və hesabatların qurulma siyahısının müəyyən yığımından istifadə edən analitik sistemlər necə sistemlər adlanır?

- relyasiya
- statik
- dinamik
- şəbəkə
- ierarxik

504 Sorğu və hesabatların qurulma və yerinə yetirilmə siyahısının müəyyən yığımından istifadə edən analitik sistemlər sistemlər adlanır.

- relyasiya
- dinamik
- statik
- şəbəkə
- ierarxik

505 OLAP (Verilənlərin əməli analitik emalı) termini tərəfindən daxil edilmişdir.

- Mouçli
- Kodd
- Viner
- Xartli
- Neyman

506 Çoxölçülü modelin əsas anlayışlarından biri olan oyuq nədir?

- təhlil predmeti
- göstəricinin qiyməti
- verilənlər çoxluğu
- göstərici
- ierarxik struktur

507 Çoxölçülü modelin əsas anlayışlarından biri olan ölçü nədir?

- oyuq
- eynitipli verilənlər çoxluğu
- təhlil predmeti
- göstəricinin qiyməti

göstərici

508 Çoxölçülü modeldə hiperkubun tillərindən birini təşkil edən eynitipli verilənlər çoxluğu dedikdə anlayışı başa düşülür.

- balans
 ölçü
 göstərici
 oyuq
 indeks

509 Qərar qəbuletmə insanın hansı sahələrdəki fəaliyyəti ilə sıx əlaqəlidir?

- siyasi, ideoloji, hərbi sferalardakı məsədyönlü resursa istiqamətlənmiş fəaliyyəti.
 sosial, iqtisadi, siyasi, ideoloji, hərbi sferalardakı məsədyönlü resursa istiqamətlənmiş fəaliyyəti
 sosial, iqtisadi sferalardakı məsədyönlü resursa istiqamətlənmiş fəaliyyəti;
 iqtisadi, siyasi sferalardakı məsədyönlü resursa istiqamətlənmiş fəaliyyəti;
 siyasi, ideoloji sferalardakı məsədyönlü resursa istiqamətlənmiş fəaliyyəti;

510 Qərar qəbuletmə zamanı səhvlərə nə səbəb olur?

- proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsi.
 ancaq insanın informasiya imkanlarının məhdudluğu
 metod və vasitələrin seçilməsi;
 işin təşkili;
 informasiyanın dəqiqliyinin qiymətləndirilməsi;

511 Proqnozlaşdırma və planlaşdırma zamanı qərarlar nədən asılı olaraq olaraq qəbul edilir?

- proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsindən;
 bütün cavablar doğrudur.
 metod və vasitələrin seçilməsindən;
 işin təşkilindən;
 informasiyanın dəqiqliyinin qiymətləndirilməsindən;

512 İdarəetmə funksiyaları hansıdır?

- yoxlama və uçot;
 bütün cavablar doğrudur.
 Proqnozlaşdırma və planlaşdırma;
 şəraitin vəziyyətinin analizi;
 qərarların yerinə yetirilməsi;

513 İdarəetmə funksiyaları nə məqsədə istiqamətlənmişdir?

- metod və vasitələrin seçilməsinə;
 qərarların formalaşdırılması və həyata keçirilməsinə;
 proqnozlaşdırma və planlaşdırmaya;
 informasiyanın dəqiqliyinin qiymətləndirilməsinə;
 proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsinə;

514 Texnoloji olaraq idarəetmənin istənilən funksiyasını necə təsəvvür etmək olar?

- informasiyanın dəqiqliyinin qiymətləndirilmə;
- hər hansı qərarların ümumi məqsədlə əlaqəli ardıcılığı;
- proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsi;
- qərarların formalaşdırılması və həyata keçirilməsi;
- proqnozlaşdırma və planlaşdırma;

515 Qəbul edilmiş idarəetmə qərarının məsuliyyəti kimin üzərinə düşür?

- düzgün cavab yoxdur.
- qərar qəbul edən şəxs;
- informasiya texnologiyalarının;
- qərar qəbul edən şəxs və informasiya texnologiyalarının;
- müəssisə rəhbərinin;

516 Rəhbərin ixtisasının artırılmasının vacib elementi, gələcək idarəetmənin bazası nədir?

- bütün cavablar doğrudur.
- məsələnin həlli üçün metod, texnologiya və vasitələr haqqında biliklər;
- qərarların formalaşdırılması və həyata keçirilməsi;
- hər hansı qərarların ümumi məqsədlə əlaqəli ardıcılığı;
- proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsi;

517 İstənilən qərar qəbuletmə məsələsinin son nəticəsi nədir?

- informasiyanın dəqiqliyinin qiymətləndirilmə;
- qərar, fəaliyyətə konstruktiv təlimat;
- proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsi;
- qərarların formalaşdırılması və həyata keçirilməsi;
- proqnozlaşdırma və planlaşdırma;

518 Qərar hansı əlamətlərə malikdir?

- təfəkkür fəaliyyətinin bir növüdür;
- bütün cavablar doğrudur.
- imkanlar çoxluğundan seçim imkanına malikdir;
- seçim sürətli surətdə məqsədə nail olmağa istiqamətlənmişdir;
- seçim fəaliyyətin formalaşmış təşkilinə əsaslanmışdır;

519 Qərarın əsas xarakterik xüsusiyyəti nədir?

- informasiyanın dəqiqliyinin qiymətləndirilmə;
- səmərəliliyi, yəni tempi və qərarın qəbulu və həyata keçirilməsi üçün resurs sərfiyyəti;
- proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsi;
- qərarların formalaşdırılması və həyata keçirilməsi;
- proqnozlaşdırma və planlaşdırma;

520 Qərar qəbuletmə nədir?

- informasiyanın dəqiqliyinin qiymətləndirilməsi;

- baxılan mümkün variantlar çoxluğundan birinin seçilməsi;
- proqnozun və planın daha dəqiq variantlarının seçilməsi;
- qərarların formalaşdırılması və həyata keçirilməsi;
- proqnozlaşdırma və planlaşdırma;

521 Sosial-iqtisadi sferada qərarların qəbulu hansı halda daha vacibdir?

- bütün cavablar doğrudur.
- risklərin mövcudluğu (kreditlərin ödənilməməsi, qaytarılmaması, həyat şəraitinin pisləşməsi və s.) halında ;
- istifadə olunan verilənlərin tamlığı və etibarlılığı halında
- müzakirə senarisi, proqnozun zaman intervalı halında;
- intellektual və kompüter dəstəyi texnologiyaları halında;

522 Qərar qəbul etmə prosesinin mərhələləri:

- məsələnin qoyuluşu, alternativin seçilməsi, yekun həll.
- məsələnin qoyuluşu, qoyulan məsələnin həlli üçün kriteriyanın seçilməsi, alternativlərin təhlili, alternativin seçilməsi, yekun həll;
- alternativlərin təhlili, alternativin seçilməsi, yekun həll;
- məsələnin qoyuluşu, alternativin seçilməsi, yekun həll;
- məsələnin qoyuluşu, alternativlərin təhlili, alternativin seçilməsi, yekun həll;

523 İdarəetmə strategiya və faktorlarının optimizasiya metodları siniflərinə aiddir:

- oyunlar nəzəriyyəsi metodları (bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə);
- bütün cavablar.
- xətti və dinamik proqramlaşdırma metodları (resursların optimal paylanması haqqında qərar qəbuletmə);
- kütləvi xidmət nəzəriyyələri metodları (resurslara təsadüfi xarakterli daxil olma və xidmət sifarişi sistemində qərar qəbuletmə);
- imitasiya modelləşdirilməsi metodları (müxtəlif situasiyaları udurmaq, resursların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə);

524 İdarəetmə strategiya və faktorlarının optimizasiya metodları siniflərinə aiddir:

- imitasiya modelləşdirilməsi metodları (müxtəlif situasiyaları udurmaq, resursların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə);
- bütün cavablar.
- bölgü nəzəriyyələri metodları (işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə);
- şəbəkə planlaşdırması və idarəetməsi metodları (layinələrin yerinə yetirilməsi zamanı şəbəkə qrafikləri ilə təsvir olunmuş resursların qiymətləndirilməsi və yenidən bölüşdürülməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə);
- çoxkriteriyalı (vektorial) optimizasiya metodları (həllin optimallığı kriteriyalarının çox olması şərti daxilində qərar qəbuletmə) və digər metodlar.

525 Qərar qəbuletmə sistemi nədir?

- qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaq üçün qərar qəbuletmənin təşkilati, məntiqi-informasiyalı və texnoloji təminatları çoxluğu;
- qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaq üçün qərar qəbuletmənin təşkilati, metodiki, məntiqi-informasiyalı və texnoloji təminatları çoxluğu;
- qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaq üçün qərar qəbuletmənin təşkilati, metodiki təminatları çoxluğu;
- qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaq üçün qərar qəbuletmənin metodiki, texniki-proqram təminatları çoxluğu;

- qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaq üçün qərar qəbuletmənin məntiqi-informasiyalı və texnoloji təminatları çoxluğu;

526 Qərar qəbuletmənin ümumi proseduru hansı mərhələlərdən ibarət ola bilər:

- məsələnin qoyuluşu, məsələnin həlli, nəticələrin təhlili və interpretasiyası.
- problem və mühitin analizi, məsələnin həlli metodunun seçimi, həllin qiymətləndirilməsi metodunun seçimi,
- problem və mühitin analizi, məsələnin həlli, nəticələrin təhlili və interpretasiyası;
- məsələnin qoyuluşu, məsələnin həlli metodunun seçimi, məsələnin həlli, nəticələrin təhlili;
- problem və mühitin analizi, məsələnin qoyuluşu, məsələnin həlli metodunun seçimi, məsələnin həlli, nəticələrin interpretasiyası;

527 Qərar qəbuletmənin proseduru - problem və mühitin analizi nə deməkdir?

- nəticələrin şərhı.
- qərar qəbuletmənin məqsədləri, onların prioritetləri, müzakirə dərinliyi və məhdudiyyətləri, elementləri, əlaqələri, mühit resursları, qiymətləndirmə kriteriyaları
- məsələnin xüsusiyyətlərinin, alternativlərin və həllin seçilməsi kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi;
- adaptasiya, işlənmə;
- verilənlərin riyazi kompüter işlənməsi, imitasiya və ekspert qiymətləndirmə, lazım gələrsə dəqiqləşdirmə və modifikasiya;

528 Qərar qəbuletmənin proseduru - məsələnin qoyuluşu nə deməkdir?

- nəticələrin şərhı.
- məsələnin xüsusiyyətlərinin, alternativlərin və həllin seçilməsi kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi;
- qərar qəbuletmənin məqsədləri, onların prioritetləri, müzakirə dərinliyi və məhdudiyyətləri, elementləri, əlaqələri, mühit resursları, qiymətləndirmə kriteriyaları
- adaptasiya, işlənmə;
- verilənlərin riyazi kompüter işlənməsi, imitasiya və ekspert qiymətləndirmə, lazım gələrsə dəqiqləşdirmə və modifikasiya;

529 Qərar qəbuletmənin proseduru - həllin qiymətləndirilməsi metodunun seçimi nə deməkdir?

- nəticələrin şərhı.
- adaptasiya, işlənmə;
- qərar qəbuletmənin məqsədləri, onların prioritetləri, müzakirə dərinliyi və məhdudiyyətləri, elementləri, əlaqələri, mühit resursları, qiymətləndirmə kriteriyaları;
- məsələnin xüsusiyyətlərinin, alternativlərin və həllin seçilməsi kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi;
- verilənlərin riyazi kompüter işlənməsi, imitasiya və ekspert qiymətləndirmə, lazım gələrsə dəqiqləşdirmə və modifikasiya;

530 Qərar qəbuletmənin proseduru - məsələnin həlli nə deməkdir?

- nəticələrin şərhı.
- verilənlərin riyazi kompüter işlənməsi, imitasiya və ekspert qiymətləndirmə, lazım gələrsə dəqiqləşdirmə və modifikasiya;
- qərar qəbuletmənin məqsədləri, onların prioritetləri, müzakirə dərinliyi və məhdudiyyətləri, elementləri, əlaqələri, mühit resursları, qiymətləndirmə kriteriyaları
- məsələnin xüsusiyyətlərinin, alternativlərin və həllin seçilməsi kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi;
- adaptasiya, işlənmə;

531 Qərar qəbuletmənin proseduru - nəticələrin təhlili və interpretasiyası nə deməkdir?

- verilənlərin riyazi kompüter işlənməsi, imitasiya və ekspert qiymətləndirmə, lazım gələrsə dəqiqləşdirmə və modifikasiya;
- nəticələrin şərhli izah edilməsi.
- qərar qəbuletmənin məqsədləri, onların prioritetləri, müzakirə dərinliyi və məhdudiyətləri, elementləri, əlaqələri, mühit resursları, qiymətləndirmə kriteriyaları
- məsələnin xüsusiyyətlərinin, alternativlərin və həllin seçilməsi kriteriyalarının müəyyənləşdirilməsi;
- adaptasiya, işlənmə;

532 Xətti və dinamik proqramlaşdırma metodları hansıdır?

- işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə.
- resursların optimal paylanması haqqında qərar qəbuletmə;
- resurslara təsadüfə xarakterli daxil olma və xidmət sifarişi sistemində qərar qəbuletmə;
- müxtəlif situasiyalara uduzmaq, resursların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə;
- bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə;

533 Kütləvi xidmət nəzəriyyələri metodları hansıdır?

- işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə.
- resurslara təsadüfə xarakterli daxil olma və xidmət sifarişi sistemində qərar qəbuletmə;
- resursların optimal paylanması haqqında qərar qəbuletmə;
- müxtəlif situasiyalara uduzmaq, resursların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə;
- bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə;

534 İmitasiya modelləşdirilməsi metodları hansıdır?

- işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə.
- müxtəlif situasiyalara uduzmaq, resursların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə;
- resursların optimal paylanması haqqında qərar qəbuletmə;
- resurslara təsadüfə xarakterli daxil olma və xidmət sifarişi sistemində qərar qəbuletmə;
- bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə;

535 Oyunlar nəzəriyyəsi metodları hansıdır?

- işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə.
- bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə;
- resursların optimal paylanması haqqında qərar qəbuletmə;
- resurslara təsadüfə xarakterli daxil olma və xidmət sifarişi sistemində qərar qəbuletmə;
- müxtəlif situasiyalara uduzmaq, resursların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə;

536 Bölgü nəzəriyyələri metodları hansıdır?

- bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə;
- işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə.
- resursların optimal paylanması haqqında qərar qəbuletmə;

- resurslara təsadüfə xarakterli daxil olma və xidmət sifarişi sistemində qərar qəbuletmə;
- müxtəlif situasiyaları uduzmaq, resurların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə;

537 Şəbəkə planlaşdırması və idarəetməsi metodları hansıdır?

- işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə.
- layinələrin yerinə yetirilməsi zamanı şəbəkə qrafikləri ilə təsvir olunmuş resursların qiymətləndirilməsi və yenidən bölüşdürülməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə;
- resurslara təsadüfə xarakterli daxil olma və xidmət sifarişi sistemində qərar qəbuletmə;
- müxtəlif situasiyaları uduzmaq, resurların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə;
- bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə;

538 Çoxkriteriyalı (vektorial) optimizasiya metodları hansıdır?

- işlərin yerinə yetirilməsi və resursların istifadə olunmasının təqvim bölgülərinin işlənməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə.
- həllin optimallığı kriteriyalarının çox olması şərti daxilində qərar qəbuletmə;
- layinələrin yerinə yetirilməsi zamanı şəbəkə qrafikləri ilə təsvir olunmuş resursların qiymətləndirilməsi və yenidən bölüşdürülməsinin köməyi ilə qərar qəbuletmə;
- müxtəlif situasiyaları uduzmaq, resurların verilmiş müxtəlif yığımlarına sistemin cavablarının analizi yolu ilə qərar qəbuletmə;
- bu və ya digər mübahisəli məsələlərin strategiyalarını müəyyənləşdirmək yolu ilə qərar qəbuletmə;

539 Çoxölçülü modelin əsas anlayışlarından biri olan göstərici nədir?

- oyuq
- təhlil predmeti
- eynitipli verilənlər çoxluğu
- informasiya aspekti
- ierarxik struktur

540 Qərar qəbuletmə modellərində hansı metodlardan istifadə olunur?

- variantların ardıcıl qiymətləndirilməsi və sonuncunun kənar edilməsi və s;
- bütün cavablar doğrudur.
- riyazi proqramlaşdırma metodları;
- laqeydlik əyriyəli metodları, obyektlərin çoxölçülü şkalalaşdırılması metodları;
- səlis və ya qeyri səlis mühasibətlərə üstünlük vermək əsasında çoxkriteriyalı alternativin seçilməsi metodları;

541 Rasional həllin seçilməsi zamanı nəzərə nələri almaq lazımdır:

- aspektlərin natamamlığını və müxtəlif cinsliliyini (bəzən də konfliktliliyini);
- bütün cavablar doğrudur.
- xarici mühiti və kənar təzahürləri;
- həllin qiymətləndirilməsi kriteriyalarının dinamik dəyişkənliyini;
- aspektlərin şkalalaşdırılmasını və həllərin prioritetlərini;

542 İşgüzar qərarlar hansı problemlərə aiddir?

- davranış strategiyasının hazırlanması, inkişaf problemləri;

- bütün cavablar doğrudur.
- investisiyalaşma;
- davranış strategiyasının hazırlanması;
- inkişaf problemləri;

543 İşgüzar qərarların qəbul edilməsinin səmərəli metodu - qərar qəbulu informasiya sistemlərində hansı texnologiyalar birgə istifadə olunur?

- informasiyanın vizuallaşdırılması vasitələri, müasir analitik işlənmə vasitələri;
- müasir analitik işlənmə vasitələri, informasiyanın vizuallaşdırılması vasitələri, ekspert qrupun fəaliyyətini dəstəkləyən texnologiyalar;
- informasiyanın vizuallaşdırılması vasitələri;
- ekspert qrupun fəaliyyətini dəstəkləyən texnologiyalar;
- informasiyanın vizuallaşdırılması vasitələri, ekspert qrupun fəaliyyətini dəstəkləyən texnologiyalar;

544 Situasiya otaqları nədir?

- bütün cavablar doğrudur.
- hər hansı şəxs və ya insanlar qrupu tərəfindən problemlə situasiyaları həll etmək və qərar qəbul etmək üçün xüsusi yer;
- situasiya mərkəzləri;
- Təhlükəsizlik Şurası;
- Fövqaladə Hallar Mərkəzləri və s;

545 Situasiya otaqlarından istifadənin səmərəliliyi nədən asılıdır?

- intellektual və kompüter dəstəyi texnologiyalarından;
- bütün cavablar doğrudur.
- qoyulan problemin düzgünlüyündən;
- istifadə olunan verilənlərin tamlığı və etibarlılığından;
- müzakirə senarisindən, proqnoz zaman intervalından;

546 QQS (Qərar qəbulu informasiya sistemləri) hansı rejimlərdə işləyə bilər:

- informasiyanın aktuallaşdırılması;
- bütün cavablar doğrudur.
- problem monitorinqi və informasiyanın aktuallaşdırılması;
- planlı-analitik rejim;
- fəvqaladə rejim;

547 Problem monitorinqi və informasiyanın aktuallaşdırılması rejimi nə zaman istifadə olunur?

- fəvqaladə problemlər üzrə qərarların qəbulu və həyata keçirilməsinin yoxlanılması üçün;
- cari informasiyalılıq və az miqdarda neqativ təzahürlərin toplanması haqqında xəbərdarlıq məqsədi ilə;
- əvvəlcədən qeyd olunmuş verilmə senariləri, "eninə" və "dəriniyinə" təhlil üçün materialın nümayişi üzrə dinləmə qərarlarının dəstəklənməsi və qəbulu məqsədi ilə problemlə situasiya üzrə planlı dinləmə və analitik məruzələrin müzakirəsi üçün;
- situasiyalarda senarinin qurulmasındakı yerdəyişmələrə, qərarların müzakirəsi və qəbuluna təsir göstərən neqativ faktorların azaldılması məqsədi ilə informasiyanın operativ monitorinqi, gözlənilməyən, fəvqaladə problemlər üzrə qərarların qəbulu və həyata keçirilməsinin yoxlanılması üçün;
- qərarların müzakirəsi və qəbuluna təsir göstərən neqativ faktorların azaldılması məqsədi ilə;

548 Planlı-analitik rejim nə zaman istifadə olunur?

- fövqaladə problemlər üzrə qərarların qəbulu və həyata keçirilməsinin yoxlanılması üçün;
- əvvəlcədən qeyd olunmuş verilmə senariləri, “eninə” və “dərinliyinə” təhlil üçün materialın nümayişi üzrə dinləmə qərarlarının dəstəklənməsi və qəbulu məqsədi ilə problemlə situasiya üzrə planlı dinləmə və analitik məruzələrin müzakirəsi üçün;
- cari informasiyalılıq və az miqdarda neqativ təzahürlərin toplanması haqqında xəbərdarlıq məqsədi ilə;
- situasiyalarda senarinin qurulmasındakı yerdəyişmələrə, qərarların müzakirəsi və qəbuluna təsir göstərən neqativ faktorların azaldılması məqsədi ilə informasiyanın operativ monitorinqi, gözlənilməyən, fövqaladə problemlər üzrə qərarların qəbulu və həyata keçirilməsinin yoxlanılması üçün;
- qərarların müzakirəsi və qəbuluna təsir göstərən neqativ faktorların azaldılması məqsədi ilə;

549 Fövqaladə rejim nə zaman istifadə olunur?

- fövqaladə problemlər üzrə qərarların qəbulu və həyata keçirilməsinin yoxlanılması üçün;
- situasiyalarda senarinin qurulmasındakı yerdəyişmələrə, qərarların müzakirəsi və qəbuluna təsir göstərən neqativ faktorların azaldılması məqsədi ilə informasiyanın operativ monitorinqi, gözlənilməyən, fövqaladə problemlər üzrə qərarların qəbulu və həyata keçirilməsinin yoxlanılması üçün;
- cari informasiyalılıq və az miqdarda neqativ təzahürlərin toplanması haqqında xəbərdarlıq məqsədi ilə;
- əvvəlcədən qeyd olunmuş verilmə senariləri, “eninə” və “dərinliyinə” təhlil üçün materialın nümayişi üzrə dinləmə qərarlarının dəstəklənməsi və qəbulu məqsədi ilə problemlə situasiya üzrə planlı dinləmə və analitik məruzələrin müzakirəsi üçün;
- qərarların müzakirəsi və qəbuluna təsir göstərən neqativ faktorların azaldılması məqsədi ilə;

550 Baza variantında situasiya otağı nələrə malik ola bilər?

- müzakirə senarisini saxlamaq, prezentasiyalar (təqdimatlar) hazırlamaq sistemlərinə;
- bütün cavablar doğrudur.
- kollektiv müdaxilə ekranına;
- kollektiv müdaxiləni əks etdirmək iqtidarında olan kompüterə (adətən noutbuk);
- verilənlər (biliklər) bazasına müdaxilə vasitələrinə;

551 Çoxölçülü modeldə ölçülərdə ierarxiyanın balanslaşdırılmış tipi dedikdə nə başa düşülür?

- bəzi budaqlar bütün səviyyələrə aid olmayan obyektləri özündə saxlaya bilər
- hündürlük üzrə səviyyələrin sayı dəyişilməzdir
- səviyyələrin sayı sabitdir
- səviyyələrin sayı dəyişilə bilər
- ierarxik ağacın hər bir budağı bütün səviyyələrə deyil, yalnız ilk bir neçə səviyyəyə aid olan obyektləri özündə saxlaya bilər

552 Çoxölçülü modeldə ölçülərdə ierarxiyanın balanslaşdırılmamış tipi dedikdə nə başa düşülür?

- bəzi budaqlar bütün səviyyələrə aid olmayan obyektləri özündə saxlaya bilər
- səviyyələrin sayı dəyişilə bilər
- hündürlük üzrə səviyyələrin sayı dəyişilməzdir
- səviyyələrin sayı sabitdir
- ierarxik ağacın hər bir budağı hər səviyyədən olan obyektləri özündə saxlaya bilər

553 Çoxölçülü modeldə ölçülərdə ierarxiyanın qeyri-hamar tipi dedikdə nə başa düşülür?

- bəzi budaqlar bütün səviyyələrə aid olmayan obyektləri özündə saxlaya bilər
- səviyyələrin sayı sabitdir
- hündürlük üzrə səviyyələrin sayı dəyişilməzdir
- səviyyələrin sayı dəyişilə bilər

- ierarxik ağacın hər bir budağı bütün səviyyələrə deyil, yalnız ilk bir neçə səviyyəyə aid olan obyektləri özündə saxlaya bilər

554 «Rəis-tabe olan» tipli ierarxiya ierarxiyadır.

- təkrarlanan
 balanslaşdırılmamış
 balanslaşdırılmış
 qeyri-hamar
 hamar

555 Çoxölçülü modeldə verilənlərin təşkili variantıdır:

- balanslaşdırılmış, hiperkubik
 hiperkubik, yarımkubik
 balanslaşdırılmamış, yarımkubik
 balanslaşdırılmış, hamar
 qeyri-hamar, balanslaşdırılmış

556 Hiperkubik model halında OLAP-sistemi təşkil edən komponentlər hansıdır?

- cədvəllər, verilənlər bazası anbarı, serverlər
 verilənlərin mənbəyi, OLAP-serverlər, OLAP-müştərilər
 cədvəllər, istifadəçi interfeysi
 OLAP-serverlər, istifadəçi interfeysi
 OLAP- müştərilər, cədvəllər, verilənlər bazası anbarı

557 Hiperkubik model halında OLAP-server hansı funksiyanı yerinə yetirir?

- verilənləri saxlayır
 verilənləri hazırlayır
 verilənləri ötürür
 verilənlər anbarını məhdudlaşdırır
 verilənləri təşkil edir

558 OLAP-sistemdə server arxitekturasıdır:

- Müştəri-sever
 MOLAP
 Hybrid
 Multidimensional
 Relational

559 MOLAP (MultidimensionalOLAP) server arxitekturasının xüsusiyyətidir:

- detal verilənlər çoxölçülü bazaya və aqreqat verilənlər isə relyasiya VB-yə yerləşdirilir
 verilənlər mənbədən daxil edilir və birləşdirilir
 detal verilənlər relyasiya VB-yə və aqreqat verilənlər isə həmin bazada xüsusi xidməti cədvələ yerləşdirilir
 detal verilənlər relyasiya VB-yə və aqreqat verilənlər isə çoxölçülü bazaya yerləşdirilir
 bütün saxlanan obyqlar müxtəlif ölçü yığımına malik olmalıdır

560 Yarımkublarda verilənlərin təşkili hansı şəkllə malikdir?

- E,«qeyri-hamar» fayllar
- hər bir dəyişənin özünün ölçü yığımı vardır
- bütün saxlanan oyuqlar eyni ölçü yığımına malik olmalıdır
- nizamlanmamış çoxölçülü massivlər
- nizamlanmamış birölçülü massivlər

561 Hiperkublarda verilənlərin təşkili hansı şəklə malikdir?

- «qeyri-hamar» fayllar
- bütün saxlanan oyuqlar eyni ölçü yığımına malik olmalıdır
- nizamlanmamış çoxölçülü massivlər
- hər bir dəyişənin özünün ölçü yığımı vardır
- nizamlanmamış birölçülü massivlər

562 Predmet sahəsinə görə biliklər şərti olaraq necə təsnifləşdirmək olar?

- dərk olunan (nəzəri), konstruktiv, faktiki biliklər.
- dərk olunan(nəzəri), konstruktiv, prosessual, faktiki biliklər, faktoqrafiklik və meta-biliklər;
- dərk olunan (nəzəri), konstruktiv, meta-biliklər;
- prosessual, dərk olunan (nəzəri), faktiki biliklər;
- konstruktiv, prosessual, faktiki biliklər, faktoqrafiklik;

563 Nəzəri biliklər hansıdır?

- biliklərin tətbiq qaydaları(bilik haqqında bilik).
- fundamental elmlərdə və elmin nəzəri sahələrində verilən məsələnin həllində istifadə edilən anlayışlar toplusu;
- sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə, strukturlar toplusu (texnikada);
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodları (tətbiqi elmlərdə);
- obyektlərin və hadisələrin say və keyfiyyət xarakteristikası (təcrübi elmlərdə);

564 Konstruktiv (əməli) biliklər hansıdır?

- biliklərin tətbiq qaydaları(bilik haqqında bilik).
- sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə, strukturlar toplusu (texnikada);
- fundamental elmlərdə və elmin nəzəri sahələrində verilən məsələnin həllində istifadə edilən anlayışlar toplusu;
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodları (tətbiqi elmlərdə);
- obyektlərin və hadisələrin say və keyfiyyət xarakteristikası (təcrübi elmlərdə);

565 Prosedur biliklər hansıdır?

- biliklərin tətbiq qaydaları(bilik haqqında bilik).
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodları (tətbiqi elmlərdə);
- fundamental elmlərdə və elmin nəzəri sahələrində verilən məsələnin həllində istifadə edilən anlayışlar toplusu;
- sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə, strukturlar toplusu (texnikada);
- obyektlərin və hadisələrin say və keyfiyyət xarakteristikası (təcrübi elmlərdə);

566 Faktiki biliklər hansıdır?

- biliklərin tətbiq qaydaları(bilik haqqında bilik).

- obyektlərin və hadisələrin say və keyfiyyət xarakteristikası (təcrübi elmlərdə);
- fundamental elmlərdə və elmin nəzəri sahələrində verilən məsələnin həllində istifadə edilən anlayışlar toplusu;
- sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə, strukturlar toplusu (texnikada);
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodları (tətbiqi elmlərdə);

567 Metabiliklər hansıdır?

- obyektlərin və hadisələrin say və keyfiyyət xarakteristikası (təcrübi elmlərdə);
- biliklərin tətbiq qaydaları (bilik haqqında bilik).
- fundamental elmlərdə və elmin nəzəri sahələrində verilən məsələnin həllində istifadə edilən anlayışlar toplusu;
- sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə, strukturlar toplusu (texnikada);
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodları (tətbiqi elmlərdə);

568 Biliklərin təqdimatının son məqsədi:

- informasiyanın informativ mesajlar (sintaktik formşəklində olan informasiya kimi təqdim etməkdir;
- informasiyanı informativ mesajlar (sintaktik formşəklində: şifahi nitq ifadələri, yazılı nitq cümlələri, kitabın səhifələri, sorğu kitabçası anlayışı, coğrafi xəritə obyektləri, şəkl personajları və formasında olan informasiya kimi (semantik məntəqdim etməkdir;
- şifahi nitq ifadələri, yazılı nitq cümlələri və formasında olan informasiya kimi təqdim etməkdir;
- sorğu kitabçası anlayışı, coğrafi xəritə obyektləri və formasında olan informasiya kimi təqdim etməkdir;
- yazılı nitq cümlələri, kitabın səhifələri, sorğu kitabçası anlayışı və formasında olan informasiya kimi təqdim etməkdir;

569 ROLAP (RelationalOLAP) server arxitekturasının xüsusiyyətidir:

- ixtiyari sorğunun emalına istiqamətlənmə
- detal verilənlər relyasiya VB-yə və aqreqat verilənlər isə həmin bazada xüsusi xidməti cədvələ yerləşdirilir
- verilənlər mənbədən daxil edilir və birləşdirilir
- detal verilənlər relyasiya VB-yə və aqreqat verilənlər isə çoxölçülü bazaya yerləşdirilir
- verilənlərin saxlanması üçün çoxölçülü VB-dən istifadə olunur

570 HOLAP (HybridOLAP) server arxitekturasının xüsusiyyətidir:

- ixtiyari sorğunun emalına istiqamətlənmə
- detal verilənlər relyasiya VB-yə və aqreqat verilənlər isə çoxölçülü bazaya yerləşdirilir
- verilənlər mənbədən daxil edilir və birləşdirilir
- detal verilənlər relyasiya VB-yə və aqreqat verilənlər isə həmin bazada xüsusi xidməti cədvələ yerləşdirilir
- verilənlərin axlanması üçün çoxölçülü VB-dən istifadə olunur

571 OLAP-sistemdə verilənlərin mənbəyi deyil:

- cədvəllər
- istifadəçi interfeysi
- server
- verilənlərlə təchiz edən
- verilənlər bazası anbarı

572 Çoxölçülü modelin məhdudiyyəti deyil:

- verilənlərin təkrarlanmasını dəstəkləmir

- xarici yaddaşdan səmərəli istifadə olunur
- böyük verilənlər bazası ilə işləməyə imkan yoxdur
- xarici yaddaşdan səmərəsiz istifadə olunur
- verilənlər nizamlı şəkildə bloklarda saxlanır, qiymətlər hər zaman tamamilə silinmir

573 Çoxölçülü modelin tətbiq şərti deyil:

- hiperkubun oyuqları üzərində mürəkkəb quraşdırılmış funksiyalardan istifadə etmək tələbi
- verilənlərin çox böyük həcmi
- verilənlərin məhdud həcmi
- ölçülərin yığılmasının stabilliyi
- sistemin sorğuya cavab vermə müddətinin böhran parametri olması

574 Relyasiya cədvəlləri vasitəsilə verilənlərin çoxölçülü təsvirini reallaşdıran hansı iki əsas sxem mövcuddur?

- «ulduz» və «şin»
- «ulduz» və «qar dənəciyi»
- «ulduz» və «halqa»
- «şin» və «halqa»
- «şin» və «ulduz»

575 Relyasiya cədvəlləri vasitəsilə verilənlərin çoxölçülü təsvirini reallaşdıran sxemin əsas tərkib hissələridir:

- dəyişilməyən və ya hərdənbir dəyişilən verilənlər
- faktların qeyri-normal cədvəli və ölçü cədvəlləri çoxluğu
- faktların normallaşmış cədvəli
- ölçü cədvəlləri çoxluğu
- obyektin vəziyyəti ilə və ya hadisələrlə əlaqədar olan faktlar

576 Çoxölçülü modeldə faktların tipi deyil:

- Line-item facts
- Dimension Tables
- Fact Table
- Transaction facts
- Shapshop facts

577 Faktlar cədvəli (Fact Tablnəyi özündə saxlayır?

- sahəni (ölçü həddinin adını)
- obyektlər və ya hadisələr haqqında məlumatları
- dəyişilməyən verilənləri
- hərdənbir dəyişilən verilənləri
- tamqiymətli açar sahəni

578 Ölçü cədvəli (Dimension Tables) nəyi özündə saxlamır?

- sahəni (ölçü həddinin adını)
- obyektlər və ya hadisələr haqqında məlumatları
- dəyişilməyən verilənləri

- hərdənbir dəyişilən verilənləri
- tamqiymətli açar sahəni

579 Faktlar cədvəli (Fact Tablnəyi özündə saxlamır?)

- zamanın müəyyən anlarında obyektin vəziyyəti haqqında məlumatları
- tamqiymətli açar sahəni
- obyektlər və ya hadisələr haqqında məlumatları
- təfəsilatı ilə sənədin elementləri haqqında informasiyanı
- unikal mürəkkəb açarı

580 Çoxölçülü modelin üstünlükləridir:

- biznes-verilənləri dəqiq modelləşdirir; böyük verilənlər bazası ilə işləməyə imkan yoxdur
-)biznes-verilənləri dəqiq modelləşdirir; SQL-sorğusuz cəld daxil olma
- verilənlərin məhdud həcmi; biznes-verilənləri dəqiq modelləşdirir
- verilənlərin çox böyük həcmi; SQL-sorğusuz cəld daxil olma
- xarici yaddaşdan səmərəli istifadə; əvvəcdən hesablanmış törəmə verilənləri özündə saxlayır

581 Ölçülər cədvəli faktlar cədvəli ilə hansı münasibətdə olmalıdır?

- ∞: ∞
- 1: M
- M:1
- M:M
- 1: ∞

582 Verilənlərin modelləşdirilməsi –

- verilənlərlə idarə olunan sistemin işlənilməsidir
- real verilənlərin və onlar arasındakı münasibətlərin təqdim olunma prosesidir
- riyaziyyatın süni intellektlə sıx əlaqədar olan bölməsidir
- kompüter proqramlarında istifadə üçün maksimal uyğun metoddur
- verilənlərin və onlar arasındakı münasibətlərin səmərəli qurulmasıdır

583 Adətən, verilənlərin hansı iki modelləşdirilmə metodundan istifadə olunur?

- qeyri-xətti və relyasiya
- şəbəkə və relyasiya
- şəbəkə və ierarxik
- ierarxik və relyasiya
- cədvəl və xətti

584 Şəbəkə modelində verilənlər və münasibətlər, adətən, hansı formada təqdim olunur?

- sxem
- şəkil
- diaqram
- cədvəl
- protokol

585 Şəbəkə modelində hər bir düzbucaqlı hansı tipi göstərir?

- simvol
- yazı
- domen
- atribut
- doğru - yanlış

586 Şəbəkə modelində hər bir ox hansı tipi göstərir?

- doğru - yanlış
- münasibət
- yazı
- domen
- atribut

587 Yazının tipi özündə nəyi saxlayır?

- verilənlər bazasının strukturunu
- ayrı-ayrı qiymətlərin saxlanması üçün istifadə olunan sahələri
- real obyekt haqqında informasiyanı
- verilənlərin modelini
- verilənlər bazasında saxlanan dəyişdirilmiş verilənləri

588 Relyasiya modelində verilənlər hansı şəkildə təqdim olunur?

- ierarxiyalar
- cədvəllər
- sətirlər
- sütunlar
- şəbəkələr

589 Relyasiya modeli

- obyektin əlamətini təyin edir
- sütunların qiymətlərinin müqayisəsi vasitəsilə münasibəti qurmağa imkan verir
- sətirlərin qiymətlərinin müqayisəsi vasitəsilə münasibəti qurmağa imkan verir
- şəkillər formasında təqdim olunur
- oxlarla birləşdirilmiş düzbucaqlılar şəklində təqdim olunur

590 Verilənlərin modelləşdirilməsinin ən çox yayılmış vasitəsidir:

- verilənlərin cədvəl modelləşdirilməsi
- «məhiyyət-əlaqə» diaqramları
- «yazı-sahə» diaqramları
- verilənlərin şəbəkə modelləşdirilməsi
- verilənlərin ierarxik modelləşdirilməsi

591 Obyekt – bu,

- atributdur
- məhiyyətdir
- yazıdır
- sahədir

kortejdir

592 Xassə nədir?

- kortej
- atribut
- mahiyyət
- yazı
- sahə

593 ERD nədir?

- «cədvəl-ağac»
- mahiyyət-əlaqə»
- «yazı-sahə»
- «atribut-domen»
- «cədvəl-cədvəl»

594 ERD notasiyası ilk dəfə kim tərəfindən daxil edilmişdir?

- Bell
- P. Çen
- Barker
- Kodd
- Gelbreyt

595 ERD notasiyasının sonrakı inkişafı kimin işlərində əks etdirildi?

- Bellin
- Barkerin
- P. Çenin
- Koddun
- Gelbreytin

596 Verilənlərin modelləşdirilməsində ilk addım

- əlaqələrin identifikasiyasıdır
- mahiyyətin ayrılmasıdır
- verilənlər bazasının konseptual sxeminin təyini
- predmet sahəsi üçün mühüm obyektlərin təyini
- atributların identifikasiyasıdır

597 Mahiyyət nədir?

- səthi obrazlardan ibarət sxem və alqoritmlərin əlaqəsi
- haqqında informasiyanın saxlanılmalı olduğu real və ya təsəvvür olunan obyekt
- verilənlər bazasının qurulması üçün zəruri informasiya
- modelin qurulması üçün zəruri məqsəd
- münasibət adlanan sütunların üst-üstə düşən qiymətləri

598 Hər bir mahiyyət malik olmalıdır.

- qeyri-müəyyən atributlara
- unikal identifikatora
- verilmiş tipli bir neçə nüsxəyə
- konkret informasiyaya
- müəyyən keyfiyyətə

599 Bilik nədir?

- mübadilə üçün anlayışlar və münasibətlər sistemidir.
- bütün cavablar doğrudur;
- praktiki fəaliyyət və professional təcrübə nəticəsində alınan predmet sahəsinin qanunauyğunluqlarıdır;
- yaxşı strukturlaşdırılmış verilənlərdir;
- verilənlər barədə verilənlərdir;

600 Bilikləri səciyyələndirən əsas cəhətlər hansıdır?

- aktivlik.
- bütün cavablar doğrudur;
- daxili interpretasiya;
- strukturlaşma;
- bağlılıq;

601 Biliklərin daxili interpretasiyalıq xüsusiyyəti nə ilə izah olunur?

- informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə.
- EHM-in yaddaşında verilənlər elementi olan informasiya vahidi ilə birlikdə həmin informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə;
- ayrı-ayrı bilik elementləri arasında "bütöv-hissə", "cins-növ", "element-sinif" kimi münasibətlərin sərbəst təyin olunması mümkün olması ilə;
- bilik vahidləri arasında ən müxtəlif cür əlaqələrin təmin olunması imkanının mümkünlüyü ilə;
- məqsədə çatmağın təmini və bu məqsədi həyata keçirmək imkanı ilə;

602 Biliklərin strukturlaşma xüsusiyyəti nə ilə izah olunur?

- informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə.
- ayrı-ayrı bilik elementləri arasında "bütöv-hissə", "cins-növ", "element-sinif" kimi münasibətlərin sərbəst təyin olunması mümkün olması ilə;
- EHM-in yaddaşında verilənlər elementi olan informasiya vahidi ilə birlikdə həmin informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə;
- bilik vahidləri arasında ən müxtəlif cür əlaqələrin təmin olunması imkanının mümkünlüyü ilə;
- məqsədə çatmağın təmini və bu məqsədi həyata keçirmək imkanı ilə;

603 Biliklərin bağlılıq xüsusiyyəti nə ilə izah olunur?

- informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə.
- bilik vahidləri arasında ən müxtəlif cür əlaqələrin təmin olunması imkanının mümkünlüyü ilə;
- EHM-in yaddaşında verilənlər elementi olan informasiya vahidi ilə birlikdə həmin informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə;
- ayrı-ayrı bilik elementləri arasında "bütöv-hissə", "cins-növ", "element-sinif" kimi münasibətlərin sərbəst təyin olunması mümkün olması ilə;
- məqsədə çatmağın təmini və bu məqsədi həyata keçirmək imkanı ilə;

604 Biliklərin aktivlik xüsusiyyəti nə ilə izah olunur?

- informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə.
- Sİ sistemində məqsədə çatmağın təmini və bu məqsədi həyata keçirmək imkanı ilə;
- EHM-in yaddaşında verilənlər elementi olan informasiya vahidi ilə birlikdə həmin informasiya vahidi ilə bağlı sistem adlarının saxlanılma imkanının olması ilə;
- ayrı-ayrı bilik elementləri arasında "bütöv-hissə", "cins-növ", "element-sinif" kimi münasibətlərin sərbəst təyin olunması mümkün olması ilə;
- bilik vahidləri arasında ən müxtəlif cür əlaqələrin təmin olunması imkanının mümkünlüyü ilə;

605 Konseptual biliklər hansıdır?

- obyektlərin və hadisələrin say və keyfiyyət xarakteristikasıdır.
- bir predmet sahəsində istifadə olunan anlayışlar, terminlər, xassələr, anlayış əlaqələri toplusu;
- strukturlar toplusu, sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqədir.
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodlarıdır.
- predmet sahəsinə aid obyektlərin fərqli hissələri üçün qarşılıqlı əlaqəsi və mümkün ola biləcək quruluşu haqqında biliklər.

606 Struktur biliklər hansıdır?

- obyektlərin və hadisələrin say və keyfiyyət xarakteristikasıdır.
- strukturlar toplusu, sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqədir;
- bir predmet sahəsində istifadə olunan anlayışlar, terminlər, xassələr, anlayış əlaqələri toplusu;
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodlarıdır;
- predmet sahəsinə aid obyektlərin fərqli hissələri üçün qarşılıqlı əlaqəsi və mümkün ola biləcək quruluşu haqqında biliklər;

607 Biliklərin produksion modeli hansıdır?

- obyekt zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur.
- qaydalara əsaslanan modeldir, bilikləri "əgər (şərt), onda (nəticə)" tipində təsvir etməyə imkan verir.
- istiqamətlənmiş qrafıdır, onun tərəfləri -anlayışlar, xətlər- onlar arasında münasibətlərdir.
- hər hansı qavranışın stereotipinin abstrakt obrazıdır.
- hər bir obyekt onu səciyyələndirən cəhətlər, zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur.

608 Biliklərin semantik şəbəkə modeli hansıdır?

- obyekt zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur.
- istiqamətlənmiş qrafıdır, onun tərəfləri -anlayışlar, xətlər- onlar arasında münasibətlərdir;
- qaydalara əsaslanan modeldir, bilikləri "əgər (şərt), onda (nəticə)" tipində təsvir etməyə imkan verir;
- hər hansı qavranışın stereotipinin abstrakt obrazıdır.
- hər bir obyekt onu səciyyələndirən cəhətlər, zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur;

609 Biliklərin freym modeli hansıdır?

- obyekt zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur.
- hər hansı qavranışın stereotipinin abstrakt obrazıdır. istiqamətlənmiş qrafıdır, onun tərəfləri -anlayışlar, xətlər- onlar arasında münasibətlərdir;
- qaydalara əsaslanan modeldir, bilikləri "əgər (şərt), onda (nəticə)" tipində təsvir etməyə imkan verir;
- istiqamətlənmiş qrafıdır, onun tərəfləri -anlayışlar, xətlər- onlar arasında münasibətlərdir;
- hər bir obyekt onu səciyyələndirən cəhətlər, zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur.

610 Biliklərin qeyri-səlis relyasion modeli hansıdır?

- obyekt zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur.
- hər hansı qavranışın stereotipinin abstrakt obrazıdır. istiqamətlənmiş qrafıdır, onun tərəfləri -anlayışlar, xətlər- onlar arasında münasibətlərdir;
- qaydalara əsaslanan modeldir, bilikləri " əgər (şərt), onda (nəticə)" tipində təsvir etməyə imkan verir;
- istiqamətlənmiş qrafıdır, onun tərəfləri -anlayışlar, xətlər- onlar arasında münasibətlərdir;
- hər bir obyekt onu səciyyələndirən cəhətlər, zaman və məkan xüsusiyyətlərini əks etdirən münasibətlərlə ifadə olunur.

611 Ekspert sistemlərdə daha çox biliyin hansı modelindən istifadə olunur?

- qeyri- səlis relyasion.
- produksion;
- semantik şəbəkə;
- freym;
- formal məntiq;

612 Semantik şəbəkədə olan münasibətlər- "hissə- tam" tipli əlaqə necə ifadə olunur?

- cəhətlərə malikdir, mahiyyəti var;
- sinif-qrup, element- çoxluq;
- "baş verir" , "təsir edir" və i.a.;
- çox, az, bərabər, ... ;
- uzaq, yaxın, altında, üstündə, içində,....;

613 Semantik şəbəkədə olan münasibətlər- funksional əlaqə necə ifadə olunur?

- cəhətlərə malikdir, mahiyyəti var;
- "baş verir" , "təsir edir" və i.a.;
- sinif-qrup, element- çoxluq;
- çox, az, bərabər, ... ;
- uzaq, yaxın, altında, üstündə, içində,....;

614 Semantik şəbəkədə olan münasibətlər- kəmiyyət tipli əlaqə necə ifadə olunur?

- cəhətlərə malikdir, mahiyyəti var;
- çox, az, bərabər, ... ;
- sinif-qrup, element- çoxluq;
- baş verir" , "təsir edir" və i.a.;
- uzaq, yaxın, altında, üstündə, içində,....;

615 Semantik şəbəkədə olan münasibətlər- məkan tipli əlaqə necə ifadə olunur?

- cəhətlərə malikdir, mahiyyəti var;
- uzaq, yaxın, altında, üstündə, içində,....;
- sinif-qrup, element- çoxluq;
- baş verir" , "təsir edir" və i.a.;
- çox, az, bərabər, ... ;

616 Semantik şəbəkədə olan münasibətlər- atribut tipli əlaqə necə ifadə olunur?

- uzaq, yaxın, altında, üstündə, içində,...;
- cəhətlərə malikdir, mahiyyəti var;
- sinif-qrup, element- çoxluq;
- baş verir" , "təsir edir" və i.a.;
- çox, az, bərabər, ... ;

617 Semantik şəbəkədə olan münasibətlər- məntiqi əlaqələr necə ifadə olunur?

- uzaq, yaxın, altında, üstündə, içində,...;
- və, və ya, yox;
- sinif-qrup, element- çoxluq;
- baş verir" , "təsir edir" və i.a.;
- çox, az, bərabər, ... ;

618 Formalaşdırılmayan biliklər hansı biliklərdir?

- fundamental elmlərdə və elmin nəzəri sahələrində verilən məsələnin həllində istifadə edilən anlayışlar toplusu;
- qeyri-məlum (qeyri-formal) qaydaların qəbul edilməsi ilə əldə edilən biliklər;
- biliklərin tətbiq qaydaları(bilik haqqında bilik).
- sistemlərin altsistemləri və onların elementləri arasındakı qarşılıqlı əlaqə, strukturlar toplusu (texnikada);
- biliklərin həyata keçirilməsi və müəyyənləşdirilməsi prosedurları, metodları (tətbiqi elmlərdə);

619 Dillər sistemi və dialeklərdən istifadə olunması informasiya mübadiləsinin artırır

- həcmi.
- etibarlılığını;
- sürətini;
- mənasını;
- formalaşmasını;

620 Dil – biliyin formasıdır

- izahı və struktur.
- nümayişi;
- izahı;
- struktur;
- mürəkkəbliki;

621 Elmi dillərinin əsas məqsədi nədir?

- təbii dillərin polisemiyasının (fikri çoxmənalılıq) aradan qaldırılması.
- bütün cavablar doğrudur
- təqdimatın tipik, "standart" formalarını yaratmaq və istifadə etmək;
- biliklərin sıxılması;
- biliklərin qorunması;

622 Polisemiya nədir?

- darmənalılıq.
- çoxmənalılıq;
- mürəkkəbliki;

- sadəlik;
- strukturluluq;

623 Polisemiya hansı funksiyaları yerinə yetirir?

- biliklərin təsbit (qey edilməsi, nümunələr üzrə axtarışı, müqayisəni həyata keçirir.
- təbii dili zənginləşdir, onu nəzərə çarpan edir, eyni zamanda informasiya mübadiləsində semantik küylərin, birmənalı olmayan fikirlərin, məntiqsizlik mənbəyi hesab olunur.
- biliklərin təsbit (qey edilməsi, nümunələr üzrə axtarışını həyata keçirir;
- biliklərin təsbit (qey edilməsini həyata keçirir;
- obyektlərin, sistemlərin ekvivalentliyini müəyyənləşdiririr,

624 Təsnifat nədir?

- biliklərin təsbit (qey edilməsi, nümunələr üzrə axtarışı, müqayisə və c. kimi vacib məsələləri həll etmək imkanı.
- bütün cavablar doğrudur;
- sistemlərinin və ya proseslərinin müəyyən meyar üzrə paylanması və qruplaşdırılmasıdır;
- elmi sistematikadır,
- obyektlərin, sistemlərin ekvivalentliyinin müəyyənləşdirilməsi,

625 Təsnifat hansı vacib məsələlərini həll etməyə imkan verir?

- müqayisə.
- bütün cavablar doğrudur;
- obyektlərin, sistemlərin ekvivalentliyinin müəyyənləşdirilməsi,
- informatikanın biliklərin təsbit (qey edilməsi,
- nümunələr üzrə axtarışı,

626 Biliklər bir-birilərinə hansı əlaqələrlə bağlıdır?

- şəbəkə.
- deduktiv, induktiv və ya induktiv-deduktiv;
- deduktiv;
- induktiv;
- induktiv-deduktiv;

627 Biliklər hansı strukturlarla formalaşdırılırlar?

- əlaqəli
- bütün cavablar doğrudur;
- ağacşəkilli, morfoloji, əlaqəli
- ağacşəkilli,
- morfoloji,

628 Verilənlərin modelləşdirilməsində ikinci addım

- atributların identifikasiyasıdır
- əlaqələrin identifikasiyasıdır
- mahiyyətin ayrılmasıdır
- verilənlər bazasının konseptual sxeminin təyini
- predmet sahəsi üçün mühüm obyektlərin təyini

629 Əlaqə

- mahiyyətin atributla birləşməsidir
- iki mahiyyət arasında adlandırılmış assosiasiyadır
- bəzi predmet sahələrinin birləşməsidir
- mahiyyətin təyini
- müxtəlif assosiasiyalardır

630 Əlaqənin adı həmişə hansı nöqteyi-nəzərdən formalaşır?

- qraf
- valideyn
- nəsil
- ağac
- cədvəl

631 Verilənlərin modelləşdirilməsinin üçüncü addımı

- əlaqələrin identifikasiyasıdır
- atributların identifikasiyasıdır
- mahiyyətin ayrılmasıdır
- verilənlər bazasının konseptual sxeminin təyini
- predmet sahəsi üçün mühüm obyektlərin təyini

632 Atribut nəyi təqdim edir?

- iki mahiyyətarası adlandırılmış assosiasiyanı
- real və ya abstrakt obyektlər çoxluğu ilə assosiasiya olunmuş xarakteristika və ya xassələrin tipini
- real obyektlər çoxluğu ilə assosiasiya olunmuş xarakteristika və ya xassələrin tipini
- Səthi xəyali obrazları olan alqoritm və sxemlərin əlaqəsini
- obyektlərarası əlaqənin təsvirini

633 Atribut necə ola bilər?

- real
- mütləq və ya qeyri-mütləq
- unikal və ya ümumi
- identifikasiya edilmiş
- müəyyən

634 Atributun mütləqliyi göstərir ki, o,

- xarakteristikanın qiymətini təyin edir
- sıfır bərabər qiymət almır
- sıfır bərabər qiymət alır
- çoxluğun ayrıca elementinin xarakteristikasını təyin edir
- xarakteristikanın tipini təyin edir

635 Atributlar hansı formada təsvir olunur?

- baş kataloq
- mahiyyət bloku daxilində adların siyahısı

- mahiyyəti göstərən, oxlarla birləşdirilmiş düzbucaqlılar
- diaqram
- sxem

636 Hər bir mahiyyət nəyə malik olmalıdır?

- ədədi xarakteristikaya
- heç olmazsa bir mümkün açara
- bir və ya bir neçə yazıya
- atributun müəyyən xarakteristikasına – domenə
- kortejin dəyişilməyən uzunluğuna

637 Mahiyyətin mümkün açarı -

- bir unikal addır
- bir və ya bir neçə atributdur
- bir və ya bir neçə yazıdır
- sonsuz çoxluqdur
- adların siyahısıdır

638 Bir neçə mümkün açar olduqda

- ilkin, ikinci, üçüncü ... açarların mövcudluğu təyin olunur
- onlardan biri ilkin açar, qalanları isə alternativ açarlar kimi işarə edilir
- onların hamısı ilkin açar kimi işarə edilir
- onların hamısı alternativ açarlar kimi işarə edilir
- bu cür nəticə mümkün deyil

639 Bir-birini qarşılıqlı istisna edən əlaqələr mövcuddurmu?

- yalnız müəyyən açarlar mövcud olduqda
- hə
- yox
- istisna təşkil edir
- yalnız müəyyən şərtlər yerinə yetirildikdə mümkündür

640 Mahiyyət öz-özü ilə əlaqədar ola bilərmi?

- yalnız müəyyən açarlar mövcud olduqda
- hə
- yox
- istisna təşkil edir
- yalnız müəyyən şərtlər yerinə yetirildikdə mümkündür

641 Mahiyyətin öz-özü ilə əlaqəsi necə adlanır?

- tərs
- rekursiv
- dinamik
- statik
- ardıcıl

642 Nüsxənin mahiyyəti bir nüsxədən digərinə köçürülə bilərmə?

- yalnız müəyyən açarlar mövcud olduqda
- hə
- yox
- istisna təşkil edir
- yalnız müəyyən şərtlər yerinə yetirildikdə mümkündür

643 Nüsxənin mahiyyətinin əlaqənin bir nüsxəsindən digərinə köçürülə bilməyəcəyi əlaqələri necə adlanır?

- bir-birini qarşılıqlı istisna edən
- köçürülməyən
- ardıcıl
- qarşılıqlı tərs
- rekursiv

644 Modellərin əsas tipləridir:

- detallı planlaşdırma modeli və şirkətin istehsal modeli
- informasiya modeli, verilənlər modeli
- praktiki model
- əməli və yenidən işlənmiş
- sistem və proqram

645 İnformasiya modeli, bu

- detallı planlaşdırma modelidir
- planlaşdırma modelidir
- təhlil mərhələsidir
- layihələndirmə mərhələsidir
- proqram təminatıdır

646 Verilənlər modeli – bu,

- detallı planlaşdırma modelidir
- layihələndirmə mərhələsidir
- nəzəri modeldir
- təhlil mərhələsidir
- proqram modelidir

647 Verilənlər bazası nədir?

- detallı planlaşdırma modeli
- informasiyanın saxlanması üçün nəzərdə tutulmuş təşkilati struktur
- informasiyanın və qeyd olunmuş siyahıların təşkili
- elektron poçtun yaradılması və redaktə edilməsi
- əməliyyat sisteminin nəzarəti altında işləyən proqram

648 Verilənlərin mətn tipi saxlanması üçündür.

- pul məbləğinin

- məhdud ölçüyə malik adi formatlaşdırılmayan mətnin (255 simvola qədər)
- həqiqi ədədlərin
- məntiqi verilənlərin
- cari vaxtın və təqvim günlərinin

649 Verilənlərin həqiqi tipi saxlanması üçündür.

- pul məbləğinin
- həqiqi ədədlərin
- məhdud ölçüyə malik adi formatlaşdırılmayan mətnin (255 simvola qədər)
- məntiqi verilənlərin
- vari vaxtının və təqvim günlərinin

650 Sayğac..... saxlanması üçündür.

- pul məbləğinin
- avtomatik artımla unikal (təkrarlanmayan) natural ədədlərin
- həqiqi ədədlərin
- məhdud ölçüyə malik adi formatlaşdırılmayan mətnin (255 simvola qədər)
- məntiqi verilənlərin

651 Verilənlər bazası (V– bu,

- məhdud ölçüyə malik adi formatlaşdırılmayan mətnin saxlanması üçün verilənlər bazasıdır
- eyni xassəyə malik obyektlər qrupu haqqında verilənləri nizamlanmış şəkildə saxlamağa həqiqi ədədlərin saxlanması üçün bazadır
- imkan verən informasiya modelidir
- detallı planlaşdırma modeli və şirkətin istesal modelidir
- müəyyən xassəni özündə əks etdirən verilənlər modelidir

652 Verilənlər bazasının sahəsi nədir?

- məhdud ölçüyə malik adi formatlaşdırılmayan mətnin saxlanması üçün verilənlər bazası
- müəyyən xassənin qiymətlərini əks etdirən cədvəlin sütunları
- həqiqi ədədlərin saxlanması üçün baza
- eyni xassəyə malik obyektlər qrupu haqqında verilənləri nizamlanmış şəkildə saxlamağa imkan verən informasiya modeli
- müəyyən xassənin qiymətlərini əks etdirən cədvəlin sətirləri

653 Açar sahə – bu,

- müəyyən xassənin qiymətlərini əks etdirən cədvəlin sətirləridir
- qiyməti cədvəldə yazını birqiymətli şəkildə təyin edən sahədir
- həqiqi ədədlərin saxlanması üçün sahədir
- eyni xassəyə malik obyektlər qrupu haqqında verilənləri nizamlanmış şəkildə saxlamağa imkan verən sahədir
- müəyyən xassənin qiymətlərini əks etdirən cədvəlin sütunlarıdır

654 Şəbəkə modelində verilənlər və münasibətlər, adətən, formasında təsvir olunur.

- verilənlər modelinin əsas konstruksiyaları
- oxlar və düzbucaqları əks etdirən şəkillər
- matris və düsturlar

- müəyyən xassənin qiymətlərini əks etdirən cədvəlin sütunları
- müəyyən xassənin qiymətlərini əks etdirən cədvəlin sətirləri

655 Qrup→Özünə daxil olma→ Tələbə hansı münasibət tipinə aiddir?

- "birin - sıfıra"
- "birin -çoxa"
- "çoxun-çoxa"
- "birin – birə"
- "çoxun – birə"

656 Qrup→ Daxil olma→Fakultə hansı münasibət tipinə aiddir?

- "birin - sıfıra"
- "çoxun – birə"
- "çoxun-çoxa"
- "birin – birə"
- "birin -çoxa"

657 Qrup→ Jurnalda sıra nömrəsi→ Tələbənin ASA hansı münasibət tipinə aiddir?

- "birin - sıfıra"
- "birin – birə"
- "çoxun-çoxa"
- "birin -çoxa"
- "çoxun – birə"

658 Yeni informasiya texnologiyalarının əsas növləri hansıdır?

- kommunikativ texnologiyalar.
- bütün cavablar doğrudur.
- koqnitiv(idrak) texnologiyalar;
- instrumental texnologiyalar;
- tətbiqi texnologiyalar;

659 Koqnitiv(idrak) informasiya texnologiyaları nəyə əsaslanır?

- ünsiyyət problemlərinin həllinə.
- əsasən biliklərin alınması, saxlanması və aktualaşdırılması, intellektual həllin qəbuluna;
- əsasən başqa texnologiyaların qurulmasında alət qismində istifadəsinə və onlara xidmətinə;
- əsasən müəyyən problemlə sahələrdə problemin həllinə;
- əsasən əlaqə, rabitə, ünsiyyət problemlərinin həllinə;

660 Instrumental texnologiyalar nəyə əsaslanır?

- ünsiyyət problemlərinin həllinə.
- əsasən başqa texnologiyaların qurulmasında alət qismində istifadəsinə və onlara xidmətinə;
- əsasən biliklərin alınması, saxlanması və aktualaşdırılması, intellektual həllin qəbuluna;
- əsasən müəyyən problemlə sahələrdə problemin həllinə;
- əsasən əlaqə, rabitə, ünsiyyət problemlərinin həllinə;

661 Tətbiqi texnologiyalar nəyə əsaslanır?

- ünsiyyət problemlərinin həllinə.
- əsasən müəyyən problemlə sahələrdə problemin həllinə;
- əsasən biliklərin alınması, saxlanması və aktuallaşdırılması, intellektual həllin qəbuluna;
- əsasən başqa texnologiyaların qurulmasında alət qismində istifadəsinə və onlara xidmətinə;
- əsasən əlaqə, rabitə, ünsiyyət problemlərinin həllinə;

662 kommunikativ texnologiyalar nəyə əsaslanır?

- ünsiyyət problemlərinin həllinə.
- əsasən əlaqə, rabitə, ünsiyyət problemlərinin həllinə;
- əsasən müəyyən problemlə sahələrdə problemin həllinə;
- əsasən biliklərin alınması, saxlanması və aktuallaşdırılması, intellektual həllin qəbuluna;
- əsasən başqa texnologiyaların qurulmasında alət qismində istifadəsinə və onlara xidmətinə;

663 Ənənəvi informasiya texnologiyası hansı prosedurlar əsasında qurulur?

- intellektual prosedurlar əsasında
- bazada yaxşı formallaşdırılmış, strukturlaşdırılmış intellektual prosedurlar əsasında;
- pis formallaşdırılmış, strukturlaşdırılmış intellektual prosedurlar əsasında;
- strukturlaşdırılmış intellektual prosedurlar əsasında;
- yaxşı formallaşdırılmış prosedurlar əsasında;

664 Yeni informasiya texnologiyası hansı prosedurlar əsasında qurulur?

- intellektual prosedurlar əsasında.
- pis formallaşdırılmış, strukturlaşdırılmış intellektual prosedurlar əsasında;
- bazada yaxşı formallaşdırılmış, strukturlaşdırılmış intellektual prosedurlar əsasında;
- strukturlaşdırılmış intellektual prosedurlar əsasında;
- yaxşı formallaşdırılmış prosedurlar əsasında;

665 İstənilən texnologiya nələrə əsaslanmalıdır?

- hesablama texnikasına;
- bütün cavablar doğrudur.
- elmi qaydalara,
- mühəndis texnikasına,
- proqram təminatına;

666 Yeni informasiya texnologiyası ... bir hissəsidir

- informasiyanın redaktəsinin.
- informasiya biznesinin;
- hesablama texnikasının;
- informasiyanın yaradılmasının;
- əlaqələr sisteminin;

667 Yeni informasiya texnologiyaları nəyə əsaslanır?

- modelləşdirməyə.
- informasiya və biliklərin yeni infoloji və kompüter avadanlıqlarında aktuallaşdırılmasına, alınmasına və saxlanmasına;
- funksionallığına;

- informasiyanın yaradılmasına,
- məsələnin həllini tapmağa;

668 Yüksək texnologiyalar texnologiyalardır.

- texnoloji əlaqələrlə dəstəklənən;
- tərkibinə, xarakterinə, həll edilən məsələlərin metodlarına, evolyusiyaya texnologiyalarına görə keyfiyyəti dəyişilən;
- qısa müddət ərzində məsələnin həllini həyata keçirən;
- yaxşı formallaşdırılmış prosedurlar əsasında qurulan;
- strukturlaşdırılmış intellektual prosedurlar əsasında qurulan;

669 Yeni texnologiya qarşıya məqsəd qoyur.

- düzgün cavab yoxdur.
- riyazi - kompüter paketlərinin istifadəsində məsələnin həllini tez, dəqiq və qənaətli şəkildə tapmağı;
- məsələnin ənənəvi texnologiyalarla mümkün olmayan həllini;
- qısa müddət ərzində məsələnin həllini tapmağı;
- məsələnin həllini qənaətli şəkildə tapmağı;

670 Paylanmış, kvant hesablamalarının yüksək texnologiyası qarşıya məqsəd qoyur.

- düzgün cavab yoxdur.
- məsələnin ənənəvi texnologiyalarla mümkün olmayan həllini;
- riyazi - kompüter paketlərinin istifadəsində məsələnin həllini tez, dəqiq və qənaətli şəkildə tapmağı;
- qısa müddət ərzində məsələnin həllini tapmağı;
- məsələnin həllini qənaətli şəkildə tapmağı;

671 Ənənəvi hesablama texnologiyası qarşıya məqsəd qoyur.

- düzgün cavab yoxdur.
- qısa müddət ərzində məsələnin həllini tapmağı;
- riyazi - kompüter paketlərinin istifadəsində məsələnin həllini tez, dəqiq və qənaətli şəkildə tapmağı;
- məsələnin ənənəvi texnologiyalarla mümkün olmayan həllini;
- məsələnin həllini qənaətli şəkildə tapmağı;

672 Yeni texnologiyalar hansı xüsusiyyətlərə malik olmalıdır?

- texnoloji əlaqələrlə dəstəklənən.
- bütün cavablar doğrudur;
- ineqrasiya olunan;
- məkan-zaman, təşkilati-bəşəri şəbəkə və əlaqələrlə birləşdirilən;
- məkan-zaman, təşkilati-bəşəri şəbəkə və əlaqələrlə dəstəklənən;

673 Avtomatlaşdırılmış bank məlumatlarının interaktiv xidmətləri hansı rejimlərlə verilə bilər?

- aktiv, lokal.
- lokal, məsafəli;
- lokal, interaktiv;
- interaktiv, məsafəli;
- aktiv, məsafəli;

674 Avtomatlaşdırılmış bank məlumatlarının interaktiv lokal rejim nə vaxt istifadə olunur?

- host-komputerindən həyata keçirilərkən;
- istifadəçinin işi fərdi komputerə qoşulmuş terminaldan həyata keçirilərkən;
- istifadəçinin işi fiziki ləğv olunmuş terminalın host-komputerindən şəbəkə əlaqəsi ilə həyata keçirilərkən;
- şəbəkə əlaqəsi ilə həyata keçirilərkən;
- terminaldan həyata keçirilərkən;

675 Avtomatlaşdırılmış bank məlumatlarının interaktiv məsafəli rejim nə vaxt istifadə olunur?

- host-komputerindən həyata keçirilərkən;
- istifadəçinin işi fiziki ləğv olunmuş terminalın host-komputerindən şəbəkə əlaqəsi ilə həyata keçirilərkən;
- istifadəçinin işi fərdi komputerə qoşulmuş terminaldan həyata keçirilərkən;
- şəbəkə əlaqəsi ilə həyata keçirilərkən;
- terminaldan həyata keçirilərkən;

676 VBİS(Verilənlər Bazasının İdarəetmə Sistemləri) nədir?

- riyazi və infoloji analizin, trendlərin ayrılmasının, klasterləşməsinin və tanınmasının, şkalalaşdırma əlaqəsinin köməyi ilə böyük qapalı verilənlər bazası ilə qarşılıqlı münasibət və əlaqələrin avtomatlaşdırılmış axtarışdır;
- istifadəçi proqramı ilə VB-də olan verilənlər arasında unsiyyyət təmin edən proqram sistemidir.
- VB mənbəyindən verilənlərin çoxölçülü strukturlarla çıxarılması, korreksiyası və yüklənməsi, daxil olma, qərar qəbulu üçün analiz vəsaitlərinin sadələşdirilməsini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş çox mükəmməl ixtisaslaşdırılmış VB və proqram sistemidir;
- verilən sahədə müxtəlif problemlər üzrə ekspert fikirlərin alınması məqsədilə EHM köməyi ilə strukturlaşdırılan, saxlanılan, aktuallaşdırılan yüksək səviyyədə peşəkar ekspertlərin təcrübə, bilik, ağıl və vərdişlərinin yığıdır;
- biliklərin, məlumatların elə təşkilatlanmış qaydada strukturlaşdırılması və saxlanılmasıdır;

677 Verilənlər anbarı və verilənlərin intellektual analizi texnologiyası hansıdır?

- məlumatların elə təşkilatlanmış qaydada strukturlaşdırılması və saxlanılmasıdır;
- VB mənbəyindən verilənlərin çoxölçülü strukturlarla çıxarılması, korreksiyası və yüklənməsi, daxil olma, qərar qəbulu üçün analiz vəsaitlərinin sadələşdirilməsini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş çox mükəmməl ixtisaslaşdırılmış VB və proqram sistemidir;
- istifadəçi proqramı ilə VB-də olan verilənlər arasında unsiyyyət təmin edən proqram sistemidir
- riyazi və infoloji analizin, trendlərin ayrılmasının, klasterləşməsinin və tanınmasının, şkalalaşdırma əlaqəsinin köməyi ilə böyük qapalı verilənlər bazası ilə qarşılıqlı münasibət və əlaqələrin avtomatlaşdırılmış axtarışdır.
- EHM köməyi ilə strukturlaşdırılan, saxlanılan, aktuallaşdırılan yüksək səviyyədə peşəkar ekspertlərin təcrübə, bilik, ağıl və vərdişlərinin yığıdır;

678 Verilənlərin intellektual analizi(DataMining) nədir?

- EHM köməyi ilə strukturlaşdırılan, saxlanılan, aktuallaşdırılan yüksək səviyyədə peşəkar ekspertlərin təcrübə, bilik, ağıl və vərdişlərinin yığıdır;
- riyazi və infoloji analizin, trendlərin ayrılmasının, klasterləşməsinin və tanınmasının, şkalalaşdırma əlaqəsinin köməyi ilə böyük qapalı verilənlər bazası ilə qarşılıqlı münasibət və əlaqələrin avtomatlaşdırılmış axtarışdır;
- istifadəçi proqramı ilə VB-də olan verilənlər arasında unsiyyyət təmin edən proqram sistemidir
- VB mənbəyindən verilənlərin çoxölçülü strukturlarla çıxarılması, korreksiyası və yüklənməsi üçün nəzərdə tutulmuş VB və proqram sistemidir;
- məlumatların təşkilatlanmış qaydada strukturlaşdırılması və saxlanılmasıdır;

679 Biliklərin baza (BB) texnologiyası necə izah olunur?

- riyazi və infoloji analizin, trendlərin ayrılmasının, klasterləşməsinin və tanınmasının, şkalalaşdırma əlaqəsinin köməyilə böyük qapalı verilənlər bazası ilə qarşılıqlı münasibət və əlaqələrin avtomatlaşdırılmış axtarışdır:
- EHM köməyilə müxtəlif sahələrdən biliklərin, məlumatların elə təşkilatlanmış qaydada strukturlaşdırılması və saxlanılmasıdır ki, bu biliklərə daxil olmaq, onları genişləndirmək, əldə etmək, yeni biliklər yaratmaq və s. mümkün olsun.
- istifadəçi proqramı ilə VB-də olan verilənlər arasında unsıyyət təmin edən proqram sistemidir
- VB mənbəyindən verilənlərin çoxölçülü strukturlarla çıxarılması, korreksiyası və yüklənməsi, daxil olma, qərar qəbulu üçün analiz vəsaitlərinin sadələşdirilməsini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş çox mükəmməl ixtisaslaşdırılmış VB və proqram sistemidir;
- EHM köməyilə müxtəlif sahələrdən biliklərin, məlumatların elə təşkilatlanmış qaydada strukturlaşdırılması və saxlanılmasıdır ki, bu biliklərə daxil olmaq, onları genişləndirmək, əldə etmək, yeni biliklər yaratmaq və s. mümkün olsun;

680 Ekspert sistemləri(ES) hansıdır?

- riyazi və infoloji analizin, trendlərin ayrılmasının, klasterləşməsinin və tanınmasının, şkalalaşdırma əlaqəsinin köməyilə böyük qapalı verilənlər bazası ilə qarşılıqlı münasibət və əlaqələrin avtomatlaşdırılmış axtarışdır:
- verilən sahədə müxtəlif problemlər üzrə ekspert fikirlərin alınması məqsədilə EHM köməyilə strukturlaşdırılan, saxlanılan, aktualaşdırılan yüksək səviyyədə peşəkar ekspertlərin təcrübə, bilik, ağıl və vərdişlərinin yığıdır;
- istifadəçi proqramı ilə VB-də olan verilənlər arasında unsıyyət təmin edən proqram sistemidir
- VB mənbəyindən verilənlərin çoxölçülü strukturlarla çıxarılması, korreksiyası və yüklənməsi, daxil olma, qərar qəbulu üçün analiz vəsaitlərinin sadələşdirilməsini təmin etmək üçün nəzərdə tutulmuş çox mükəmməl ixtisaslaşdırılmış VB və proqram sistemidir;
- EHM köməyilə müxtəlif sahələrdən biliklərin, məlumatların elə təşkilatlanmış qaydada strukturlaşdırılması və saxlanılmasıdır ki, bu biliklərə daxil olmaq, onları genişləndirmək, əldə etmək, yeni biliklər yaratmaq və s. mümkün olsun;

681 Yeni informasiya texnologiyalarının inkişafında informasiya resurslarının rolu və aktivliyinin artması tendensiyası necə xarakterizə olunur?

- şəxsi istifadə, biznesin təminatı, intellektual peşəkar iş kimi əsas seqmentlərdən ibarət olan yeni informasiya texnologiyaları bazarlarının formalaşdırılması ilə.
- cəmiyyətdə intellektual qərar qəbulunun keyfiyyəti və operativliyi yüksək dərəcədə alınan informasiyanın məzmunu, dəqiqliyi və müasirliyindən, onun məkan-zaman xarakteristikalarından asılılığı ilə;
- layihələndirmə işləri səviyyəsində, xüsusiyyətlərin hazırlanması səviyyəsində daha müasir qarşılıqlı təsir standartlarının meydana gəlməsi ilə;
- informasiya mübadilə və xidmətləri vasitəçilərinin mərhələ və funksiyalarının aradan qaldırılması, müdaxilənin daha da genişləndirilməs, və s.ilə;
- məkan, zaman və təşkilati imkanlardan, informasiya bazarının həcmindən (prktiki olaraq qeyri məhdud istifadə ilə);

682 Yeni informasiya texnologiyalarının inkişafında aktiv texniki, proqram və texnoloji qarşılıqlı təsir qabiliyyətlərin artması tendensiyası necə xarakterizə olunur?

- şəxsi istifadə, biznesin təminatı, intellektual peşəkar iş kimi əsas seqmentlərdən ibarət olan yeni informasiya texnologiyaları bazarlarının formalaşdırılması ilə.
- layihələndirmə işləri səviyyəsində, xüsusiyyətlərin hazırlanması səviyyəsində daha müasir qarşılıqlı təsir standartlarının meydana gəlməsi ilə;
- cəmiyyətdə intellektual qərar qəbulunun keyfiyyəti və operativliyi yüksək dərəcədə alınan informasiyanın məzmunu, dəqiqliyi və müasirliyindən, onun məkan-zaman xarakteristikalarından asılılığı ilə;
- informasiya mübadilə və xidmətləri vasitəçilərinin mərhələ və funksiyalarının aradan qaldırılması, müdaxilənin daha da genişləndirilməs, sadələşdirilməsi, qiymətlərin aşağı salınması və s.ilə;
- məkan, zaman və təşkilati imkanlardan, informasiya bazarının həcmindən(prktiki olaraq qeyri məhdud istifadə ilə);

683 Yeni informasiya texnologiyalarının inkişafında infoloji və strukturlu qarşılıqlı təsirlərin strukturunun dəyişməsi, aralıq həlqələrin(vasitəcilərin) ləğv edilməsi tendensiyası necə xarakterizə olunur?

- şəxsi istifadə, biznesin təminatı, intellektual peşəkar iş kimi əsas seqmentlərdən ibarət olan yeni informasiya texnologiyaları bazarlarının formalaşdırılması ilə.
- informasiya mübadilə və xidmətləri vasitəcilərinin mərhələ və funksiyalarının aradan qaldırılması, kompaniya daxili və kompaniyalar arası aralıq funksiyaların ləğvi , müdaxilənin daha da genişləndirilməsi, sadələşdirilməsi, qiymətlərin aşağı salınması və s.ilə;
- cəmiyyətdə intellektual qərar qəbulunun keyfiyyəti və operativliyi yüksək dərəcədə alınan informasiyanın məzmunu, dəqiqliyi və müasirliyindən, onun məkan-zaman xarakteristikalarından asılılığı ilə;
- layihələndirmə işləri səviyyəsində, xüsusiyyətlərin hazırlanması səviyyəsində daha müasir qarşılıqlı təsir standartlarının meydana gəlməsi ilə;
- məkan, zaman və təşkilati imkanlardan, informasiya bazarının həcmindən(prktiki olaraq qeyri məhdud istifadə ilə;

684 Yeni informasiya texnologiyalarının inkişafında qloballaşma tendensiyası necə xarakterizə olunur?

- şəxsi istifadə, biznesin təminatı, intellektual peşəkar iş kimi əsas seqmentlərdən ibarət olan yeni informasiya texnologiyaları bazarlarının formalaşdırılması ilə.
- məkan, zaman və təşkilati imkanlardan, informasiya bazarının həcmindən(prktiki olaraq qeyri məhdud istifadə ilə;
- cəmiyyətdə intellektual qərar qəbulunun keyfiyyəti və operativliyi yüksək dərəcədə alınan informasiyanın məzmunu, dəqiqliyi və müasirliyindən, onun məkan-zaman xarakteristikalarından asılılığı ilə;
- layihələndirmə işləri səviyyəsində, xüsusiyyətlərin hazırlanması səviyyəsində daha müasir qarşılıqlı təsir standartlarının meydana gəlməsi ilə;
- informasiya mübadilə və xidmətləri vasitəcilərinin mərhələ və funksiyalarının aradan qaldırılması, kompaniya daxili və kompaniyalar arası aralıq funksiyaların ləğvi , müdaxilənin daha da genişləndirilməsi, sadələşdirilməsi, qiymətlərin aşağı salınması və s.ilə;

685 Yeni informasiya texnologiyalarının inkişafında konvergensiya tendensiyası necə xarakterizə olunur?

- məkan, zaman və təşkilati imkanlardan, informasiya bazarının həcmindən(prktiki olaraq qeyri məhdud istifadə ilə;
- şəxsi istifadə, biznesin təminatı, intellektual peşəkar iş kimi əsas seqmentlərdən ibarət olan yeni informasiya texnologiyaları bazarlarının formalaşdırılması ilə;
- cəmiyyətdə intellektual qərar qəbulunun keyfiyyəti və operativliyi yüksək dərəcədə alınan informasiyanın məzmunu, dəqiqliyi və müasirliyindən, onun məkan-zaman xarakteristikalarından asılılığı ilə;
- layihələndirmə işləri səviyyəsində, xüsusiyyətlərin hazırlanması səviyyəsində daha müasir qarşılıqlı təsir standartlarının meydana gəlməsi ilə;
- informasiya mübadilə və xidmətləri vasitəcilərinin mərhələ və funksiyalarının aradan qaldırılması, kompaniya daxili və kompaniyalar arası aralıq funksiyaların ləğvi , müdaxilənin daha da genişləndirilməsi, sadələşdirilməsi, qiymətlərin aşağı salınması və s.ilə;

686 Elektron poçt istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- informasiyanı almaq, saxlamaq və şəbəkə üzrə öz partnyorlarına göndərmək;
- məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- cədvəl şəklində verilənlər üzərində çoxsaylı əməliyyatların yerinə yetirilməsi;
- təşkilat işçilərinin iş qrafikinə saxlanması və idarə olunması üçün kompyuterin daha bir şəbəkə variantından istifadə imkanı;

687 Audiopoçt istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- səsli məlumatın ötürülməsi, məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- informasiyanı almaq, saxlamaq və şəbəkə üzrə öz partnyorlarına göndərmək;
- cədvəl şəklində verilənlər üzərində çoxsaylı əməliyyatların yerinə yetirilməsi;
- təşkilat işçilərinin iş qrafikinin saxlanması və idarə olunması üçün kompyuterin daha bir şəbəkə variantından istifadə imkanı;

688 Cədvəl prosessoru istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- cədvəl şəklində verilənlər üzərində çoxsaylı əməliyyatların yerinə yetirilməsi;
- informasiyanı almaq, saxlamaq və şəbəkə üzrə öz partnyorlarına göndərmək;
- səsli məlumatın ötürülməsi, məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- təşkilat işçilərinin iş qrafikinin saxlanması və idarə olunması üçün kompyuterin daha bir şəbəkə variantından istifadə imkanı;

689 Elektron təqvim istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- təşkilat işçilərinin iş qrafikinin saxlanması və idarə olunması üçün kompyuterin daha bir şəbəkə variantından istifadə imkanı;
- informasiyanı almaq, saxlamaq və şəbəkə üzrə öz partnyorlarına göndərmək;
- səsli məlumatın ötürülməsi, məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- cədvəl şəklində verilənlər üzərində çoxsaylı əməliyyatların yerinə yetirilməsi;

690 Kompyuter konfransları və telekonfranslar istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- təşkilat işçilərinin iş qrafikinin saxlanması və idarə olunması üçün kompyuterin daha bir şəbəkə variantından istifadə imkanı;
- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- informasiyanı almaq, saxlamaq və şəbəkə üzrə öz partnyorlarına göndərmək;
- səsli məlumatın ötürülməsi, məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- cədvəl şəklində verilənlər üzərində çoxsaylı əməliyyatların yerinə yetirilməsi;

691 Videomətn istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- Mətni və qrafik verilənlərin monitorun ekranında təsvirinin alınması üçün kompyuterdən istifadə etmək;
- səsli məlumatın ötürülməsi, məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- cədvəl şəklində verilənlər üzərində çoxsaylı əməliyyatların yerinə yetirilməsi;
- təşkilat işçilərinin iş qrafikinin saxlanması və idarə olunması üçün kompyuterin daha bir şəbəkə variantından istifadə imkanı;

692 Audiokonfranslar istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- firmanın ərazi baxımından bir-birindən uzaqlaşdırılmış işçiləri və ya bölmələri arasında kommunikasiyanın dəstəklənməsi üçün audiorabitədən istifadə;
- Mətni və qrafik verilənlərin monitorun ekranında təsvirinin alınması üçün kompyuterdən istifadə etmək;
- səsli məlumatın ötürülməsi, məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- təşkilat işçilərinin iş qrafikinə saxlanması və idarə olunması üçün kompyuterin daha bir şəbəkə variantından istifadə imkanı;

693 Faksmil rabitə istifadəçiyə hansı imkanı verir?

- müəyyən problemi həll edən qrupun iştirakçıları arasında informasiya mübadiləsi üçün kompyuter şəbəkələrindən istifadə imkanı.
- sənədi kommunikasiya kanalının bir tərəfində oxuma, digər tərəfində isə onu təsvirə çevirmə qabiliyyəti olan faks aparatından istifadə imkanı;
- səsli məlumatın ötürülməsi, məlumatı kompyuterin klaviaturasında yığmaq əvəzinə telefonla ötürmək və qəbul etmək;
- firmanın ərazi baxımından bir-birindən uzaqlaşdırılmış işçiləri və ya bölmələri arasında kommunikasiyanın dəstəklənməsi üçün audiorabitədən istifadə;
- mətni və qrafik verilənlərin monitorun ekranında təsvirinin alınması üçün kompyuterdən istifadə etmək;

694 Avtomatlaşdırılmış iş yerləri (AIY) istifadəçilərə hansı imkanları təqdim edir?

- dialoq rejimində işləmək, cari məsələləri əməli həll etmək
- bütün cavablar doğrudur.
- terminaldan verilənləri əlverişli daxil etmək, onları vizual nəzarətə almaq,
- emal üçün zəruri informasiyanı əldə etmək, nəticə informasiyanı təyin etmək,
- ekrana və ya çap qurğusuna çıxarmaq və ya rabitə kanalları ilə ötürmək,

695 Kompyuter qrafikası nədir?

- avtomatlaşdırılmış verilənlər bankı,
- obyektlərin modellərinin təşkili, emalı və saxlanması və onların kompyuter vasitəsilə təsviridir
- videotəsvirin formalaşma texnologiyası
- elektron cədvəllər,
- videotəsvirin alınması üçün proqram vasitələrinin təşkili,

696 Multimediya texnologiyaları nədir?

- videotəsvirin alınması üçün proqram vasitələrinin təşkili;
- kompyuterlə mətni, qrafik, audio və video informasiyanın mübadiləsinin proqram-texniki təşkili;
- obyektlərin modellərinin təşkili, emalı və saxlanması və onların kompyuter vasitəsilə təsviridir;
- videotəsvirin formalaşma texnologiyası;
- elektron cədvəllər;

697 İstifadəçi interfeysinin tipinə görə İT-yə necə baxmaq olar?

- ilkin və çıxış informasiyanın emalı imkanları kimi;
- informasiya və hesablama resurslarına müraciət imkanları kimi;
- ilkin informasiyanın emalı imkanları kimi;
- çıxış informasiyanın alınması imkanları kimi;
- hesablama resurslarına müraciət imkanları kimi;

698 Əmr interfeysi hansı funksiyanı yerinə yetirir?

- bu interfeys daxilində insanla kompyuter arasında “danışiq” gedir.
- onun vasitəsi ilə istifadəçi kompyuterə əmrlər verir, kompyuter bu əmrləri yerinə yetirir və nəticəni istifadəçiyə təqdim edir;
- istifadəçiyə informasiyanın emalı prosesinə avtomatik rejimdə təsir etmək imkanı verir?
- istifadəçiyə İT-ni ərazi üzrə paylanmış informasiya və hesablama resurslarına müraciət vasitələri şəklində təqdim edir?
- qrafik obrazlar vasitəsilə istifadəçilərlə dialoq yaradır?

699 Paket texnologiyası hansı funksiyanı yerinə yetirir?

- bu interfeys daxilində insanla kompyuter arasında “danışiq” gedir.
- istifadəçiyə informasiyanın emalı prosesinə avtomatik rejimdə təsir etmək imkanı verir;
- onun vasitəsi ilə istifadəçi kompyuterə əmrlər verir, kompyuter bu əmrləri yerinə yetirir və nəticəni istifadəçiyə təqdim edir;
- istifadəçiyə İT-ni ərazi üzrə paylanmış informasiya və hesablama resurslarına müraciət vasitələri şəklində təqdim edir;
- qrafik obrazlar vasitəsilə istifadəçilərlə dialoq yaradır.

700 Şəbəkə texnologiyası hansı funksiyanı yerinə yetirir?

- bu interfeys daxilində insanla kompyuter arasında “danışiq” gedir.
- istifadəçiyə İT-ni ərazi üzrə paylanmış informasiya və hesablama resurslarına müraciət vasitələri şəklində təqdim edir;
- onun vasitəsi ilə istifadəçi kompyuterə əmrlər verir, kompyuter bu əmrləri yerinə yetirir və nəticəni istifadəçiyə təqdim edir;
- istifadəçiyə informasiyanın emalı prosesinə avtomatik rejimdə təsir etmək imkanı verir;
- qrafik obrazlar vasitəsilə istifadəçilərlə dialoq yaradır;

701 WIMP – interfeys texnologiyası hansı funksiyanı yerinə yetirir?

- bu interfeys daxilində insanla kompyuter arasında “danışiq” gedir.
- qrafik obrazlar vasitəsilə istifadəçilərlə dialoq yaradır;
- onun vasitəsi ilə istifadəçi kompyuterə əmrlər verir, kompyuter bu əmrləri yerinə yetirir və nəticəni istifadəçiyə təqdim edir;
- istifadəçiyə informasiyanın emalı prosesinə avtomatik rejimdə təsir etmək imkanı verir?
- istifadəçiyə İT-ni ərazi üzrə paylanmış informasiya və hesablama resurslarına müraciət vasitələri şəklində təqdim edir?

702 SILK – interfeys texnologiyası hansı funksiyanı yerinə yetirir?

- qrafik obrazlar vasitəsilə istifadəçilərlə dialoq yaradır.
- bu interfeys daxilində insanla kompyuter arasında “danışiq” gedir;
- onun vasitəsi ilə istifadəçi kompyuterə əmrlər verir, kompyuter bu əmrləri yerinə yetirir və nəticəni istifadəçiyə təqdim edir;
- istifadəçiyə informasiyanın emalı prosesinə avtomatik rejimdə təsir etmək imkanı verir;
- istifadəçiyə İT-ni ərazi üzrə paylanmış informasiya və hesablama resurslarına müraciət vasitələri şəklində təqdim edir;

703 Əmr interfeysi hansı texnologiyalar şəklində reallaşdırılır?

- SILK və WIMP;
- paket və sətir;

- şəbəkə;
- WIMP;
- SILK;

704 Müasir informasiya texnologiyaları bazasını nə təşkil edir?

- süni intellekt nəzəriyyəsi, informasiya modelləşdirməsi.
- bütün cavablar doğrudur,
- süni intellekt nəzəriyyəsi,
- informasiya modelləşdirməsi,
- koqnitiv kompyuter qrafikası üsulları,

705 İnformasiya prosesləri hansı proseslərin ayrılmaz tərkib hissəsidir?

- maddi və yeyinti məhsullarının istehsalı və satışı proseslərinin;
- yeyinti məhsullarının istehsalı və satışı proseslərinin;
- maddi məhsul istehsalı və satışı proseslərinin;
- sənaye və kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı proseslərinin;
- mürəkkəb istehsal və ya sosial dəyişikliklərin, informasiya texnologiyalarının;